

ผลของการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ วิชาพระพุทธศาสนาที่มีต่อ
การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ

ปริญญานิพนธ์
ของ
ชวิกา พงษ์ธนโชติ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
มีนาคม 2542
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานีพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กริทอง)

.....กรรมการ
(อาจารย์ทัศน ทองภักดี)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กริทอง)

.....กรรมการ
(อาจารย์ทัศน ทองภักดี)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี เทียมประสิทธิ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานีพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่.....เดือน มีนาคม พ.ศ. 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความเมตตากรุณา ความเอาใจใส่ให้คำปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ และแก้ไขข้อบกพร่องของ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ทัศนากา ทองภักดี กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี เทียรชมประสิทธิ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง กรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตากรุณาและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี เทียรชมประสิทธิ์ ที่ให้คำแนะนำ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางหญ้าแพรกคุณติเรก กันสิทธิ์ และคณาจารย์โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรกที่ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการทดลองเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ คุณอรนุช กันสิทธิ์ และพี่ ๆ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำในการทำวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จ

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจมาโดยตลอด

ขอขอบใจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก ปีการศึกษา 2541 ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่ออรรถพันธ์ พงษ์ชนโชติ คุณแม่จิตจรัส ทองมี ผู้ซึ่งเป็นที่เคารพรักยิ่งของผู้วิจัยที่ได้ให้โอกาสทางการศึกษา ตลอดจนครอบครัวพงษ์ชนโชติทุกคน ที่ห่วงใยและเป็นกำลังใจตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชา พระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน ผู้ให้การศึกษา ส่งเสริม สนับสนุน จนผู้วิจัยประสบความสำเร็จ

ชวิกา พงษ์ชนโชติ

สารบัญ

บทที่

หน้า

1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้	23
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา	41
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	50
ประชากร	50
กลุ่มตัวอย่าง	50
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	50
การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	54
การจัดกระทำวิเคราะห์ข้อมูล	55
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	56
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์และแปลผล	57
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	63
บทย่อ	63
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	63
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	63
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	64

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	63
บทย่อ	63
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....	64
การดำเนินการทดลอง	65
การวิเคราะห์ข้อมูล	65
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	66
อภิปรายผล	67
ข้อเสนอแนะ	70
บรรณานุกรม	72
ภาคผนวก	80
ประวัติย่อของผู้วิจัย	156

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก	18
2 แสดงการจัดเนื้อหาและคาบเวลาเรียนวิชาพระพุทธศาสนา	
กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย.....	44
3 แสดงการวัดและการประเมินผลเกี่ยวกับจริยธรรม	46
4 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามห้องและเพศ	50
5 แสดงแบบแผนการวิจัย Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design	54
6 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายก่อนและหลัง	
ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้	58
7 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิงก่อนและหลัง	
ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้.....	59
8 หาปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้	
และการสอนแบบปกติ ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	59
9 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายที่ได้รับการใช้	
ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนชายที่ได้รับการสอนแบบปกติ.....	60
10 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิงที่ได้รับการใช้	
ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ.....	60
11 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง	
ที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้.....	61
12 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิง	
ที่ได้รับการสอนแบบปกติ.....	61
13 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ได้รับ	
การใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนที่ได้รับการสอนปกติ.....	62
14 แสดงโครงสร้างและเฉลยคะแนนของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม.....	152
15 แสดงค่าอำนาจจำแนก t (test) รายข้อ.....	153
16 แสดงการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง	
ที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้.....	154
17 แสดงการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลัง	
ที่ได้รับการสอนแบบปกติ.....	155

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 รูปแบบการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ จากรูปหมายเลขที่ 1-4 หมายถึง ศูนย์การเรียนรู้และมีศูนย์กิจกรรมสำรองอีก 1 ศูนย์	34
2 รูปประกอบการจัดห้องเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้	37
3 แสดงโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย	42

บทนำ

บทที่ 1

ภูมิหลัง

สภาพสังคมเกิดความสับสนวุ่นวาย ขาดความสงบสุข ส่งผลให้มีปัญหาต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย เช่น ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ บริษัทห้างร้านเลิกกิจการ ก่อให้เกิดปัญหาคนว่างงาน ปัญหาอาชญากรรม สิ่งเสพติดและปัญหาทางด้านจริยธรรมเสื่อมโทรมลงอย่างน่าเป็นห่วง เกิดการฉ้อโกง เอารัดเอาเปรียบเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ลักษณะปัญหาดังกล่าวจึงส่งผลต่อการพัฒนาประเทศซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า “ชาติของเรากำลังล้มละลาย และต้องการการกอบกู้วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเท่า ๆ กับที่กำลังป่วยหนักทางสังคมและจริยธรรมและต้องการเยียวยาอย่างเร่งด่วน” (สิปปนนท์ เกตุทัต. 2541 : 7-8)

ดังนั้น รัฐบาลได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 โดยเน้นให้มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ควบคู่ไปกับการพัฒนาความเจริญทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี ทั้งนี้ เพราะการพัฒนาประเทศไม่ว่าในด้านใดต้องอาศัยทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญ อีกทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 มุ่งให้การศึกษาเป็นการสร้างความเจริญของสังคมทางสติปัญญา ความคิด จิตใจ จริยธรรม ของบุคคลเป็นสิ่งจำเป็นและเป้าหมายสำคัญ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล ระหว่างความเจริญทางจิตใจกับความเจริญทางวัตถุ และความเติบโตทางเศรษฐกิจจนถึงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2540 มุ่งให้การศึกษาเป็นการพัฒนาบุคคลให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ใฝ่การเรียนรู้ มีระเบียบวินัยและมีจริยธรรมในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540 : 57) ปัจจุบันนี้ได้กล่าวถึงเรื่องปัญหาเยาวชนกันมากอาจเป็นเพราะความบีบคั้นทางเศรษฐกิจและความเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชนที่ไม่สมดุลก่อให้เกิดปัญหา เช่น ขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ ไม่มีความซื่อสัตย์ ไม่เคารพบิดามารดา-ครูอาจารย์ หลงอบายมุข และปัญหายาเสพติดซึ่งปัญหาเหล่านี้ก่อให้เกิดความวิตกกังวลแก่บิดามารดาผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งแต่ละฝ่ายต่างพากันกล่าวโทษซึ่งกันและกัน ในด้านการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของโรงเรียนโดยตรง ซึ่งโรงเรียนจะปฏิเสธความบกพร่องทั้งหลายในทางจริยธรรมที่กำลังเกิดขึ้นกับเยาวชนไม่ได้ “จริยธรรม” จึงเป็นเรื่องที่ได้รับการกล่าวถึง ในเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพกายและมีจริยธรรมดี ซึ่งเป็นหน้าที่ของทุก ๆ ฝ่าย ที่จะให้ความร่วมมือช่วยกันพัฒนาตั้งแต่ยังอยู่ในวัยเด็ก เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นเมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปลูกฝังความเป็นพลเมืองดีไปพร้อมกับการพัฒนาในด้านอื่น ๆ โดยมุ่งพัฒนาเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นวัยที่ต้องการพัฒนาทุก ๆ ด้าน ทั้งทางกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจริยธรรม โดยเฉพาะการสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่

กับการพัฒนาด้านสติปัญญา ✓

✓ ดังนั้นสถาบันการศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่มีบทบาทในการพัฒนาเยาวชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะการศึกษาในระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตให้พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะพลเมืองดี โรงเรียนจึงได้จัดให้มีการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาไว้ในหลักสูตรประถมศึกษาปี 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) เพราะจริยธรรมเป็นลักษณะที่สำคัญของบุคคลเป็นลักษณะที่สังคมต้องการให้มีอยู่ในสมาชิกของสังคม ซึ่งประกอบด้วย ความรู้เชิงจริยธรรม ทักษะเชิงจริยธรรม เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรม/ จากปัญหาดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบตามมาก็คือ เยาวชนซึ่งเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศในอนาคตมีความบกพร่องทางจริยธรรมโดยเฉพาะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อันเป็นส่วนสำคัญของการเกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ โคลเบอร์กและนักวิจัยอื่น ๆ กล่าวว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ของบุคคลนั้น ๆ เป็นสำคัญ (ดวงเดือน พันธุมนาวินและเพ็ญแข ประจวบจันทน์ อ้างอิงมาจาก Kohlberg, 1969 : 394-395) ดังนั้นทุก ๆ ฝ่าย จึงควรช่วยกันเร่งดำเนินการแก้ไข และเสริมสร้างจริยธรรมให้แก่เยาวชน

พลเมืองในประเทศไทยส่วนใหญ่นับถือพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไทย และเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยที่แทรกอยู่ในวัฒนธรรมวิถีดำเนินชีวิตของคนไทย ดังนั้นเด็กไทยสมควรได้รับการปลูกฝังคุณธรรมตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับวัยและเป็นประโยชน์แก่ชีวิตอย่างแท้จริงตั้งแต่เริ่มแรก (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 1) หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533) จึงได้กำหนดให้นักเรียนที่เป็นชาวพุทธ เรียนวิชาพระพุทธศาสนาตลอดหลักสูตร ส่วนนักเรียนที่นับถือศาสนาอื่นก็กำหนดให้เรียน คุณธรรมพื้นฐาน 13 ประการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2533 : คำชี้แจง) ระบุว่า การสอนวิชาพระพุทธศาสนาให้ได้ผลสมบูรณ์นั้นควรกำหนดจุดมุ่งหมายหลักคือ ต้องให้นักเรียนรับรู้ เข้าใจ สรรพคุณ และเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาและพระรัตนตรัย ปฏิบัติตนเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดีอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม จากสภาพการเรียนการสอน วิชาพระพุทธศาสนา ที่ผ่านมายังไม่บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และยังพบว่า ครูยังใช้การสอนแบบบรรยายมากกว่าวิธีการสอนแบบอื่น ๆ เช่น การสอนผสมกับการใช้สื่อการสอน เกม อภิปรายกลุ่ม การสอนโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง ฯลฯ ดังนั้นแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 จึงได้กำหนดแผนงานหลักเพื่อการพัฒนาการศึกษา 9 แผนงาน ในแผนงานที่ 2 ซึ่งเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนนั้นมีแนวคิดและเป้าหมายเพื่อเตรียมคนให้มีคุณลักษณะ “มองกว้าง คิดไกล และใฝ่ดี” เพื่อให้บุคคลสามารถเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วการเตรียมคนให้มีคุณลักษณะเช่นนั้นได้ ต้องมีการปรับปรุงการเรียนการสอนนับตั้งแต่การพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย วิธีการสอนก็ต้องเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งพัฒนาการผลิตสื่อทุกประเภทให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน (สำนัก

งานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2539 : 67-68) อีกทั้งการสอนที่ช่วยเสริมสร้างจริยธรรม ควรเป็นวิธีทำให้นักเรียนช่วยกันคิดวิเคราะห์ ฝึกหัดการคิด การสำรวจ รู้จักการตัดสินใจโดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มร่วมกันทำงาน (พะยอม แก้วกำเนิด. 2531 : 9)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ทำการสำรวจเบื้องต้นกับกลุ่มครู อาจารย์ โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก ที่สอนในระดับประถมศึกษา ปีที่ 4-6 โดยการสัมภาษณ์ พบว่าปัญหาทางจริยธรรม ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ ร้อยละ 84.84 ปัญหาต่าง ๆ ในประเทศส่งผลต่อการมีจริยธรรมของเด็กร้อยละ 69.7 เด็กไทยมีระดับจริยธรรมต่ำ ร้อยละ 57.58 เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ร้อยละ 75 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 65 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 60 และจากปัญหาที่ส่งผลต่อการมีจริยธรรมของเด็กนักเรียนโรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก ควรได้รับการส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมคิดเป็นร้อยละ 57.58 และจากการสำรวจเด็กโดยใช้แบบสอบถามปลายปิดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำ ร้อยละ 65.11 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำร้อยละ 43.24 และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำร้อยละ 33.33 และข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามปลายเปิดอาจารย์ พบว่า เด็กที่ควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาจริยธรรมคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพราะเป็นการปูพื้นฐานก่อนเป็นวัยรุ่นและเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น ชอบจดชอบจำชอบเลียนแบบสามารถชักจูงได้ง่าย เนื่องจากเป็นวัยที่เริ่มจะออกห่างจากผู้ปกครองหันไปติดเพื่อนฝูง มีการขัดแย้งกับพ่อแม่ เริ่มมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง และเริ่มมีกิจกรรมต่าง ๆ ตามแนวความคิดของกลุ่ม มีความเห็นว่าหมู่คณะมีความสำคัญมากกว่าครอบครัว (สุนีย์ ธีรดากร. 2526 : 163)

การพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสามารถกระทำได้หลายวิธี เช่น การใช้กิจกรรมกลุ่ม การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้บทบาทสมมติ การใช้เทคนิคแม่แบบ การใช้ชุดการเรียนรู้ เป็นต้น ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจที่จะใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เป็นการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เพราะการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เป็นการสอนที่นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง มีการทำงานเป็นกลุ่ม ฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ช่วยเหลือผู้อื่นทำงาน มีความเชื่อมั่นในตนเอง ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ ทำให้นักเรียนมีโอกาสนในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองตามอัธยาศัย แทนการเรียนรู้จากครูผู้สอนเพียงอย่างเดียว (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2525 : 152-154) และต้องอาศัยสื่อประกอบเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชา เกิดความเพลิดเพลิน ทำให้การสอนบรรลุเป้าหมาย ซึ่งการเรียนรู้โดยชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้จะเป็นประโยชน์แก่นักเรียน ในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมและจากการศึกษา (อนุกุล มโนชัย. 2536 : 87) เรื่อง การเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในวิชาจริยศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมเกม กับการสอนโดยใช้กิจกรรมตามแผนการสอนของกรมวิชาการ พบว่าลักษณะทางพุทธจะมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ วิชา

พระพุทธศาสนาที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัด
บางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ ✓

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ✕

1. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชาย ก่อนและหลังได้รับการใช้
ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้
2. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิงก่อนและหลังได้รับการใช้
ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้
- ✓ 3. เพื่อหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้และการสอน
แบบปกติ ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
4. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชาย ที่ได้รับการใช้ชุดการ
เรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนชายที่รับการสอนแบบปกติ
5. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิง ที่ได้รับการใช้ชุดการ
เรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนหญิงที่รับการสอนแบบปกติ
6. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชาย และนักเรียนหญิงที่ได้รับการ
ใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้
7. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับ
การสอนแบบปกติ
8. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบ
ศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนชายมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น หลังจากได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้
แบบศูนย์การเรียนรู้
2. นักเรียนหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น หลังจากได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้
แบบศูนย์การเรียนรู้
- ✓ 3. เพศกับชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ และการสอนแบบปกติ มีปฏิสัมพันธ์กับการให้
เหตุผลเชิงจริยธรรม
4. นักเรียนชายที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มีการให้เหตุผลเชิง
จริยธรรมสูงกว่านักเรียนชายที่ได้รับการสอนแบบปกติ
5. นักเรียนหญิงที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มีการให้เหตุผลเชิง
จริยธรรมสูงกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ

6. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง ที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน
7. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน
8. นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง กว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ จะเป็นแนวทางให้ครูและผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ครูสอน จริยศึกษาหรือพระพุทธศาสนา ครูแนะแนว นำความรู้และประสบการณ์ในการใช้ชุดการเรียนรู้แบบ ศูนย์การเรียนรู้ที่มีความชำนาญแล้ว ไปใช้พัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 4 ห้องเรียน ทั้งสิ้น 167 คน เป็นนักเรียนชาย 84 คน และนักเรียนหญิง 83 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษา ในระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ โดยผู้วิจัยได้แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างนักเรียน 2 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 78 คน เป็นกลุ่มทดลองเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4/2 จำนวน 39 คน เป็นนักเรียนชาย 21 คน นักเรียนหญิง 18 คน กับกลุ่มควบคุมเรียนโดย ใช้แผนการสอนแบบปกติกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 39 คน เป็นนักเรียนชาย 18 คน นักเรียนหญิง 21 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 วิธีพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์ การเรียนรู้

3.1.2 วิธีพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยได้รับการสอนแบบปกติ

3.1.3 เพศ ได้แก่ นักเรียนชาย และนักเรียนหญิง

3.2 ตัวแปรตาม คือ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ หมายถึง วิธีการที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมเรื่อง เบญจธรรมและฆราวาสธรรมโดยใช้สื่อประสมซึ่งจัดทำเป็นชุด ๆ โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกันในห้องเรียน แบบศูนย์การเรียนรู้ชุดการเรียนรู้ประกอบด้วย คู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้ บัตรคำสั่ง บัตรเนื้อหา บัตรคำถาม บัตรเฉลย แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ในการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม แต่ละกลุ่มเรียกว่า “ศูนย์การเรียนรู้” ผู้เรียนในแต่ละศูนย์การเรียนรู้ปรึกษากันเป็นกลุ่ม โดยมีผู้วิจัยช่วยแนะนำ และประสานงานตลอดจนเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกให้ตลอดการดำเนินการใช้ชุดการเรียนรู้

➢ การใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้มีวิธีดำเนินการ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้

1.2 ผู้วิจัยทดสอบนักเรียนก่อนเรียนประจำชุดการเรียนรู้ (ชุดการเรียนรู้หลัก)

1.3 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มนักเรียนและผู้วิจัยชี้แจงวิธีเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ โดยใช้ชุด

การเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ

2.1 นักเรียนปฏิบัติตามที่ศูนย์การเรียนรู้กำหนดไว้ในชุดการเรียนรู้ ศูนย์ละ 10 นาที จนครบทุกศูนย์การเรียนรู้ทั้ง 4 ศูนย์ ซึ่งมีเนื้อหาเดียวกันแต่มีกิจกรรมต่างกัน ดังนี้ ศูนย์การเรียนรู้ที่ 1 กิจกรรมคือ กรณีตัวอย่าง ศูนย์การเรียนรู้ที่ 2 กิจกรรมคือ แต่งเรื่องจากภาพ ศูนย์การเรียนรู้ที่ 3 กิจกรรมคือ นิทานพาเพลิน ศูนย์การเรียนรู้ที่ 4 กิจกรรมคือ กิจกรรมเกม และมีศูนย์กิจกรรมสำรองสำหรับให้นักเรียนที่ทำกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้เสร็จก่อนเวลา ซึ่งศูนย์กิจกรรมสำรองนี้จะเป็นศูนย์ที่มีของเล่นหรือเกมที่ไม่เกี่ยวกับเนื้อหาที่ใช้ในศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง เบญจธรรม และฆราวาสธรรม

2.1.1 เบญจธรรม ในที่นี้ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 4 หัวข้อ คือ

2.1.1.1 เมตตากรุณา คือ ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุขหรือช่วยให้ผู้อื่น

พ้นทุกข์

2.1.1.2 สัมมาอาชีพ คือ ตั้งใจประกอบอาชีพสุจริต หรือกระทำความให้เหมาะสมกับการเลี้ยงดูของผู้มีพระคุณ

2.1.1.3 ความซื่อสัตย์ คือ การรักษาวาจาและการกระทำให้เป็นไปตามความจริง

2.1.1.4 สติสัมปชัญญะ คือ ฝึกตนให้รู้จักยังคิดอยู่เสมอว่าควรกระทำหรือไม่ควรกระทำในสิ่งใด ไม่ประมาท

2.1.2 ขบวนการธรรมมี ในที่นี้ มี 4 หัวข้อ คือ

2.1.2.1 สัจจะ คือ ความยึดมั่นดำรงมั่นในสัจจะ มีความซื่อสัตย์จริงใจ
ต่อกัน

2.1.2.2 ทมะ คือ รู้จักข่มใจตนเองไว้ เป็นการฝึกตนหรือควบคุม
ตนเองได้ รู้จักข่มจิตของตนเอง ควบคุมอารมณ์ของตน

2.1.2.3 ขันติ คือ การมุ่งทำหน้าที่การทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร
มีความเข้มแข็งอดทนเช่นการอดทนต่อความร้อน หนาว การบาดเจ็บ การอดทนอดกลั้นคับแค้นใจ

2.1.2.4 จาคะ คือ การเสียสละ แบ่งปันสิ่งของ ช่วยเหลือเกื้อกูล มี
น้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้ตัวแทนนักเรียนเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์และอภิปรายใน
แต่ละศูนย์การเรียนรู้

3.2 ผู้วิจัยประเมินผลของนักเรียนแต่ละกลุ่ม และเสริมแรงของแต่ละกลุ่มตาม
ผลงานที่ได้

วิธีนี้ใช้กับกลุ่มทดลอง

2. การสอนแบบปกติ หมายถึง วิธีการที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยมีผู้วิจัยเป็นผู้
บรรยายพร้อมสื่อประสม มีการอภิปราย ชักถาม และสรุปโดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ การให้เหตุผล
เชิงจริยธรรม เรื่อง เบญจธรรม และ ขบวนการธรรม โดยมีขั้นตอนการสอน 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนโดยสนทนา และชักถามนักเรียนตามจุด
มุ่งหมายที่ตั้งไว้ในเรื่องที่กำหนด

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน ผู้วิจัยบรรยาย พร้อมสื่อประสม และเปิดโอกาสให้นักเรียน
อภิปรายและชักถาม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเนื้อหาที่ได้จากการเรียนรู้และผู้วิจัยสรุปเพิ่ม
เติม

วิธีนี้ใช้กับกลุ่มควบคุม

3. การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่นักเรียนตัดสินใจที่จะกระทำหรือไม่กระทำ
พฤติกรรม โดยให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่แตกต่างกันออกไปตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม
ของโคลเบอร์ก โดยแบ่งเหตุผลเชิงจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ 6 ขั้น คือ

3.1 ระดับที่ 1 ก่อนกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจกระทำสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ตน
เอง ไม่คำนึงถึงคนอื่น

3.1.1 ขั้นที่ 1 การหลีกเลี่ยงการถูกลงโทษ (อายุ 2-7 ปี) เป็นการตัดสินใจการ
กระทำที่ถูกลงโทษโดยการดูคำของผู้ใหญ่ เชื่อฟังคนที่มีอำนาจเหนือกว่า

3.1.2 ขั้นที่ 2 การแสวงหารางวัล (อายุ 7-10 ปี) คือ ความพอใจของตัวเองเป็นหลัก มักเป็นไปในรูปต้องการรางวัลจากผู้อื่น ไม่คำนึงถึงความถูกต้อง

3.2 ระดับที่ 2 ตามกฎเกณฑ์ หมายถึง การกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อย ๆ ตามกฎหมาย และศาสนา รู้จักการเอาใจเขามาใส่ใจเรา

3.2.1 ขั้นที่ 3 การทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (อายุ 10-13 ปี) คือ การกระทำสิ่งที่คนอื่นเห็นว่าดี ทำตามความเห็นของคนส่วนมาก หมู่คณะ

3.2.2 ขั้นที่ 4 การทำตามหน้าที่สังคม (อายุ 13-16 ปี) คือ การตัดสินใจกระทำตนตามระเบียบของสังคม เพื่อคงไว้ซึ่งคำสั่งสอน และผู้มีอำนาจเหนือกว่า

3.3 ระดับที่ 3 เนือกฎเกณฑ์ หมายถึง การตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการนำมาคิด หรือไตร่ตรองด้วยตนเอง แล้วตัดสินใจตามความสำคัญ

3.3.1 ขั้นที่ 5 การทำตามสัญญา คือ การตัดสินใจกระทำตามกฎเกณฑ์ หรือสัญญา แรงจูงใจที่สำคัญคือ ประโยชน์สุขของสังคม ไม่ทำตนขัดต่อสิทธิอันพึงมี

3.3.2 ขั้นที่ 6 การยึดอุดมคติสากล การตัดสินใจกระทำตามความรู้สึกดีชั่วของตน คือ หิริ โอตตัปปะ มีความละอายและเกรงกลัวต่อบาป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 - 1.1.1 ความหมายของจริยธรรม
 - 1.1.2 ลักษณะทางจริยธรรม
 - 1.1.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม
 - 1.1.4 เพศกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้
 - 2.1.1 ความหมายของชุดการเรียนรู้
 - 2.1.2 ประเภทของชุดการเรียนรู้
 - 2.1.3 องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้
 - 2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียนรู้
 - 2.2.1 ความหมายของศูนย์การเรียนรู้
 - 2.2.2 ประเภทของศูนย์การเรียนรู้
 - 2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา
 - 3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา
 - 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

1.1.1 ความหมายของจริยธรรม

ได้มีผู้ให้คำจำกัดความคำว่า “จริยธรรม” ในลักษณะต่าง ๆ กันไว้ดังนี้

ระวี ภาวิไล (2522 : 2) กล่าวว่า จริยธรรมเป็นแนวทางความประพฤติและปฏิบัติเพื่อบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าพึงประสงค์

พระราชวรณีย์ (2523 : 10) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่าจริยธรรมหมายถึงสิ่งที่ทำได้ในทางวินัยจนเกิดความเคยชินขึ้นมา มีพลังใจ มีความตั้งใจแน่วแน่ มีความประทับใจเรื่องจริยธรรม ต้องอาศัยปัญญาปัญญอันเกิดจากความศรัทธาเชื่อถือผู้อื่นไปก่อนก็

กรมวิชาการ (2523 : 8) กล่าวว่า จริยธรรมคือการกระทำทั้งกาย วาจา และใจ ที่ดีงามเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม

สุชีพ ปุณฺณภาพ (2524 : 1) ได้อธิบายว่าจริยธรรมหมายถึง ธรรมหรือความดีงาม หรือสิ่งที่ดีงามที่ควรประพฤติปฏิบัติ

สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน (2524 : 9) ได้ให้ความหมายของจริยธรรมว่า เป็นแนวทาง เครื่องชี้แนะ เกณฑ์ หรือกติกาที่ควบคุมความประพฤติปฏิบัติของบุคคล

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 214) ได้ให้ความหมายของ จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม หรือกฎศีลธรรม

อาภรณ์ พุกกะมาน และคนอื่น ๆ (2528 : 36) ได้นิยามความหมายของ จริยธรรมว่าเป็นระบบของกฎเกณฑ์ที่ใช้จำแนกการกระทำที่ดีและการกระทำที่ชั่ว การกระทำที่ควรและกระทำที่ไม่ควร และเป็นทั้งแนวทางการประพฤติปฏิบัติทั้งกาย วาจา ใจที่ดีงาม เพื่อบรรลุถึงสภาพการดำเนินชีวิตที่ดีงาม เป็นประโยชน์สุขต่อผู้อื่นและต่อสังคม

เสฐียรพงษ์ วรรณปก (2530 : 8) กล่าวว่าจริยธรรมหมายถึงความดีงาม สิ่งที่ต้องประพฤติ (ไม่รวมความชั่วที่ไม่ควรประพฤติ) คำว่า จริยธรรมเป็นสมุหนาม (คำเรียกรวม) ของ สิ่งที่ต้องประพฤติทั้งหลายสิ่งที่จะต้องประพฤติ เรียกว่า คุณธรรม เช่น เมตตา เป็นคุณธรรมข้อหนึ่ง กรุณาเป็นคุณธรรมข้อหนึ่ง ขันติเป็นคุณธรรมอีกข้อหนึ่ง ทั้งเมตตา กรุณา และขันติ รวมเรียกว่า จริยธรรม

แพง ชินพงศ์ (2540 : 9) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง แนวทางแห่งความประพฤติและปฏิบัติ เพื่อบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าที่พึงประสงค์ เป็นการกระทำทั้งกาย วาจา ใจ ที่ดีงาม ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น และสังคม

ดิฉวี (สมบูรณ์ ศาลยาชีวิน. 2522 :20; อ้างอิงมาจาก Dewey.n.d.)

1. จริยธรรม คือ เซอร์วิญญาทางสังคมของบุคคลอันได้แก่การรับรู้ สังเกต เข้าใจสถานการณ์ของสังคม เข้าใจอำนาจของสังคม

2. จริยธรรม คือ ความสามารถในการปรับตัว และควบคุมตนเองในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสังคม

3. จริยธรรมของบุคคลจะเจริญงอกงามไปพร้อมกับสติปัญญา

4. จริยธรรมคัมถึงลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลในสังคม เกิดจากความเจริญทางสติปัญญาที่งอกงามเพื่อเสริมสร้างสังคม

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1976 : 4-5) นักจิตวิทยาสังคมที่ศึกษาเกี่ยวกับ พัฒนาการทางจริยธรรมกล่าวถึงจริยธรรมว่า มีพื้นฐานของความยุติธรรม ถือเอาการกระจายสิทธิ และหน้าที่อย่างเท่าเทียมกันโดยมิได้หมายถึงกฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไปแต่เป็นกฎเกณฑ์ซึ่งมีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ไม่มีการขัดแย้งกัน เป็นอุดมคติ ดังนั้น พันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิ ข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

เพียเจท์ (Piaget. 1960 : 1) ให้ความเห็นไว้ว่าจริยธรรมเป็นลักษณะประสบการณ์ของมนุษย์และหน้าที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการจัดเตรียมทางสังคม ในเรื่องความสนใจและอารมณ์บุคคล ความสัมพันธ์ร่วมกันในรูปของการกระทำและสิทธิ

จากเอกสารที่ศึกษาพอสรุปได้ว่า จริยธรรมเป็นกฎเกณฑ์ที่ใช้จำแนกพฤติกรรมทางกาย วาจาใจ ว่าดีหรือชั่วแล้ว ยังเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม ถูกต้อง เหมาะสม กับกฎศีลธรรม ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สังคมยอมรับสนับสนุนว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม

1.1.2 ลักษณะทางจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 2-4) ได้แบ่งองค์ประกอบทางจริยธรรมของมนุษย์ออกเป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การที่มนุษย์มีความรู้ว่าการกระทำต่าง ๆ นั้นชนิดใดสังคมยอมรับ การกระทำชนิดใดควรยกเว้น พฤติกรรมใดมีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ความรู้เชิงจริยธรรมนี้ขึ้นอยู่กับการศึกษา อายุ การพัฒนาการทางสติปัญญา ความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางสังคมและศาสนา เด็กจะมีการเรียนรู้มาตั้งแต่เกิด โดยเฉพาะช่วงระหว่าง อายุ 2-10 ปี จะมีการปลูกฝังมาก

2. ทักษะคิดเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกว่าตนชอบหรือไม่ชอบเกี่ยวกับลักษณะ หรือพฤติกรรมต่าง ๆ ทักษะคิดเชิงจริยธรรมส่วนมากจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น แต่บุคคลในสถานการณ์ปกติบางคนอาจจะมีความแตกต่างไปจากค่านิยมของสังคมก็ได้ ทักษะคิดเชิงจริยธรรมมีความหมายกว้างกว่าความรู้เชิงจริยธรรม เพราะทักษะคิดจะรวมถึงความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน ฉะนั้นทักษะคิดเชิงจริยธรรมจึงมีคุณสมบัติที่จะใช้ทำนายหรือคาดการณ์พฤติกรรมเชิงจริยธรรมได้ถูกต้องแม่นยำกว่าการใช้ความรู้เพียงอย่างเดียว และทักษะคิดเชิงจริยธรรมของมนุษย์ก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น การมีเหตุผลใหม่มาเชื่อถือลบล้างทัศนคติเดิมในสิ่งต่าง ๆ ที่เคยยอมรับ เป็นต้น

3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลรู้จักใช้เหตุผลในการเลือกกระทำหรือไม่กระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเมื่อมีเหตุการณ์บังคับ เหตุผลนี้จะแสดงให้ทราบถึงเหตุจูงใจหรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังการกระทำต่าง ๆ บุคคลที่มีจริยธรรมที่ต่างกันอาจมีเบื้องหลังการกระทำที่ต่างกันหรือการกระทำที่เหมือนกัน เพียเจท์ และโคลเบอร์ก (Kohlberg. 1969 : 348) ได้ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลเป็นเครื่องแสดงถึงพัฒนาการทางจริยธรรม ของบุคคลนั้น ๆ นอกจากนี้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมยังมีความสัมพันธ์พฤติกรรมอื่น ๆ

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรือดเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกับกฎเกณฑ์ หรือค่านิยมในสังคมนั้น พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่นับเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบและสนับสนุนมีหลายประเภท เช่น การเสียสละ ส่วนพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ซึ่งเกิดขึ้นในสภาพที่บุคคลถูกยั่วยุให้กระทำผิดกฎเกณฑ์ เพื่อประโยชน์ส่วนตน บางประการ เช่นการกล่าวเท็จ การโกงสิ่งของ เป็นต้น เป็นพฤติกรรมที่จะไม่

เกิดขึ้นในผู้ที่มีจริยธรรมสูง พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าจริยธรรมประเภทอื่นๆ เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลย่อมส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม

ทางพุทธศาสนา พระราชวรมณี (2523 : 26) ได้แบ่งจริยธรรมออกเป็น 2 ลักษณะ

1. จริยธรรมภายใน เป็นจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนคติของบุคคล ซึ่งเป็นรากฐานทำให้เกิดจริยธรรมภายนอก

2. จริยธรรมภายนอก เป็นจริยธรรมที่บุคคลแสดงออกมาเป็นการกระทำภายนอกที่เราสังเกตเห็นได้ เช่น การเอาใจใส่การทำงาน ความมีระเบียบวินัย แต่จริยธรรมที่แท้จริงนั้นจะต้องไม่ตกอยู่ในเงื่อนไขภายนอก เช่น ทำงานเพื่อผลงานของงานไม่ใช่เพื่อเงิน

1.1.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม

ในการศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมนั้น นักทฤษฎีจริยธรรมส่วนใหญ่เชื่อว่าจริยธรรมมีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ ตั้งแต่วัยเด็กถึงวัยผู้ใหญ่ นอกจากนี้นักทฤษฎีจริยธรรมส่วนใหญ่ยังเชื่อว่าแหล่งที่ก่อให้เกิดการพัฒนาจริยธรรมนั้นอยู่ที่การเรียนรู้ทางสังคม แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดการพัฒนาทางจริยธรรมนี้ก็ยังมีแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theory) นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่าจริยธรรมเป็นส่วนเดียวกับมโนธรรม (Superego) จริยธรรมเกิดจากกระบวนการภายในวัฒนธรรมหรือบรรทัดฐานของพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู ได้แก่ การถือตนตามอย่าง (Identification) ทำให้เด็กเอาบุคลิกภาพ ค่านิยม มาตรฐานจริยธรรมในสังคมเมื่อบุคคลได้รับการปลูกฝังจริยธรรมแล้วจะเกิดความขัดแย้งขึ้นเมื่อความต้องการส่วนตัวไม่สอดคล้องกับสิ่งที่สังคมต้องการ ถ้าบุคคลนั้นทำชั่วเขาจะเกิดความละอายใจตนเอง มีความไม่สบายใจ ซึ่งเป็นการลงโทษตนเอง โอกาสต่อไปเขาจะไม่ทำชั่วโดยไม่ต้องมีการควบคุมจากบุคคลอื่นภายนอก นั่นคือ เขามีความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดีหรือมีมโนธรรมภายในนั่นเอง (Freud. 1944 : 358)

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) นักทฤษฎีเหล่านี้เชื่อว่าสิ่งแวดล้อมทางสังคม หรือวัฒนธรรมเป็นตัวการในการกำหนดเงื่อนไขทางสังคม (Social Contingency) ให้แก่เด็กตั้งแต่เด็กโดยนำเอาหลักการเสริมแรงหรือหลักการเชื่อมโยงมาอธิบายวิธีการ โดยมีความเชื่อเบื้องต้นดังนี้ (Skinner.1971 : 101-128)

2.1 พัฒนาการทางจริยธรรม เกิดจากการเจริญเติบโตของการคล้อยตามกฎเกณฑ์จริยธรรมของสังคมทั้งทางความประพฤติ และอารมณ์มากกว่าเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสมอง (Cognitive Structure Change)

2.2 แรงจูงใจพื้นฐานที่ทำให้เกิดพัฒนาการทางจริยธรรม ทุกจุดมีรากฐานจากความต้องการทางชีวภาพหรือความต้องการรางวัลจากสังคมและหลีกเลี่ยงการลงโทษ

2.3 พัฒนาการทางจริยธรรมมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรม

2.4 พื้นฐานทางจริยธรรม (Basic Moral Norm) เกิดขึ้นภายในจิตใจโดยมี

สาเหตุจากกฎเกณฑ์วัฒนธรรมภายนอก

2.5 สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมมากเท่าใด ขึ้นอยู่กับปริมาณของรางวัล การลงโทษ การห้ามและการเห็นแบบอย่างของพ่อแม่และบุคคลอื่น ซึ่งเป็นตัวแทนของสังคม (Socializing Agent)

3. การพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา

แบนดูรา (Bandura.1971 : 1977) จัดอยู่ในกลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งนักทฤษฎีกลุ่มนี้อธิบายว่าเป็นผลของสังคมประกิต เป็นผลของการซึมซาบและเป็นผลของการถอดแบบ แนวคิดของแบนดูรา พอสรุปได้ดังนี้

3.1 สิ่งที่เราเรียนรู้สิ่งที่มนุษย์เรียนรู้คือ ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ มนุษย์เรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์กับเหตุการณ์ และเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดจากพฤติกรรม ความรู้ที่มนุษย์เรียนรู้เหล่านี้กลายเป็นความเชื่อที่มีผลในการควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ สิ่งที่เราเรียนรู้ในทัศนะของแบนดูรา จึงเป็นความรู้และความเข้าใจว่าอะไรสัมพันธ์กับอะไรและเป็นผลของการสังเกตของผู้เรียนรู้

3.2 วิธีเรียนรู้ การเรียนรู้ขอมมนุษย์สิ่งหนึ่งเกิดจากประสบการณ์ตรง (Direct Experience) ของตนเอง มนุษย์สามารถสังเกตวิธีประกอบพฤติกรรมของผู้อื่นและผลกรรมที่เกิดกับผู้อื่นจึงเป็นวิธีหนึ่งที่มนุษย์สามารถสื่อสารด้วยสัญลักษณ์ ซึ่งเปิดโอกาสให้มนุษย์ถ่ายทอดความรู้ให้แกกันได้เป็นต้น

3.3 ความเชื่อผลจากการเรียนรู้ อยู่ในรูปของความเชื่อว่าจะอะไร สัมพันธ์กับอะไร อย่างไร ความเชื่อนี้ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเป็นจริง โดยเฉพาะคำบอกเล่าที่โน้มน้าวใจและมีความน่าเชื่อถือสูง หรือคำสอนทางศาสนา ความเชื่อของมนุษย์มีอนุภาพในการกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์

3.4 การควบคุมพฤติกรรมด้วยความคิด (Cognitive Control) มนุษย์มีความคิดและมนุษย์สามารถใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งต่าง ๆ ที่ตนเรียนรู้ ดังนั้นมนุษย์จึงสามารถที่จะนำสัญลักษณ์ต่าง ๆ เหล่านี้มาคิดไตร่ตรอง และประเมินถึงผลกรรมต่าง ๆ การคิดในเชิงประเมินนี้นำไปสู่การตัดสินใจที่จะทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง และนำไปสู่การบังคับตนเองให้ประพฤติปฏิบัติที่ตนตั้งใจไว้

3.5 จริยธรรม หมายถึง กฎ (Rule) สำหรับประเมินพฤติกรรม ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมถือว่าการตัดสินใจทางจริยธรรมเป็นกระบวนการตัดสินใจ เกี่ยวกับความถูกต้องของการกระทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ กฎเกณฑ์การตัดสินใจนี้เกิดจากการเรียนรู้พฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม มีความแตกต่างกันมากมาย ดังนั้นในการตัดสินใจความถูกต้องของพฤติกรรมต่าง ๆ จึงใช้เกณฑ์ที่แตกต่างกันตามวัย เช่น ในวัยเด็กเกณฑ์ตัดสินใจจะเป็นเกณฑ์ที่เป็นรูปธรรมเข้าใจง่าย เมื่อโตขึ้นกฎเกณฑ์การตัดสินใจจะซับซ้อนขึ้น

3.6 การบังคับตนเอง (Self Regulation) ในการบังคับตนเอง บุคคลจำเป็น

ต้องมีมาตรฐานของการประพฤติปฏิบัติจำเป็นต้องการประเมินการประพฤติปฏิบัติของตนตามมาตรฐานที่ตนตั้งไว้ และจำเป็นต้องการมีความรู้สึกที่เป็นปฏิกิริยาต่อตนเองตามผลของการประเมิน (ชัยพร วิชชาวุธ. 2526 : 23-26)

4. ทฤษฎีพัฒนาการทางพุทธิปัญญา (Cognitive Development Theory)

ทฤษฎีนี้มีความเชื่อเบื้องต้นดังนี้ (Kohlberg. 1976 : 48)

4.1 พัฒนาการทางจริยธรรมมีโครงสร้างพื้นฐานทางพุทธิปัญญา (Cognitive)

และมีองค์ประกอบทางจรรยาวิพากษ์

4.2 แรงจูงใจเบื้องต้นเกี่ยวกับจริยธรรม คือ แรงจูงใจเกี่ยวกับการยอมรับ (Acceptance) การมีความสามารถ (Competence) การเคารพตนเองหรือเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ (Self-Esteem or Self Actualization) มากกว่าจะเป็นความต้องการทางกาย หรือการลดความวิตกกังวลเกี่ยวกับความกลัว

4.3 ลักษณะสำคัญของพัฒนาการทางจริยธรรม คือพัฒนาการจะเป็นสากลมีขั้นตอนเหมือนกันทุกวัฒนธรรม

4.4 กฎเกณฑ์ปกติเบื้องต้นของจริยธรรมเกิดจากประสบการณ์ที่ได้จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมมากกว่าเกิดการสร้างกฎเกณฑ์ภายในตนเอง จึงไม่นิยมขั้นพัฒนาการจากภายใน แต่คิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างตน (Self) กับคนอื่น

4.5 สิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรม พิจารณาจากคุณภาพและขอบเขตทั่ว ๆ ไป ของสิ่งเร้าทางพุทธิปัญญา และทางสังคม ตลอดช่วงการพัฒนาการของเด็กมากกว่าเกิดจากประสบการณ์เฉพาะอย่างจากพ่อแม่ หรือประสบการณ์ที่ได้จากวินัยการลงโทษหรือรางวัล

พัฒนาการทางจริยธรรม

สังคมมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ มนุษย์มีความพร้อมที่จะเจริญทางด้านจิตใจนั้นแฝงอยู่ในตัวของบุคคลตั้งแต่แรกเกิด เมื่อเติบโตขึ้นลักษณะทางจริยธรรมของบุคคลนั้นจะเริ่มแสดงตัวเติบโต และเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีทางที่กำหนดไว้แต่เดิม สภาพแวดล้อมของบุคคลมีอิทธิพลในการถ่วงหรือเร่งพัฒนาการนี้ หรือในทางตรงกันข้ามอาจมีอิทธิพลในการเร่งพัฒนาการทางจริยธรรม ฉะนั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์ย่อมมีแนวทางและขั้นตอนเป็นสากล สามารถศึกษาได้ในสังคมต่าง ๆ และความแตกต่างของพัฒนาการทางจริยธรรมของคนในสังคมเดียวกัน ย่อมคล้ายคลึงกันกับความแตกต่างของคนที่อยู่ต่างสังคมด้วย และได้มีนักทฤษฎีที่น่าแนวคิด ทฤษฎีที่พัฒนาการลักษณะที่ส่งเสริมจริยธรรมไปศึกษาค้นคว้าเป็นทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม ดังนี้

1.1.3.1 ทฤษฎีพัฒนาการเชิงจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget)

เพียเจต์ (Piaget) เป็นบุคคลแรกที่ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องจริยธรรมของเด็ก ซึ่งเน้นความสำคัญของสติปัญญา โดยเขาเชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมนั้นขึ้นอยู่กับพัฒนาการทาง

สติปัญญาเป็นสำคัญ เขาอธิบายว่า จริยธรรมมีแฝงอยู่ในกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทุกชนิดและในการเล่นต่าง ๆ ของเด็ก ก็จะต้องมีกฎเกณฑ์ที่เป็นระบบซับซ้อนแฝงอยู่ในการเล่นนั้น ๆ ดังนั้นในการเล่นของเด็กเขาให้ข้อสังเกตว่าในกฎเกณฑ์การเล่นนั้นปรากฏการณ์ที่ควรศึกษาสองอย่างด้วยกัน คือ (Piaget.1962 : 1-43)

1. การฝึกหัดกฎเกณฑ์หรือระยะที่เด็กยึดถือกฎเกณฑ์จากภายนอก (Heteronomous) ซึ่งอยู่ในช่วงอายุก่อน 8 ปี เป็นระยะที่พ่อแม่ ผู้ใหญ่มีอิทธิพลต่อจริยธรรมของเด็กอย่างเคร่งครัด เด็กจะยึดถือกฎเกณฑ์ตายตัว ผิดเป็นผิด ถ้าทำผิดต้องได้รับโทษโดยไม่คำนึงถึงแรงจูงใจ หรือเหตุแห่งการกระทำนั้น

2. ความสำนึกในกฎเกณฑ์หรือระยะที่เด็กมีกฎเกณฑ์ของตัวเอง (Absolutism) ในการเล่นเกมก็คือความคิดที่เด็กในระดับอายุต่าง ๆ คิดขึ้นมาเล่นกับเกม ระยะนี้เป็นระยะที่จริยธรรมของเด็กพัฒนาขึ้นสู่ระดับที่มีความคิดเป็นของตนเอง เด็กจะมีจริยธรรมในลักษณะที่คำนึงถึงความยุติธรรม และพิจารณาถึงเหตุและผลของการกระทำด้วย

เพียเจต์ได้เสนอแนวคิดว่าการที่เด็กเปลี่ยนการรับรู้กฎเกณฑ์ที่ตายตัว (Absolutism) จากผู้มีอิทธิพลภายนอกเป็นกฎเกณฑ์ของตัวเองที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้อื่น(Relativism) เนื่องจากการพัฒนาทางสติปัญญา อายุและการมีความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน

ในการฝึกหัดตามกฎเกณฑ์มีวิธีการ 4 ขั้นที่เด็กตั้งแต่อายุน้อยจนอายุมากขึ้นนำมาใช้

ขั้นที่ 1 เด็กจะพยายามทำตามอย่างคนอื่น เขาเล่นอะไรก็เล่นตาม เพราะยังไม่รู้กฎเกณฑ์การเล่นอะไรเลย

ขั้นที่ 2 เป็นขั้นที่ใช้ตัวเองเป็นศูนย์กลาง โดยก่อรูปพฤติกรรมขึ้นมาจากตัวของตัวเองรวมกับการตามอย่างพฤติกรรมของคนที่เป็นแล้ว มุ่งเล่นเพื่อต่อสู้เอาชนะชนะเพียงอย่างเดียว

ขั้นที่ 3 ส่วนมากมีในเด็กอายุ 7-8 ปี เป็นขั้นที่เกิดความร่วมมือกันในระหว่างผู้เล่นเด็กมุ่งความสนใจไปที่การเล่นตามกฎเกณฑ์ เพื่อตอบโต้กัน มิใช่มุ่งจะเล่นเพื่อเอาชนะชนะเพียงอย่างเดียว

ขั้นที่ 4 ในขั้นนี้ เป็นการเล่นที่มีใช้เพื่อความร่วมมือกันเพียงอย่างเดียว แต่เด็กมีความสนใจทำตามกฎเกณฑ์ ด้วยความรู้สึกลึกซึ้งเฉพาะของตนเอง

นอกจากนั้น เพียเจต์ ยังได้ตั้งกฎเกณฑ์ของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม แบ่งออกเป็น 6 เกณฑ์ดังนี้

1. การตัดสินจากความเจตนากระทำ (Intentionality in Judgement) เด็กเล็กจะมีแนวโน้มที่จะตัดสินการกระทำอย่างหนึ่งว่าไม่ดี โดยตัดสินจากปริมาณที่เกิดขึ้นแต่เด็กโตจะตัดสินจากความเจตนาจะกระทำของบุคคล เช่น การให้เด็กตัดสินใจว่าในระหว่างเด็กที่ทำถ้วย 5 ใบแตก ในขณะที่ช่วยแม่ล้าง กับเด็กที่ทำถ้วย 1 ใบแตกในขณะที่ขโมยขนม ใครจะเป็นคนไม่ดี ในเด็ก

อายุ 4 ปี เกือบทั้งหมดจะตอบว่าคนที่ทำของเสียหายมากเป็นคนไม่ดี ส่วนในเด็ก อายุ 9 ปี ส่วนใหญ่จะตอบว่าคนที่ขโมยเป็นคนไม่ดี

2. การตัดสินที่เกี่ยวข้องมาจากบุคคลอื่น (Relativism in Judgement) เด็กเล็กจะตัดสินการกระทำ ถูก ผิด จากความเชื่อว่าคนอื่นก็คิดเช่นเดียวกันนี้ และความเชื่อความเห็นของผู้ใหญ่ย่อมถูกเสมอ ตัวอย่างเช่น ครูห้ามเพื่อน ๆ ไม่ให้ช่วยเด็กขี่เกียจคนหนึ่งทำเลข แต่เพื่อนรักของเขาแอบช่วย ให้ตัดสินว่าเพื่อนคนนั้นทำผิดหรือถูกที่ช่วยเหลือ ในเด็ก 6 ปี ส่วนใหญ่ตอบว่าผิด แต่เด็ก 9 ปี จะตอบว่าต้องแล้วแต่สถานการณ์ เพราะเหตุผลแค่นี้ตัดสินไม่ได้

3. ความไม่เกี่ยวข้องกับบทลงโทษ (Independence of Sanction) เด็กเล็กมักจะตัดสินการกระทำอย่างหนึ่งว่าไม่ดี เพราะจะทำให้ถูกลงโทษ ส่วนเด็กโตจะตัดสินการกระทำว่าไม่ดี เพราะสิ่งนั้นไปขัดกับกฎเกณฑ์และจะเกิดอันตรายกับบุคคลอื่น ดังตัวอย่างเด็กที่อยู่ในโอวาทคนหนึ่ง แม่ให้เลี้ยงน้องในขณะที่แม่ไม่อยู่บ้าน แต่เมื่อแม่กลับมาถึงบ้านเห็นน้องร้องไห้เนื้อตัวสกปรกมอมแมมตกอยู่ใต้เตียง ขณะที่เด็กคนนั้นกำลังขงนมอยู่ แม่จึงตีเด็กคนนั้นเป็นการลงโทษ ในกรณีที่ดูแลน้องไม่เรียบร้อย ในเด็ก 4 ปี ส่วนใหญ่จะตอบว่า เด็กคนนี้เป็นเด็กไม่ดี เพราะถูกแม่ทำโทษ ส่วนเด็ก 7 ปี ส่วนใหญ่จะตอบว่าเด็กคนนี้ก็ดีแม้ว่าจะถูกทำโทษก็ตาม

4. การใช้ระบบตาต่อตา (Use of Reciprocity) ในเด็กเล็กมักจะไม่ใช่ระบบตาต่อตาในการพิจารณาตัดสินบุคคล แต่ในเด็กโตมักจะใช้บ่อย เช่นเด็ก 10 ปี เมื่อถามว่าถ้ามีคนมาทุบเรา เราควรทำอย่างไร จะได้คำตอบว่าให้ทุบเขากลับคืนไป

5. การใช้การลงโทษ เพื่อล้างบาปและดัดนิสัย (Use of Punishment as Restitution and Reform) ในเด็กเล็กจะสนับสนุนให้มีการลงโทษอย่างหนัก เพื่อดัดนิสัยผู้กระทำผิด ส่วนเด็กโตขึ้นจะมีความคิดเช่นนี้น้อยลง

6. การยึดหลักธรรมชาติของความโชคร้าย (Naturalist Views of Misfortune) ในเด็กอายุ 6 ปี มีแนวโน้มที่จะคิดว่าคนที่กำลังทำผิดแล้วเกิดมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นนั้นเป็นเพราะพระเจ้าลงโทษ ตัวอย่างเช่น คนกำลังขโมย และถูกไฟฟ้าดูดตาย เด็กเล็กจะถือว่าเป็นการลงโทษของพระเจ้า

1.1.3.2 ทฤษฎีพัฒนาการเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg)

จากทฤษฎีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget) โดยโคลเบอร์ก (Kohlberg) ได้นำมาเป็นพื้นฐานในการจัดระดับจริยธรรมของเด็ก โดยเน้นอธิบายทฤษฎีของโคลเบอร์กอย่างค่อนข้างละเอียด เพราะการวิจัยได้ดำเนินการโดยมีพื้นฐานตามแนวทฤษฎีของโคลเบอร์กเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเขาได้แบ่งระดับจริยธรรมออกเป็น 3 ระดับ และในแต่ละระดับมีชั้นย่อย ๆ อีก 2 ชั้น รวมเป็นขั้นพัฒนาการ 6 ขั้น ดังนี้ (Kohlberg, 1970 : 37-43, 1971 : 400, 1973 : 376, 1976 : 32-33)

ระดับที่ 1 คือ ก่อนกฎเกณฑ์ หรือระดับเริ่มมีจริยธรรม (Preconventional Level) หมายถึง การตัดสินการกระทำสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะ

เกิดแก่ผู้อื่น เป็นระดับที่มีในเด็กส่วนมากที่อายุต่ำกว่า 9 ปี และวัยรุ่นบางคน หรือวัยรุ่นผู้ใหญ่ ส่วนมากที่ประกอบอาชีพการงาน ระดับนี้เป็นระดับที่รางวัลและการลงโทษเป็นแรงกระตุ้นที่สำคัญ

ขั้นที่ 1 ใช้หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ เป็นการตัดสินใจการกระทำ ตามการที่ถูกลงโทษและการดูคำของผู้ใหญ่ เช่น การตัดสินใจว่าเด็กคนนี้ไม่ดี เพราะโดนแม่ดูและตีบ่อย ๆ ฉะนั้นการกระทำที่ถูกต้องจึงหมายถึง การเชื่อฟังผู้มีอำนาจเหนือกว่า เหตุผลในการกระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดขึ้นอยู่กับ การไม่ให้ถูกลงโทษ เป็นเรื่องสำคัญ

ขั้นที่ 2 ใช้หลักการแสวงหารางวัล คือความพอใจของตัวเองเป็นหลัก เป็นการตัดสินใจการกระทำตามใจตัวเอง มักเป็นไปในรูปที่ต้องการรางวัลจากผู้อื่น การที่ทุกคนทำในสิ่งที่เขาต้องการเป็นสิ่งที่ถูกต้องแม้การกระทำนั้นจะขัดกับผู้อื่นก็ตาม นับเป็นเหตุผลส่วนตัว โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องของสังคม ชอบการแลกเปลี่ยนที่เท่าเทียมกัน แสดงออกในลักษณะ ตาต่อตา หรือหุ้ไปโก่มา เขาทำมาฉันต้องทำไป เขาให้ฉัน ฉันก็ให้เขา เป็นต้น

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎหมายเกณฑ์ หรือระดับทำตามสังคมและประเพณีนิยม (Conventional Level) หมายถึง การกระทำตามกฎหมายเกณฑ์ของกลุ่มย่อย ๆ ของคน หรือทำตาม กฎหมายและศาสนา บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับที่ 2 นี้ ยังต้องการควบคุมจากภายนอก แต่ก็มีความสามารถในการเอาใจใส่เข้ามาใส่ใจเราและความสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ในขั้น ที่เป็นระดับที่มีในวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ส่วนมากในทุก ๆ สังคม การดำเนินและยกย่องชมเชยจากสังคมเป็นสิ่งที่ควบคุมความประพฤติ

ขั้นที่ 3 ใช้หลักการไฝหาการยอมรับและความพอใจ มีความสำนึกในความเป็นเด็กดี (Good-Boy) กระทำสิ่งที่คนอื่นเห็นว่าดี โดยดูจากตัวอย่างเฉพาะในหมู่คณะของตน ซึ่งอาจไม่เป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไปก็ได้

ขั้นที่ 4 ใช้หลักการกระทำตามหน้าที่ เป็นการตัดสินใจการกระทำตามระเบียบของสังคมและเพื่อคงไว้ซึ่งคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ ผู้มีอำนาจจะมีอิทธิพลต่อจริยธรรม ความรู้สึกนึกคิดเกิดขึ้นถ้าถูกลงโทษหรือไม่ได้รับการยอมรับจากผู้มีอำนาจทางกฎหมาย ความถูกต้องขึ้นอยู่กับสังคมหรือสถาบัน รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของสังคม

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎหมายเกณฑ์ หรือระดับทำตามจริยธรรมของตัวเอง (Postconventional Level) หมายถึง การตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการนำมาคิดหรือตรึงตรอง ซึ่งใจโดยตนเอง แล้วตัดสินใจตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน วัยผู้ใหญ่เพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่มีจริยธรรมในระดับนี้ และมักจะเป็นอายุ 20 ปีขึ้นไป บุคคลระดับเหนือกฎหมายเกณฑ์จะเป็นผู้ซึ่งแยก “ตน” ออกจากกฎหมายเกณฑ์และความคาดหวังของผู้อื่น และกำหนดค่าของเขาในรูปของหลักจริยธรรมที่ตนเลือก คนในระดับเหนือกฎหมายเกณฑ์บางคนจะเข้าใจ และยอมรับกฎหมายเกณฑ์ทางสังคม แต่การยอมรับกฎหมายเกณฑ์ของสังคมจะตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักจริยธรรมโดยทั่วไปที่กำหนดขึ้นอย่างเป็นที่ยอมรับกัน และเป็นรากฐานของกฎของสังคม (Society's Rules)

หลักจริยธรรมเหล่านี้ในบางกรณีจะเกิดขัดแย้งกับกฎเกณฑ์ของสังคมซึ่งในกรณีเช่นนี้พวกเหนือกฎเกณฑ์จะพิจารณาตัดสินโดยใช้หลักจริยธรรมมากกว่าที่จะใช้กฎเกณฑ์

ขั้นที่ 5 ใช้หลักการเคารพของตนเอง หรือการกระทำตามสัญญาเป็นการตัดสินการกระทำตามกฎเกณฑ์ และสัญญาเป็นจริยธรรมที่ผูกพันกับกฎหมาย และหลักประชาธิปไตย แรงจูงใจที่สำคัญคือ ประโยชน์สุขของสังคมไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของผู้อื่น ความคิดเกี่ยวกับความถูกต้องของมนุษยชาติเริ่มมีขึ้น

ขั้นที่ 6 ใช้หลักอุดมคติสากล เป็นการตัดสินการกระทำตามความรู้สึกผิดชอบชั่วดีของตน เป็นจริยธรรมที่มีหลักมโนธรรมของตนเอง แรงจูงใจที่ก่อให้เกิดความรู้สึกถูกต้องขึ้นอยู่กับตัวเองความคิดเกี่ยวกับความถูกต้องนั้นยึดหลักประชาธิปไตยและเคารพในคุณค่าของความสำคัญของชีวิตมนุษย์ทุก ๆ คน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 พัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ขั้นการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ขั้นที่ 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (อายุ 2-7 ปี)	1. ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (อายุ 2-10 ปี)
ขั้นที่ 2 หลักการแสวงหารางวัล (อายุ 7-10 ปี)	
ขั้นที่ 3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ (อายุ 10-13 ปี)	
ขั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม (อายุ 13-16 ปี)	2. ระดับตามกฎเกณฑ์ (อายุ 10-16 ปี)
ขั้นที่ 5 หลักการทำตามคำมั่นสัญญา (อายุ 16 ปีขึ้นไป)	
ขั้นที่ 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (วัยผู้ใหญ่ขึ้นไป)	
	3. ระดับเหนือกฎเกณฑ์

1.1.3.3 ทฤษฎียึดคำสอนของพุทธศาสนา เป็นพื้นฐานความคิด

โดยแท้จริงแล้วมีผู้รู้ไม่กี่คนที่กล่าวว่าคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นทฤษฎี และแม้จะกล่าวว่าเป็นทฤษฎีที่ไม่ระบุว่าเนื้อหาของทฤษฎีดังกล่าวนั้นว่าอย่างไร โดยเจตนาของศาสนาเองก็ไม่ทราบว่าท่านประสงค์จะให้มันเป็นทฤษฎีหรือไม่ แต่โดยที่พุทธศาสนาได้แทรกอยู่ในวิถีชีวิตของคนไทยเป็นส่วนใหญ่วรรณทั้งหลักคำสอนก็มีความเป็นเหตุเป็นผล สามารถตอบคำถามที่ซับซ้อนได้ ในการที่จะเป็นทฤษฎีจริยธรรมได้ ตามแนวคิดของพุทธศาสนากล่าวได้ว่าจริยธรรมในบุคคลเกิดขึ้นได้ 2 วิธี

1. เกิดจากการสอนหรือชี้แนะของผู้อื่น ดังที่พระพุทธเจ้าและสาวกได้ออกสอนและเผยแผ่หลักธรรมแก่คนโดยทั่วไปในสมัยพุทธกาล หรือการสอนตามสำนักตามโรงเรียนหรือในสังคมทั่วไปในปัจจุบัน โดยวิธีนี้พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญา ความตั้งใจและความเลื่อมใสศรัทธาของเขาด้วย

2. เกิดจากการคิดค้นคว้าพิจารณาโดยตนเอง กล่าวคือ เป็นความรู้แจ้งเห็นจริงของบุคคลที่เกิดขึ้นจากความคิด-พิจารณาของบุคคลนั่นเอง ดังเช่น การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า การสำเร็จอรหัตตของสาวกทั้งหลาย

โดยแท้จริงแล้วจริยธรรมจะเกิดและพัฒนาได้ดี ควรจะต้องใช้ทั้งสองวิธีประกอบกันในบุคคลอื่นด้วยหลักธรรมทั่วไป แต่การจะเกิดความสำนึกความซาบซึ้งเพียงใดย่อมต้องใช้สติปัญญาของตนพิจารณาพิจารณาในส่วนที่บุคคลซึ่งจะเข้าสู่จริยธรรมขั้นสูง อาจฟังการชี้แนะจากผู้อื่นน้อยแต่อาศัยการพิจารณาค้นคว้าโดยตนเองเป็นสำคัญ

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีที่ยึดคำสอนของพุทธศาสนาเป็นพื้นฐานความคิดอธิบายการพัฒนาจริยธรรมว่าเป็นการพัฒนาบุคคลให้มีพฤติกรรมดีละเว้นชั่ว มีจิตใจสะอาดบริสุทธิ์รู้แจ้งในภาวะอันแท้จริง ดังนั้นการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน ให้มีอุดมคติยึดมั่นในศีลธรรมของศาสนา คุณความดีอย่างฝังลึกในจิตใจ มีความรอบรู้ มีเหตุผล สามารถวิเคราะห์สิ่งที่ถูกผิดได้ ด้วยตนเองอย่างถ่องแท้ และเต็มใจที่จะปฏิบัติตามทางพุทธศาสนาด้วยความถูกต้อง โดยไม่ต้องมีการบังคับจากผู้อื่น ซึ่งถ้าสามารถพัฒนาได้ถึงระดับสูงสุดทุกคนแล้ว ก็เชื่อได้ว่าทุกคนในสังคมจะสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข สังคมจะเต็มไปด้วยความรัก ปราบปรามดี ความมีเหตุผล และความยุติธรรม โดยไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายและอำนาจรัฐมากมาย ดังเช่นที่เป็นอยู่ทุกวันนี้

1.1.4 เพศกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ความสนใจในการเปรียบเทียบพัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กชายและเด็กหญิง เนื่องมาจากเพศชายและเพศหญิง มีความแตกต่างกันในหลาย ๆ ด้าน อันอาจเนื่องมาจากอิทธิพลทางพันธุกรรมของความสามารถทางสมอง หรือเนื่องมาจากการปฏิบัติที่แตกต่างกันซึ่งเด็กหญิงและเด็กชายได้รับในสังคม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก (2520 : 105-107) ได้ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทย พบว่า ในกลุ่มนักเรียนอายุประมาณ 13-15 ปี หญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าชายอย่างเห็นได้ชัด ส่วนในระดับอายุ 17-19 ปี พัฒนาการทางจริยธรรมของเด็กชายและเด็กหญิงเท่าเทียมกัน ส่วนในระดับ 19-21 ปี พัฒนาการทางจริยธรรมของชายก้าวหน้ากว่าของหญิงอย่างเห็นได้ชัด

✓ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2524 : 113) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาลักษณะต่าง ๆ ของหญิงเปรียบเทียบกับชาย พบว่า หญิงมีพัฒนาการทางภาษาเร็วกว่าชาย ทำให้หญิงมีความฉลาด และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าชาย ซึ่งอาจทำให้หญิงมีความเข้าใจกฎเกณฑ์ที่เป็นข้อเรียกร้องทางสังคมได้เร็วกว่าชาย หญิงมีการคล้อยตามสังคมสูงกว่าชาย อาจทำให้คาด

ได้ว่าในวัยก่อนและระหว่างวัยรุ่น หญิงจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมสูงกว่าชาย แต่ลักษณะการยึดมั่นต่อสังคม จะทำให้พัฒนาการทางจริยธรรมของหญิงช้าลงกว่าชายในช่วงอายุวัยรุ่นตอนปลาย และวัยผู้ใหญ่ตอนต้น

กาบแก้ว พงษ์อุดม (2524 : 80-84) ศึกษาพัฒนาการของการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์และจริยธรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 150 คน พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีพัฒนาการของการคิดเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

สิริพร แก้วนุ่ม (2526 : 94-96) ศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กประถมศึกษาในเขตการศึกษา 12 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 786 คน พบว่าเด็กหญิงมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเด็กชาย

นันทิยา ยิ่งเจริญ (2527 : 66-69) ศึกษาพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 จำนวน 606 คน พบว่าเด็กหญิงมีการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเด็กชาย

เสวก สุระประเสริฐ (2529 : 44) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดรวบยอดทางจริยธรรมกับพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงไม่แตกต่างกัน

ฮอฟแมน (Hoffman. 1976 : 261-360) ได้ทำการศึกษาพบว่าหญิงและชายไม่มีความแตกต่างกันในการตัดสินใจจริยธรรม

จากผลงานวิจัยเรื่องเพศเกี่ยวกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ผ่านมาดังกล่าว แสดงว่ายังหาข้อสรุปที่แน่นอนไม่ได้ว่าเพศมีอิทธิพลต่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลหรือไม่ และเนื่องจากสภาพแวดล้อมความเป็นอยู่ในสังคมไทยมีการอบรมเลี้ยงดูโดยให้อิสระแก่เพศชาย และยกย่องให้เป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มากกว่าเพศหญิง ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้พัฒนาการระหว่างเพศชายกับเพศหญิงมีความแตกต่างกัน ดังนั้น เพศน่าจะเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ผู้วิจัยจึงเห็นว่าตัวแปรเพศ เป็นตัวแปรที่สำคัญตัวหนึ่งที่ควรกระทำการวิจัยซ้ำ

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

งานวิจัยในประเทศ

ปรีชา ศรีสมยศ (2528 : 89-93) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาจริยศึกษาทัศนคติเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดชุมพร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน โดยกลุ่มทดลองจำนวน 25 คน ได้รับการสอนด้วยการแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน ได้รับการสอนโดยการอภิปรายกลุ่ม ทั้งสองกลุ่มใช้เวลาทดลองกลุ่มละ 30 คาบ สอนสัปดาห์ละ 6 คาบ เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ผลการทดลองพบว่ากลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจริยศึกษา ทัศนคติเชิงจริยธรรม และเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

สง่า วุฒิประจักษ์ (2531 : 78-79) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาเปรียบเทียบ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบางบัวทอง อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยปรากฏว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู

ปัทมาวดี ละออจันทร์ (2531 : 30-33) ได้ศึกษาการสอนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรม โดยวิธีการใช้บทบาทสมมติและหุ่นมือ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน โดยกลุ่มทดลอง 1 จำนวน 25 คน ได้รับการสอนจริยศึกษาโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มทดลอง 2 จำนวน 25 คน ได้รับการสอนจริยศึกษาโดยใช้หุ่นเชิดมือ ทั้งสองกลุ่มใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 3 คาบ ๆ ละ 20 นาที รวมเวลาที่ใช้ทดลอง 1 ชั่วโมง ผลการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น

พิพัฒน์ ปิ่นจินดา (2531 : 50-52) ได้ศึกษาการสอนจริยศึกษา เพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยใช้การอภิปรายกลุ่มและการสอนโดยเบญจขันธ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 คน โดยกลุ่มทดลอง 1 จำนวน 20 คน ได้รับการสอนจริยศึกษา โดยการอภิปรายกลุ่ม กลุ่มทดลอง 2 ได้รับการสอนจริยศึกษาโดยวิธีเบญจขันธ์ทั้งสองกลุ่มใช้เวลาทดลอง 4 วัน โดยสอน 1 ชั่วโมง ต่อ 1 วัน รวมที่ใช้ทดลอง 4 ชั่วโมง ผลการทดลองพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่ม มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

สุวิทย์ ก่องฮา (2532 : 27, 34-36) ได้ศึกษาการสอนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยวิธีแสดงบทบาทสมมติและการเชิดหนังตะลุง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสงขลา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 คน โดยกลุ่มทดลอง 1 จำนวน 30 คน ได้รับการสอนจริยศึกษา โดยวิธีเชิดหนังตะลุงทั้งสองกลุ่มใช้เวลาในการทดลองกลุ่มละ 6 คาบ ๆ ละ 20 นาที รวมเวลาที่ใช้ในการทดลอง 1 ชั่วโมง ผลการทดลองพบว่า กลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน หลังการทดลองกลุ่มทดลอง 1 และกลุ่มทดลอง 2 มีระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดวงจันทร์ หนูทอง (2533 : 84-90) ได้ทดลองใช้แม่แบบหนังตะลุง ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างจำนวน 24 คน ได้จากนักเรียนที่มีคะแนนสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่ำกว่าจริยธรรมชั้น 3 ลงมา กลุ่มทดลองทั้ง 12 คน ได้รับการสอนใช้แม่แบบส่วนกลุ่มควบคุมทั้ง 12 คน ได้รับการสอนปกติ ทั้ง 2 กลุ่ม ได้รับการสอนโดยใช้เวลาครั้งละ 50 นาที จำนวนทั้งสิ้น 11 ครั้ง เท่ากัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้นักเรียน

กลุ่มทดลอง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บุญลักษณ์ อึ้งชัยพงศ์ (2536 : 71-74) ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 โรงเรียนบ้านพรานกระต่าย อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร ปีการศึกษา 2536 จำนวน 30 คน กลุ่มทดลอง มี 15 คน กลุ่มควบคุม มี 15 คน พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดแนะแนวมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รุ่งรัตน์ ไกรทอง (2537 : 76-80) ได้ศึกษาผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความเอื้อเฟื้อของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่องนนทรี ปีการศึกษา 2536 จำนวน 30 คน สุ่มเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมกลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองได้รับการใช้บทบาทสมมติ และกลุ่มควบคุมได้รับการสอนปกติ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ปริภรณ์ ศรีเพชรพัฒน์ (2539 : 56-59) ได้ศึกษาการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้เทคนิคแม่แบบในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลราชบุรี จังหวัดราชบุรี ปีการศึกษา 2538 จำนวน 24 คน สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 12 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง และกลุ่มที่ 2 ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เช่นกัน ดังนั้นนักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคี แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

ทูเรียล (Turiel, 1966 : 611-618) ได้วัดจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นตอนต้นแล้วให้เด็กแสดงเป็นบุคคลในเรื่อง ซึ่งมีปัญหา และไปขอคำแนะนำจากเพื่อนสองคน เพื่อสองคนนี้จะแนะนำไปคนละทาง โดยให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในชั้นเดียวกัน เด็กบางคนจะได้รับคำแนะนำที่ให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าระดับจริยธรรมของตนหนึ่งขั้น บางคนจะได้รับคำแนะนำที่สูงกว่าของตนถึงสองขั้น บางคนได้รับฟังคำแนะนำที่ต่ำกว่าระดับของตนหนึ่งขั้น เด็กบางคนไม่ได้รับประสบการณ์ดังกล่าวเลย หลังจากนั้นหนึ่งสัปดาห์ เด็กทุกคนจะถูกวัดระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่า เด็กที่ได้รับคำแนะนำประเภทที่ให้เหตุผลสูงกว่าระดับจริยธรรมของตนหนึ่งขั้นนั้น มีพัฒนาการทางจริยธรรมมากที่สุด และเป็นลักษณะพัฒนาการที่สามารถแผ่ขยายไปยังปัญหาอื่นได้ด้วย

บิสกิน และฮอสกินสัน (Biskin and Hoskisson. 1977 : 407-425) ได้ทดลองสอนจริยธรรมโดยใช้วิธีการจัดการอภิปรายเกี่ยวกับจริยธรรมที่ตัดสินใจจากวรรณคดี และการอ่านเรื่องราว โดยใช้นักเรียนในระดับ 4-5 แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้ววัดจริยธรรมตามวิธีของโคลเบอร์ก จากนั้น ทดลองโดยกลุ่มทดลองมีการจัดโครงสร้างการอภิปรายกลุ่มอย่างมีระบบ ครูใช้คำถาม 3 แบบ คือ คำถามที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริง ดีความ และการประเมินเพื่อยั่วให้ผู้เรียนสมมุติบทบาทของตนลงไป ส่วนกลุ่มควบคุมปล่อยให้มีการอภิปรายเป็นไปตามธรรมชาติ จากนั้นทดสอบระดับจริยธรรมในตอนหลัง ผลการวิจัย พบว่า การอภิปรายอย่างเป็นระบบ ที่ให้โอกาสผู้เรียนให้อยู่ในบทบาทในท้องเรื่อง สามารถเปลี่ยนการตัดสินใจจริยธรรมในระดับที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญนั้นหมายความว่า ผู้สอนสามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้โดยให้เขาได้มีโอกาสอภิปราย ขณะที่อยู่ในสถานการณ์ทางสังคมที่ทำให้เขาต้องกระทำบทบาทต่าง ๆ กันมาก

จากผลงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศพบว่าการสอนการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมและการพัฒนาจริยธรรมนั้นมีได้หลายวิธี เช่น การอภิปราย การใช้แม่แบบ กลุ่มเพื่อน เป็นต้น แสดงให้เห็นว่า การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับประถมศึกษา ควรที่จะได้มีการใช้วิธีการสอนอย่างเหมาะสม ซึ่งจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนเพื่อให้เกิดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมดังกล่าว ทั้งในประเทศและต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นวิธีการใดล้วนส่งผลให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคลสูงขึ้นได้ ผู้วิจัยจึงสนใจใช้โปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งจะส่งผลให้มีการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนให้สูงขึ้น

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้

2.1.1 ความหมายของชุดการเรียนรู้

ชุดการสอน (Instructional Package) เป็นคำที่ใช้กันตั้งแต่ดั้งเดิม การใช้คำว่าชุดการสอนทำให้เกิดความคิดว่าเป็นสื่อการเรียนที่จัดไว้ให้ครูเป็นผู้ใช้ ในปัจจุบันนักการศึกษาจึงเปลี่ยนมาใช้คำว่า ชุดการเรียนรู้ ในภาษาอังกฤษใช้ชื่อต่าง ๆ กัน เช่น Learning Package, Instruction หรือ Packages Instructional Kits เพื่อย้ำถึงแนวการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้สื่อต่าง ๆ ในชุดการเรียนรู้ เพื่อศึกษาด้วยตนเอง ชุดการเรียนรู้มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันเช่น ชุดการสอน ชุดการเรียนรู้สำเร็จรูป ชุดสอนรายบุคคล ชุดกิจกรรมซึ่งเป็นชุดของสื่อประสมที่จัดสำหรับหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

วาสนา ชาวหา (2525 : 32) ได้กล่าวถึงชุดการเรียนรู้การสอนว่า หมายถึง การวางแผนการเรียนการสอนโดยใช้สื่อต่าง ๆ ร่วมกัน(Multi Media Approach) หรือหมายถึงการใช้สื่อ

ประสม (Multi Media) เพื่อสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

วีระ ไทยพานิช (2529 : 134) กล่าวว่า ชุดการเรียนมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน เช่น ชุดการสอน (Instructional Package) ชุดการเรียนเบ็ดเสร็จ (Instruction Package) ชุดการเรียนรายบุคคล (Individualized Learning Package) ซึ่งเป็นชุดสื่อประสม (Multi Media) ที่จัดขึ้นสำหรับหน่วย การเรียนหัวข้อเนื้อหาและอุปกรณ์ของแต่ละหน่วยได้จัดไว้เป็นชุด หรือกล่อง หรือของชุดการเรียนอาจมีรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งส่วนมากจะประกอบด้วย คำชี้แจง หัวข้อจุดมุ่งหมาย การประเมินผลเบื้องต้น การกำหนดกิจกรรม และการประเมินผลขั้นสุดท้าย จุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อการสอนนักเรียนรายบุคคลให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ ในการเรียนของตนเอง

วิภาภรณ์ เตชะชัยวุฒิ (2533 : 17-18) ได้กล่าวถึง ชุดการเรียนว่าชุดการเรียนเป็นสื่อการเรียนสำเร็จรูปที่ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง ตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในชุด โดยพึ่งครูน้อยที่สุด ผู้เรียนสามารถเรียนได้อย่างอิสระตามความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการพึ่งตนเองในการศึกษาหาความรู้

สุนทรี วัฒนพันธ์ (2534 : 19) สรุปได้ว่า ชุดการเรียนเป็นการรวบรวมสื่อการเรียนสำเร็จรูปให้นักเรียนสามารถเรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ผู้เรียนจะเรียนไปตามความสามารถของผู้เรียน ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมซึ่งจะทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายและช่วยส่งเสริมการคิดอย่างมีเหตุผลอีกด้วย

ฮุสตัน และคนอื่น ๆ (Houston and others. 1972 : 10-12) ได้ให้ความหมายคำว่า ชุดการสอนคือ ชุดของประสบการณ์ที่อำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมาย

แคปเฟอร์ และแคปเฟอร์ (Kapfer and Kapfer. 1972 : 3-10) ได้ให้ความหมายชุดการสอนว่า ชุดการสอนเป็นรูปแบบของการสื่อความหมายระหว่างครูกับนักเรียนซึ่งประกอบด้วยคำแนะนำให้นักเรียนทำกิจกรรมการเรียน เพื่อให้บรรลุพฤติกรรมเป้าหมายการรวบรวมเนื้อหาที่จะนำมาสร้างชุดการสอนนั้น ได้มาจากขอบข่ายความรู้ที่หลักสูตรต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้และเนื้อหานั้นจะต้องถูกต้องชัดเจน ที่จะสื่อความหมายให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมตามเป้าหมายของการเรียนการสอน

มัวร์ (Moore. 1977 : 24) ได้พูดถึงชุดการเรียนว่า เป็นการศึกษารายบุคคลที่เป็นระบบที่ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าประสงค์ในการเรียนต่อเนื่องกันไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้สื่อและกิจกรรมที่จัดไว้

จากเอกสารดังกล่าว พอสรุปได้ว่าชุดการเรียน หมายถึง สื่อการเรียนสำเร็จรูปที่ผู้เรียนสามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยพึ่งครูน้อยที่สุด ซึ่งชุดการสอนได้สร้างให้ครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรตามเป้าหมายที่ต้องการ

2.1.2 ประเภทของชุดการเรียนรู้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุดา ลินสกุล (2521 : 53-54)

ชุดการสอนแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ชุดการเรียนรู้ประกอบคำบรรยาย เป็นชุดการเรียนรู้ที่กำหนดกิจกรรมและสื่อการสอนให้ครูได้ใช้ประกอบคำบรรยาย เพื่อเปลี่ยนบทบาทของครูให้พูดน้อยลงและเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น เรียกว่า ชุดการสอนสำหรับครู จะมีเนื้อหาอย่างเดียวโดยแบ่งเป็นหัวข้อที่จะบรรยายและประกอบกิจกรรมไว้ตามลำดับขั้น สื่อที่ใช้อาจเป็นแผ่นคำสอน แผนภูมิ แผนภาพ สไลด์ ประกอบเสียง บรรยายในเทป ภาพยนตร์ โทรทัศน์ และกิจกรรมกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนได้อภิปรายปัญหาตามหัวข้อที่ครูกำหนดให้

2. ชุดการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมกลุ่ม ยึดระบบการผลิตสื่อการสอนตามหน่วยและหัวข้อเรื่องที่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมร่วมกันในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ ชุดการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมกลุ่ม ประกอบด้วยชุดย่อยตามจำนวนศูนย์ที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย ในแต่ละศูนย์มีสื่อหรือบทเรียนครบตามจำนวนผู้เรียนในกิจกรรมนั้น ๆ สื่อที่ใช้จัดไว้ในรูปสื่อประสม อาจเป็นสื่อรายบุคคล หรือสื่อสำหรับกลุ่มที่เรียนทั้งศูนย์จะใช้ร่วมกันได้ ผู้เรียนที่เรียนจากชุดการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมกลุ่มจะต้องการความช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อยในระยะเริ่มแรก เท่านั้น หลังจากนั้นผู้เรียนสามารถช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้ ระหว่างประกอบกิจกรรมหากมีปัญหาสามารถซักถามครูได้

3. ชุดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลเป็นชุดการเรียนรู้ที่จัดระบบขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองตามลำดับขั้นที่ระบุไว้ เมื่อมีปัญหาระหว่างผู้เรียนสามารถปรึกษากันได้ ผู้สอนก็พร้อมที่จะให้การช่วยเหลือทันทีในฐานะผู้ประสานงาน ชุดการเรียนรู้รายบุคคลสามารถฝึกฝนและส่งเสริมนิสัยของนักเรียนในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองเป็นอย่างดี

จากประเภทชุดการเรียนรู้ที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยได้เลือกชุดการเรียนรู้ในรูปแบบของชุดการเรียนรู้สำหรับกิจกรรมกลุ่มมาเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน เพราะผู้เรียนสามารถใช้สื่อที่มีอยู่ในชุดการเรียนรู้ร่วมกัน หากมีปัญหาก็ได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ และครู เพื่อพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

แนวคิดในการผลิตชุดการเรียนรู้

แนวคิดในการผลิตชุดการเรียนรู้ต้องคำนึงถึงหลักการดังนี้

1. ความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นการนำจิตวิทยามาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปตามความต้องการ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน

2. การพยายามเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนไปจากเดิมที่ครูเคยยึดเป็นหลักมาเป็นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนด้วยการใช้แหล่งความรู้จากสื่อการสอนแบบต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการ การนำสื่อมาใช้ให้ตรงกับเนื้อหาประสบการณ์ในหน่วยการสอนวิชา

ต่าง ๆ ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง หรือเรียนร่วมกันเป็นกลุ่ม จากชุดการเรียนรู้ที่ผู้สอนจะช่วยเหลือชี้แจงแนวทาง ให้เมื่อผู้เรียนมีปัญหา

3. การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ เป็นการใช้สื่อการสอน เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งกระบวนการกิจกรรมต่าง ๆ

4. การผลิตสื่อการสอนแบบประสมให้เป็นชุดการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนได้หยิบสื่อการสอนต่าง ๆ ใช้ได้ด้วยตนเอง

5. การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเอง นักเรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะฝึกการรับฟังและเคารพความคิดเห็นของผู้อื่น

6. กระบวนการเรียนรู้ นำกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์มาใช้ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนประกอบกิจกรรมร่วมกัน

7. การจัดสภาพการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองทราบผลการตัดสินใจ หรือการทำงานของตนว่าผิดหรือถูกได้ทันที มีการเสริมแรงทางบวกอันจะทำให้เกิดพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก และนักเรียนได้เรียนรู้ไปทีละขั้นตามความสามารถ และความสนใจของนักเรียน

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนวคิดการผลิตชุดการเรียนรู้ คือ การจัดสื่อการสอนต่าง ๆ ไว้ให้ผู้เรียน เรียนโดยการใช้แหล่งความรู้จากสื่อการสอนที่จัดไว้ให้ด้วยตนเอง สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทั้งการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ และการทำงานเป็นไปตามลำดับขั้นตอนสามารถรู้ผลการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองและกลุ่มได้

จิตวิทยาที่ใช้ในชุดการเรียนรู้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523 : 119) กล่าวว่าไว้ว่า มีแนวคิดจิตวิทยาในการสร้างนวัตกรรม ดังนี้คือ

1. เพื่อสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. เพื่อยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
3. มีสื่อการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่ช่วยในการเรียนของนักเรียนแทนการสอนของครู
4. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนที่เปลี่ยนไปเปลี่ยนจากครูเป็นผู้นำเป็นนักเรียนเป็นผู้มีอิทธิพลมาก

บลูม (วิชย ดิสสระ.2533 : 249-250; อ้างอิงมาจาก Bloom.1976) กล่าวว่าไว้ว่า การสอนที่มีคุณภาพประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ คือ

1. การให้แนวทาง (Cues) คือคำอธิบายของครูที่ทำให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนว่า เมื่อเรียนเรื่องนั้น ๆ แล้วจะต้องมีความสามารถอย่างไร ต้องทำอะไรบ้าง

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ (Participation) กิจกรรมการเรียนรู้จะเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมาก

3. การเสริมแรง (Reinforcement) ทั้งการเสริมแรงภายนอก เช่น สิ่งของ คำชม หรือการเสริมแรงภายใน เช่น ความอยากรู้อยากเห็น

4. การให้ผลย้อนกลับ และการแก้ไขสิ่งบกพร่อง (Feedback and Correction) การแจ้งผลการสอบย่อยแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนทราบว่าตนเองบกพร่องในเรื่องใดและครูต้องสอนซ่อมเสริมตรงไหน

2.1.3 องค์ประกอบของชุดการเรียนรู้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525 : 186-189) ได้จำแนกองค์ประกอบของชุดการเรียนรู้การสอนเป็น 6 ส่วน ดังนี้

1. หัวเรื่อง คือการแบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วย แบ่งออกเป็นส่วนย่อย เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเพื่อบ่มเพาะให้เกิดความคิดรวบยอดในการเรียนรู้

2. คู่มือการใช้ชุดการเรียนรู้ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ที่ใช้ชุดการเรียนรู้ ศึกษาจากคู่มือให้เข้าใจเป็นครั้งแรก จะทำให้ชุดการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คู่มือจะประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ คือ คำชี้แจง เกี่ยวกับการใช้ชุดการเรียนรู้ สิ่งที่ครูจะต้องเตรียมก่อนสอน บทบาทของนักเรียนจะเสนอแนะว่านักเรียนจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอย่างไร การจัดชั้นเรียนและแผนการสอน

3. วัสดุประกอบการเรียนรู้

4. บัตรงาน ซึ่งประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 3 ส่วน คือ ชื่อบัตร (กลุ่มหัวเรื่อง) คำสั่งว่าจะให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมอย่างไร และกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติตามลำดับขั้นตอนการเรียนรู้

5. กิจกรรมสำรอง ซึ่งจำเป็นสำหรับชุดการเรียนรู้แบบกลุ่ม หรือการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนกิจกรรมนี้ จะเตรียมไว้สำหรับนักเรียนบางคนที่ทำกิจกรรมเสร็จก่อนคนอื่น จะได้มีกิจกรรมอย่างอื่นทำ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กว้างและลึกไม่เกิดความเบื่อหน่ายซึ่งอาจจะมีปัญหาทางวินัยในชั้นเรียน

6. ขนาดของรูปแบบของชุดการเรียนรู้ ชุดการเรียนรู้ที่ดีไม่ควรใหญ่หรือเล็กเกินไป เพื่อความสะดวกในการใช้และความสวยงามในการเก็บรักษา ควรมีขนาดไม่เกิน 11-15 นิ้ว ส่วนความหนาของชุดการเรียนรู้แล้วแต่ลักษณะของวิชาและสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ของแต่ละหน่วยวิชา

ประหยัด จิระวรพงศ์ (2525 : 245-246) ได้กล่าวถึงพื้นฐาน ขององค์ประกอบชุดการเรียนรู้จะประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

1. หัวเรื่อง จะประกอบด้วยชื่อเรื่อง เนื้อหา จุดประสงค์ ระยะเวลา และลักษณะเฉพาะของผู้เรียน

2. คู่มือสำหรับให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนได้ทราบแนวทางปฏิบัติและสิ่งจำเป็น
ต้องเตรียม

3. วัสดุประกอบการเรียน ได้แก่ สื่อชนิดต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลรวม
ทั้งแบบฝึกหัด หรือการรายงาน เป็นต้น

4. กิจกรรม ได้แก่ แนวทางในการปฏิบัติหรือการกำหนดขั้นการเรียนการ
สอน

5. การประเมินผล ได้แก่ การประเมินผลการเรียนรู้จากแบบทดสอบต่าง ๆ
แบบฝึกหัดหรือการรายงาน เป็นต้น

ทิศนา ขัมมณี (2534 : 10-12) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ
ดังนี้

1. ชื่อกิจกรรม ประกอบด้วย หมายเลขกิจกรรม ชื่อของกิจกรรม และเนื้อ
หาของกิจกรรมนั้น

2. คำชี้แจง เป็นส่วนที่อธิบายความมุ่งหมายหลักของกิจกรรมและลักษณะ
ของการจัดกิจกรรมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น

3. จุดมุ่งหมาย เป็นส่วนที่ระบุจุดมุ่งหมายที่สำคัญของกิจกรรมนั้น

4. แนวคิด เป็นส่วนที่ระบุเนื้อหา หรือโนทัศน์ของกิจกรรมนั้น ส่วนนี้ควร
จะได้รับการย้ำและเน้นเป็นพิเศษ

5. สื่อ เป็นส่วนที่ระบุถึงวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วย
ให้ครูทราบว่าต้องเตรียมอะไรบ้าง

6. เวลาที่ใช้ เป็นส่วนที่ระบุจำนวนเวลาโดยประมาณว่ากิจกรรมนั้นควรใช้
เวลาเพียงใด

7. ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม เป็นส่วนที่ระบุวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อให้
บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ วิธีการจัดกิจกรรมนี้ได้จัดไว้เป็นขั้นตอน

8. ภาคผนวก ใส่นี้จะได้ตัวอย่างวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมและ
ข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นสำหรับครู รวมทั้งเฉลยแบบทดสอบ

ฮุสตัน (Houston.1972 : 10-15) ได้ระบุว่า ชุดการเรียนจะต้องประกอบด้วย
ส่วนต่าง ๆ 5 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำชี้แจง (Prospectus) เป็นส่วนที่อธิบายความหมายสำคัญของ
บทเรียนขอบข่ายของชุดการเรียน ความรู้พื้นฐานที่ผู้เรียนควรมีก่อนเรียนและขอบข่ายของ
กระบวนการทั้งหมด

ส่วนที่ 2 จุดมุ่งหมาย (Objectives) หมายถึง ข้อความที่แจ่มชัด ซึ่งกำหนด
สิ่งที่ผู้เรียนควรประสบความสำเร็จหลังจากเรียนแล้ว

ส่วนที่ 3 การประเมินผลเบื้องต้น (Pre-Assesment) เพื่อต้องการทราบว่า ผู้เรียนอยู่ในระดับใด และเพื่อดูว่าผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมายเพียงใด

ส่วนที่ 4 การกำหนดกิจกรรม (Enabling Activities) การกำหนดแนวทาง และวิธีการเพื่อไปสู่จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นด้วย

ส่วนที่ 5 การประเมินขั้นสุดท้าย (Post-Assesment) เป็นข้อทดสอบเพื่อ วัดความรู้ภายหลังการเรียนไปแล้ว

ดวน (Duane.1973 : 169) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของชุดการเรียน 6 ประการดังนี้

1. มีจุดมุ่งหมายและเนื้อหา
2. บรรยายเนื้อหา
3. มีจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
4. มีกิจกรรมให้เลือกเรียน
5. มีกิจกรรมที่ส่งเสริมเจตคติ
6. มีเครื่องมือวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน

คาร์ดาเรลลี (Cardaraelli.1973 : 150) ได้กำหนดโครงสร้างของชุดการเรียนว่า ต้องประกอบด้วย

1. หัวข้อ (Topic)
2. หัวข้อย่อย (Subtopic)
3. จุดมุ่งหมายหรือเหตุผล (Rationale)
4. จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (Behavioral Objective)
5. การสอบก่อนเรียน (Pre-test)
6. กิจกรรมและการประเมินผลตนเอง (Activites and Self-Evaluation)
7. การทดสอบย่อย (Quiry or Formative Test)
8. การทดสอบขั้นสุดท้าย (Post-test or Summative Evaluation)

องค์ประกอบของชุดการเรียนที่ได้มีผู้กล่าวไว้พอสรุปได้ดังนี้

1. คำนำ (สำหรับคู่มือเป็นเล่ม) เป็นการแสดงความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นของผู้ผลิตชุดการเรียน เพื่อให้ผู้ใช้ชุดการเรียนเห็นคุณค่าของชุดการเรียนในการสอนนักเรียน และเป็น การชี้แจงให้ผู้ใชทราบปัญหา จุดอ่อน และจุดเด่นต่าง ๆ

2. ส่วนประกอบของชุดการเรียน บอกไว้เพื่อให้ผู้ใช้ทราบว่า มีอะไรบ้าง เพื่อจะได้ ตรวจตราวัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ ก่อนนำไปใช้สอน

3. คำชี้แจงสำหรับครู เป็นการกำหนดสิ่งที่ครูควรปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินการ สอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4. สิ่งที่คุณและนักเรียนจะต้องเตรียม เป็นการกำหนดสิ่งที่คุณและนักเรียนต้องจัดเตรียมและหาไว้ล่วงหน้าก่อนเสมอ เช่น พวกสื่อที่เป็นวัสดุสิ้นเปลือง และสื่อการสอนที่ไม่ได้ใส่ไว้ในชุดการเรียนรู้
5. บทบาทของคุณและนักเรียนที่ควรปฏิบัติในเวลาเรียน บทบาทของนักเรียนซึ่งคุณต้องชี้แจงให้นักเรียนทราบก่อนใช้ชุดการเรียนรู้
6. การจัดชั้นเรียน มีการอธิบายการจัดห้องเรียนพร้อมกับ ทำแผนผังแสดงศูนย์กิจกรรม
7. แผนการสอน ประกอบด้วย ความคิดรวบยอด จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เนื้อหาที่จะนำไปสอน (โครงร่าง) กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การประเมินผล
8. เนื้อหาสาระของชุดการเรียนรู้ ประกอบด้วย บัตรคำสั่ง บัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม บัตรคำถาม
9. แบบฝึกปฏิบัติหรือกระดาษคำตอบสำหรับนักเรียน
10. แบบทดสอบก่อนและหลัง

แบบฝึกปฏิบัติ

แบบฝึกปฏิบัติ เป็นคู่มือนักเรียนที่ต้องใช้ควบคู่กับชุดการเรียนรู้ มีลักษณะคล้ายแบบฝึกหัดสำหรับผู้เรียน แต่ละคน มีดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างกระฉับกระเฉง
2. สามารถประเมินพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนได้
3. ช่วยแนะแนวทางให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมไปจนบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

บทบาทของคู่มือของชุดการเรียนรู้

1. คอยเตือนและแนะนำให้คุณได้มีการเตรียมตัวก่อนสอน ได้แก่ เตรียมวัสดุและอุปกรณ์จำเป็นจะต้องใช้ แต่ไม่ได้จัดทำไว้ในชุดการเรียนรู้
2. ช่วยให้คุณทราบบทบาทตนเองล่วงหน้าในขณะที่ทำการสอนและทราบปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น
3. ช่วยให้คุณทราบกิจกรรมที่คุณและนักเรียนจะต้องดำเนินการ ทั้งนี้คุณและนักเรียนอาจจะทำกิจกรรมแยกและร่วมกัน
4. ช่วยให้คุณทราบแผนการสอนทุกขั้นตอนตั้งแต่วินาทีแรกจนถึงวินาทีสุดท้าย
5. ช่วยให้คุณจัดห้องเรียนได้เหมาะสมกับบทเรียนในแต่ละหน่วย
6. คุณสามารถประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียนได้จากแบบสอบถามที่เตรียมไว้ให้ในชุดการเรียนรู้

คุณค่าและประโยชน์ของชุดการเรียนรู้

ได้มีผู้กล่าวถึงดังนี้

อัญชลี แจ่มเจริญ และสุกัญญา ธารีวรรณ (2533 : 161) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของชุดการเรียนรู้การสอนดังนี้

1. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้
2. ช่วยลดภาระของครูผู้สอน
3. ผู้เรียนได้รับแนวความรู้เดียวกัน
4. ครูสอนได้ตามวัตถุประสงค์ด้วยความมั่นใจ
5. ช่วยให้ครูวัดผลเด็กได้ตามวัตถุประสงค์
6. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาได้เต็มที่

นิพนธ์ สุขปรดี (2525 : 76-77) ได้กล่าวถึง คุณค่าของชุดการเรียนรู้ว่า

1. ให้นักเรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ชุดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนนั้นจะสร้างขึ้นให้นักเรียนใช้ นักเรียนจะทำตามคำแนะนำที่บอกไว้ในชุดการเรียนนั้น ๆ ด้วยตนเอง ศึกษาและเรียนรู้ตลอดจนตอบคำถามด้วยตนเอง

2. สร้างขึ้นสำหรับการศึกษาค้นคว้า ชุดการเรียนรู้จะถูกสร้างขึ้นเป็นรายวิชา แต่ละวิชาจะถูกแบ่งย่อย ๆ ในแต่ละหน่วย สร้างชุดการเรียนรู้ขึ้น 1 ชุด แต่ละชุดเรียงลำดับกันตั้งแต่ง่ายไปหายากตามลำดับ ผู้เรียนจะเริ่มเรียนตั้งแต่ชุดแรกแล้วก็เรียนแต่ละชุดต่อไปเรื่อย ๆ จนจบบทเรียน ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนในแต่ละสาขาที่ตนชอบได้ตามความพอใจ จะเรียนอย่างไรก่อนและอย่างไรทีหลัง และจะให้เรียนก้าวหน้าไปเท่าใดก็ได้ไม่มีขีดจำกัดแต่ละวิชาจะมีหน่วยการสอนเรียงลำดับ เมื่อจบแต่ละหน่วยแล้วมีโอกาสติดตามความต้องการและความสามารถของผู้เรียนนั้น ๆ

3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถตามความต้องการของตน

4. ผู้เรียนจะเรียนที่ไหนเมื่อไหร่ก็ได้ตามความพอใจของผู้เรียน และผู้เรียนสามารถใช้เวลาเรียนเพียงใดก็ได้

วาสนา ขาวหา (2525 : 139-140) ได้กล่าวถึง คุณประโยชน์ของชุดการเรียนรู้ว่า

1. นักเรียนสามารถเรียนได้ตามลำพังเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลโดยไม่ต้องอาศัยครูผู้สอนและเป็นไปตามความสามารถของผู้เรียนในอัตราความเร็วของแต่ละคน โดยไม่ต้องกังวลจะตามเพื่อนไม่ทัน หรือต้องเสียเวลาคอยเพื่อน

2. นักเรียนสามารถนำไปเรียนที่ใดก็ได้ตามความสะดวก

3. แก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้เป็นบางโอกาส อาจใช้ชุดการเรียนนี้กับนักเรียนเนื่องจากครูไม่เพียงพอ หรือมีความจำเป็นมาสอนไม่ได้

4. ฝึกนักเรียน ให้เรียนรู้โดยการกระทำที่นอกเหนือไปจากสภาพการณ์ในชั้น

เรียนปกติที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำเป็นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างกว้างขวาง และเป็นการเน้นกระบวนการเรียนรู้ (Process) มากกว่าเนื้อหา

5. มีการวัดผลตนเองบ่อย ๆ ทำให้นักเรียนรู้การกระทำของตนเองและสร้างแรงจูงใจ

6. ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเองและมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างแท้จริง

7. เป็นการเรียนรู้ชนิด Active ไม่ใช่ Passive

8. ผู้เรียนจะเรียนที่ไหน เมื่อไรก็ตามความพอใจของผู้เรียน

9. สามารถปรับปรุงการสื่อความหมายระหว่างนักเรียนและครู

วีระ ไทยพานิช (2529 : 137) กล่าวว่า เมื่อนำชุดการเรียนมาใช้จะทำให้

1. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ รู้จักการทำงานร่วมกัน

2. เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกวัสดุการเรียนและกิจกรรมที่เขาชอบ

3. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ก้าวหน้าไปตามอัตราศักยภาพ ความสามารถของแต่ละคน

แต่ละคน

4. เป็นการเรียนที่สนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล

วิภาภรณ์ เดโชชัยวุฒิ (2533 : 45) ได้กล่าวถึง คุณค่าของชุดการเรียนว่าชุดการเรียนช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จด้วยตนเอง ตามความสามารถของตนเองอย่างเหมาะสมไม่จำกัดเวลา สถานที่เรียน ผู้เรียนได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ในการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการสอนชุดการเรียนช่วยลดบทบาทของครูและแก้ปัญหาการเรียนการสอนได้ เช่น การขาดครู ความแตกต่างระหว่างบุคคล

กรินวาลด์ (เชาวนี อะยะวงค์.2524 : 32; อ้างอิงมาจาก Grinewald.1975) ได้กล่าวว่า

1. นักเรียนที่ใช้ชุดการเรียนด้วยตนเอง จะมีโอกาสศึกษาวัสดุประเภทต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในหัวข้อนั้นกว้างขวางขึ้น

2. นักเรียนเห็นคุณค่า ความจำเป็นของวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนและพยายามที่จะศึกษาพิจารณาผลการเรียนของตนเองว่า รู้สิ่งใดบ้างจะต้องศึกษาเพิ่มเติมอะไรอีก

3. สีสันต่าง ๆ และอุปกรณ์ที่แปลก ๆ จะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนไม่เบื่อ

4. ชุดการเรียนมีการแนะนำให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนแหล่งอุปกรณ์อื่น ๆ ที่จะต้องไปศึกษาเพิ่มเติม เช่น ห้องสมุด เป็นต้น

5. กิจกรรมใด ที่ผู้เรียนได้สำเร็จบรรลุถึงวัตถุประสงค์แล้วย่อมก่อให้เกิดความพอใจแก่ผู้เรียน อันเป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียนอยากศึกษาหรือทำกิจกรรมต่อไป

แฮริส (อุษา คำประกอบ. 2530 : 33; อ้างอิงมาจาก Harris.1973 : 201-205) ได้กล่าวถึง คุณค่าของชุดการเรียนไว้ 5 ประการคือ

1. ผู้เรียนสามารถทดสอบตนเองดูก่อนว่ามีความสามารถอยู่ในระดับใด หลังจากนั้นก็จะเริ่มต้นในสิ่งที่ตนเองไม่ทราบ ทำให้ไม่ต้องเสียเวลากลับมาเรียนในสิ่งที่เรียนรู้มาแล้ว
2. ผู้เรียนสามารถนำบทเรียนไปเรียนที่ไหนก็ได้ตามความพอใจ โดยไม่จำกัดในเรื่องของเวลา สถานที่
3. ผู้เรียนจะมีโอกาสได้พบปะหารือกับผู้สอนมากขึ้น เพราะผู้เรียนเรียนด้วยตนเองครูก็มีเวลาให้คำปรึกษากับผู้มีปัญหาในขณะที่ใช้ชุดการเรียนด้วยตนเอง
4. ผู้เรียนจะได้รับคะแนนอะไรนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เรียน หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเอง ไม่มีคำว่าสอบตกสำหรับผู้เรียนไม่สำเร็จ แต่จะให้ผู้เรียนกลับไปศึกษาเรื่องเดิมนั้นใหม่ จากผลการเรียนจะได้ตามมาตรฐานตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การเรียน

2.2.1 ความหมายของศูนย์การเรียน

ศูนย์การเรียน หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด โดยอาศัยสื่อการสอนแบบประสมและหลักของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์เข้าช่วยในการเรียนการสอน อีกทั้งยังเป็นการเรียนตามเอกภาพอีกด้วย (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.2525 : 743-744) และได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2518 : 55) กล่าวว่า การเรียนแบบศูนย์การเรียนเป็นการอาศัยพื้นฐานทางทฤษฎีการใช้สื่อประสม (Multi-Media Instruction) และกระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นการบูรณาการการใช้สื่อการสอนชนิดต่าง ๆ และกลุ่มกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา และฝึกฝนพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนให้มากที่สุด

มณี เป็นสุข (2522 : 12) ได้กล่าวว่า ศูนย์การเรียนเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ที่จัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วน ๆ แต่ละส่วนประกอบด้วยกิจกรรมการเรียน 1 กิจกรรม หรือหลายกิจกรรมก็ได้ โดยผู้เรียนจะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากกิจกรรมการเรียนที่กำหนดไว้ จนครบเนื้อหาทุกส่วน

สุนีย์ การสมพจน์ (2540 : 24) ได้กล่าวว่า ศูนย์การเรียน หมายถึงการเรียนโดยใช้สื่อประสมที่จัดไว้เป็นหมวดหมู่ ให้ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง และใช้กระบวนการกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เนื้อหานั้นจะแบ่งออกเป็นส่วน ๆ แต่ละส่วน จะมีกิจกรรมที่ไม่เหมือนกัน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย แต่ได้เนื้อหาครบทุกส่วน

จากที่กล่าวถึง ความหมายของศูนย์การเรียน พอสรุปได้ว่า ศูนย์การเรียนหมายถึงการเรียนโดยศึกษาด้วยตนเอง โดยผ่านสื่อประสมชนิดต่าง ๆ ซึ่งเนื้อหาจะแบ่งออกเป็นศูนย์ย่อย ๆ ที่มีกิจกรรมแตกต่างกัน และมีกระบวนการกลุ่มช่วยเหลือกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์ ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาได้อย่างครบถ้วนและกว้างขวาง

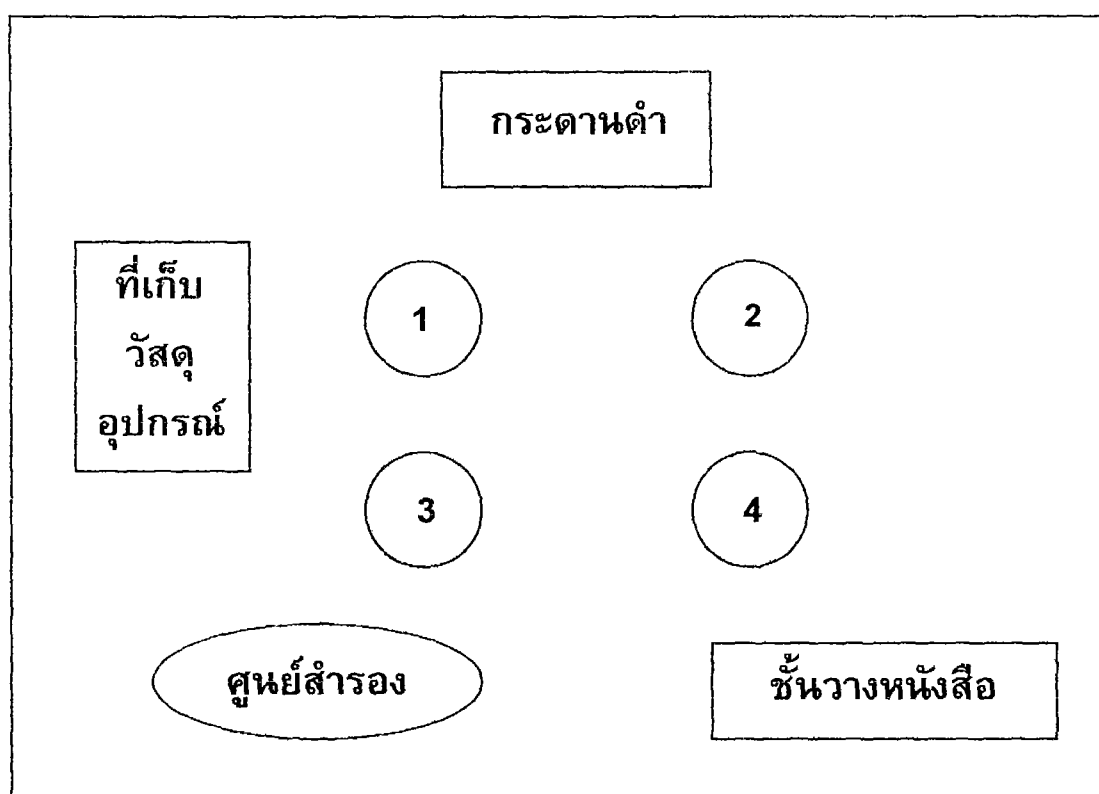
2.2.2 ประเภทของศูนย์การเรียน

ศูนย์การเรียนนั้นมีหลายประเภท เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนสามารถจัดกิจกรรมการ

เรียนการสอนได้ตรงตามความต้องการ โดยแบ่งได้ดังนี้

1. ศูนย์การเรียนรู้ที่ไม่แยกเป็นเอกเทศ จากห้องเรียนมี 2 ลักษณะ คือ

1.1 ห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center Classroom) เป็นการเปลี่ยนแปลงจากห้องเรียนธรรมดาที่ครูสอนมาเป็นศูนย์กิจกรรม สำหรับให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ โดยภายในห้องเรียนนั้นจะจัดโต๊ะกับเก้าอี้ออกเป็นกลุ่ม ๆ เท่า ๆ กับจำนวนศูนย์กิจกรรมที่ปรากฏในชุดการเรียนรู้ แต่ละกลุ่มไม่ควรมีสมาชิกเกิน 12 คน ที่เหมาะสมที่สุด คือ 5-8 คน แต่ละศูนย์กิจกรรม วัสดุอุปกรณ์ และเนื้อหาที่แตกต่างกัน นักเรียนจะหาประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังมีศูนย์สำรองอย่างน้อย 1 ศูนย์ มีไว้สำหรับกลุ่มที่ประกอบกิจกรรมเสร็จก่อนกลุ่มอื่น โดยมีกิจกรรมสำรองไว้เพื่อป้องกันการสับสนวุ่นวายของนักเรียน ดังแสดงไว้ในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 รูปแบบการจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ จากรูปหมายเลขที่ 1-4 หมายถึง

ศูนย์การเรียนรู้และมีศูนย์สำรองอีก 1 ศูนย์ (ชัยยงค์ พรหมวงศ์.2523 : 744)

1.2 ศูนย์การเรียนรู้ในห้องเรียน (Classroom Learning Center) จะจัดเป็นศูนย์วิชาการต่าง ๆ ไว้อย่าง หนึ่งห้อง หรือมุมห้องโดยจัดเป็นมุมวิชาการต่าง ๆ ที่มีสื่อการสอน และกิจกรรมให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เช่น จัดเป็นศูนย์วิทยาศาสตร์ ศูนย์คณิตศาสตร์ ศูนย์การอ่าน ศูนย์การอภิปราย ฯลฯ ให้นักเรียนศึกษาเมื่อมีเวลาว่าง ศูนย์เหล่านี้ควรยังไม่ใช้เป็นส่วนหนึ่งของการสอนอย่างจริงจัง เป็นการส่งเสริมให้นักเรียน เรียนได้ตามถนัด

ความสนใจ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่เบียดเบียนในการเรียน ส่วนมากพบในต่างประเทศ

2. ศูนย์การเรียนที่แยกเป็นเอกเทศ มีการจัดอยู่ 2 ลักษณะ คือ

2.1 ศูนย์การเรียนสำหรับครู แยกเป็นอิสระจากห้องเรียนใช้สำหรับเป็นห้องปฏิบัติการวิธีสอน เหมาะสำหรับสถาบันฝึกหัดครู อาจจัดในสถาบันเอง หรือในโรงเรียนที่มีนิสิตฝึกสอนประจำอยู่ก็ได้ มีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกพร้อม ศูนย์การเรียนสำหรับครูนี้จัดขึ้น เพื่อที่จะสร้างบรรยากาศของการเรียนการสอนให้คล้ายคลึงกับสภาพของความเป็นจริงเพื่อให้ครูหรือนิสิตฝึกสอนได้ทดลองแนวความคิดใหม่ ๆ ก่อนนำไปใช้ในห้องเรียนจริง

2.2 ศูนย์การเรียนสำหรับนักเรียนหรือศูนย์วิชาการ เป็นศูนย์การเรียนที่แยกจากห้องเรียนเป็นเอกเทศ แต่อยู่ในบริเวณเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการใช้ของนักเรียนให้ศึกษาด้วยตนเองตามความสนใจ หรือหัวข้อตามที่ครูกำหนดให้ ครูต้องมีการวางแผนการสอนอย่างดีที่จะกำหนดให้นักเรียนเข้าไปศึกษาในศูนย์ ซึ่งมีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการเรียนการสอนโดยไม่จำกัดชั้น และวัย (ชัยยงค์ พรหมวงศ์.2517 : 57)

3. ศูนย์การเรียนชุมชน (Community Learning Center) คือสถานศึกษาที่เปิดโอกาสให้บุคคลทุกวัยไม่ว่าจะเป็นเด็กเล็ก หรือผู้สูงอายุเข้าศึกษาหาความรู้ได้ การเรียนจะเรียนจากโปรแกรมการสอนซึ่งจัดไว้ในรูปของชุดการเรียนรายบุคคล ตามหมวดหมู่ของเนื้อหาและประสบการณ์ต่าง ๆ หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่ศูนย์จะเป็นผู้จัดให้ โดยมีครูเป็นผู้ทำหน้าที่ประสานงานและที่ปรึกษา

ข้อดีของศูนย์การเรียน

การจัดศูนย์การเรียนมีส่วนช่วยให้เกิดผลดีต่อนักเรียนดังนี้

1. ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง ทำให้นักเรียนมีโอกาสในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างตนเองตามอัธยาศัย
2. เปิดโอกาสในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง แทนการเรียนรู้จากครูผู้สอนเพียงอย่างเดียว
3. ส่งเสริมความรับผิดชอบของผู้เรียน
4. ส่งเสริมความเชื่อมั่นในการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. ส่งเสริมความสามารถเป็นรายบุคคล รวมทั้งส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม
6. สามารถช่วยในการแก้ปัญหาเรื่องขาดครู ทั้งนี้เพราะเป็นวิธีสอนที่สามารถใช้ได้กับผู้เรียนเป็นจำนวนมาก
7. ช่วยให้ผู้เริ่มต้นตัวอยู่ตลอดเวลาในการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม สำรวจแหล่งวัสดุอุปกรณ์ และคิดค้นประดิษฐ์อุปกรณ์ต่าง ๆ ขึ้นเองได้
8. สามารถสอนนักเรียนได้เป็นจำนวนมาก หากมีชุดการเรียนเพียงพอ
9. ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามลำพัง หรืออิสระ ช่วยให้นักเรียนได้พัฒนา

ด้านความคิดโดยมีครูคอยดูแลและช่วยเหลือให้เป็นไปตามโปรแกรมในแต่ละศูนย์ที่วางไว้

10. ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ให้เคารพสิทธิซึ่งกันและกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

11. เปิดโอกาสให้ครูได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนได้อย่างชัดเจน

12. บรรยากาศของห้องเรียนไม่น่าเบื่อหน่ายเหมือนครูพูดคนเดียว

13. ห้องเรียนจะเป็นระเบียบ เพราะเด็กจะสนใจกิจกรรมไม่มีเวลาเล่น เพราะต้องเริ่มทำกิจกรรมแข่งกับเวลา

14. เป็นการถ่ายทอดความรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการใช้สื่อประสม ทำให้การเรียนรู้ น่าสนใจ และมีความหมายมากขึ้น

การผลิตชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้หรือชุดการเรียนรู้สำหรับห้องเรียนนั้นมีแบบ (Model) การจัดระบบการผลิตดังนี้

1. เลือกเนื้อหาและประสบการณ์ อาจเป็นวิชาหรือหมวดหมู่ของประสบการณ์ต่าง ๆ เช่น การเกษตร การค้า ฯลฯ

2. แบ่งเนื้อหาออกเป็นหน่วย

3. แบ่งหน่วยเป็นหัวเรื่องย่อย

4. กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม กิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลของแต่ละหัวเรื่อง

5. เลือกและผลิตสื่อการเรียนรู้ในแบบของสื่อประสม

6. รวมสื่อการเรียนรู้แต่ละหัวเรื่องไว้ในซอง นอกจากสื่อที่ไม่สามารถใส่ซองได้ แล้วซองประจำศูนย์กิจกรรมต่าง ๆ ใส่กล่องเรียกว่า ชุดการเรียนรู้

7. นำชุดการเรียนรู้ไปทดลองและใช้ในห้องเรียน

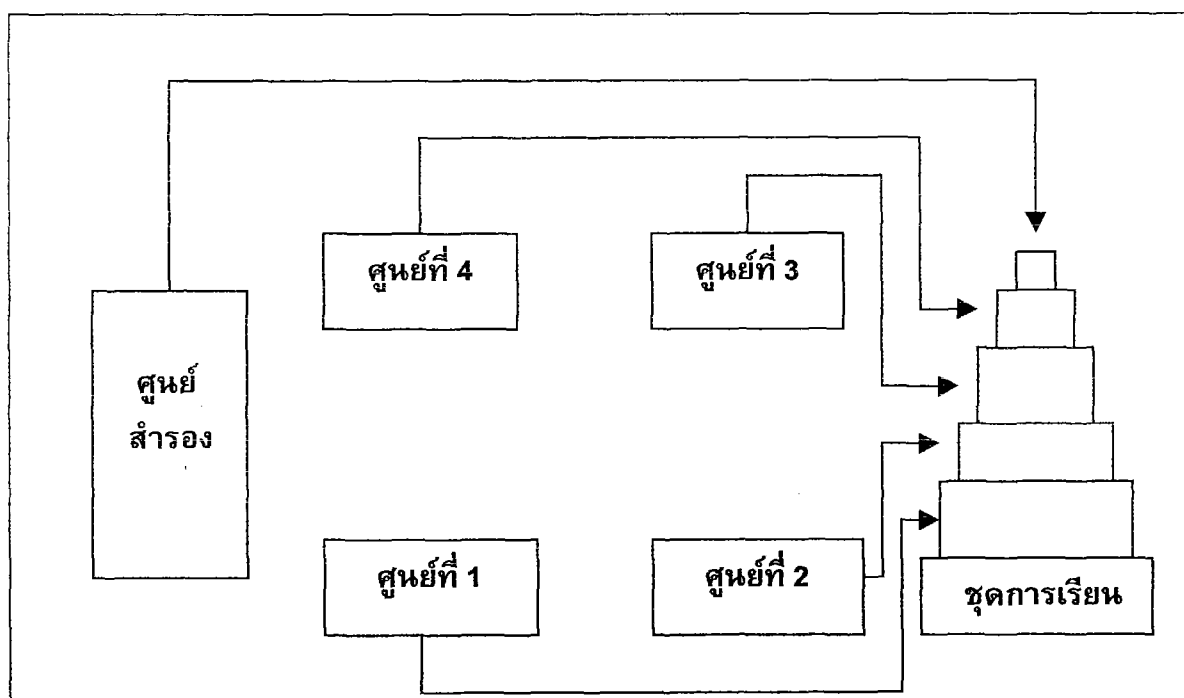
การจัดการเรียนการสอนในห้องแบบศูนย์การเรียนรู้

การจัดห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ แบ่งนักเรียนออกเป็น 4-6 กลุ่ม มีสมาชิกกลุ่มละ 5-12 คน แต่ละกลุ่มจะทำกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย ในแต่ละศูนย์กิจกรรมแตกต่างกันออกไปตามเนื้อหาที่กำหนดให้ ใช้เวลาในการประกอบกิจกรรมกลุ่มละ 15-20 นาที แล้วหมุนเวียนเปลี่ยนไปจนกว่าผู้เรียนทุกคนจะผ่านกิจกรรมทุกศูนย์ ครูผู้สอนจะทำหน้าที่ประสานงานการเรียนรู้ สื่อการสอน ที่จะใช้เป็นลักษณะของชุดการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีศูนย์สำรองไว้สำหรับกลุ่มที่ทำกิจกรรมเสร็จก่อนกลุ่มอื่น เพื่อป้องกันการสับสน (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2525 : 152)

บทบาทของครูในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้

ครูในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ มีบทบาทที่แตกต่างไปจากห้องเรียนที่มีครูเป็นศูนย์กลางเพราะว่าการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาและประสบการณ์แก่นักเรียน อาศัยกระบวนการที่จัดระบบไว้ในชุดการเรียนรู้ ครูจึงมีบทบาท ดังนี้

1. กำกับการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนเป็นผู้แสดงและปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองตามบทบาทที่กำหนดไว้ในชุดการเรียนรู้
2. ประสานงานกิจกรรมการเรียนรู้ โดยที่การเรียนรู้มีขอบข่ายกว้างขวาง ครูจะมีบทบาทในการประสานงานกิจกรรมของนักเรียนทุกกลุ่มที่กำหนดไว้ในชุดการเรียนรู้ ประสานงานกับครูอื่นในสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการเชิญวิทยากรภายนอกมาพบปะนักเรียนด้วย
3. บันทึกพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคน ขณะที่นักเรียนกำลังประกอบกิจกรรมการเรียนรู้นั้น ครูจะมีเวลาสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแต่ละคนในแต่ละกลุ่มในเรื่อง การทำงานร่วมกับนักเรียนคนอื่น การฝึกเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ความสามารถในการปฏิบัติตามคำสั่งที่กำหนดไว้ในชุดการเรียนรู้ ความสามารถในการทำงานลุล่วงไปด้วยตนเอง ความสามารถที่จะเข้าใจเนื้อหาสาระมโนทัศน์ที่ถูกต้อง และความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย
4. เป็นแหล่งความรู้แหล่งหนึ่งสำหรับนักเรียน แม้เนื้อหาส่วนใหญ่จะบรรจุอยู่ในชุดการเรียนรู้ ครูยังต้องทำหน้าที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ และเป็นแหล่งความรู้ที่นักเรียนจะหันมาพึ่งพาอาศัยได้เสมอ ครูอาจใช้เวลากับนักเรียนคนใดคนหนึ่ง หรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเพื่อที่จะอธิบายข้อข้องใจในบทเรียน
5. เตรียมกิจกรรมและสื่อการสอน เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ภาพประกอบ 2 แสดงรูปประกอบการจัดห้องเรียนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

(ชัยยงค์ พรหมวงศ์.2523 : 744)

บทบาทของนักเรียน

บทบาทของนักเรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้มีดังต่อไปนี้

1. ตั้งใจฟังคำอธิบายหรือคำแนะนำจากครู หากสงสัยต้องรีบถามทันที
2. เมื่อได้รับชุดการเรียนรู้แล้วต้องอ่านบัตรคำสั่งอย่างตั้งใจและปฏิบัติตามคำสั่ง

อย่างเคร่งครัด

3. ขณะประกอบกิจกรรมกับเพื่อนร่วมกลุ่ม จะต้องร่วมกันทำงานให้ลุล่วงไปด้วยความตั้งใจ เพื่อปฏิบัติงานให้เสร็จลุล่วง และช่วยแสดงความคิดเห็นอย่าเต็มที่

4. เมื่อได้รับเลือกเป็นหัวหน้ากลุ่ม ต้องพยายามดูแลให้กิจกรรมดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยไม่ว่างอานาจ ช่มชู้เพื่อน เปิดโอกาสให้ทุกคนแสดงความคิดเห็นและช่วยแบ่งเบาภาระของครูโดยการนำชุดการเรียนรู้มาแจกจ่ายให้เพื่อนร่วมกลุ่มเป็นต้น

5. นักเรียนที่ไม่ได้เป็นผู้นำกลุ่ม ต้องปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่มโดยปฏิบัติตามงานตามคำสั่งหรือตามที่ผู้นำกลุ่มได้รับมอบหมาย

6. เมื่อมีการประเมินผลการเรียน นักเรียนจะต้องปฏิบัติตน ทำข้อสอบหรือแบบฝึกหัดอย่างระมัดระวัง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. 2523 : 759-760)

จากที่กล่าวมาแล้วเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้จะเป็นบรรยากาศที่ไม่เคร่งเครียด นักเรียนได้เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวจะช่วยพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ให้สูงขึ้น ผู้วิจัยจึงได้นำโปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการเรียนรู้และศูนย์การเรียนรู้

งานวิจัยในประเทศ

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2517 : 57) ได้ทดลองสอนภาษาไทย ในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2516 ผลปรากฏว่า สามารถสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น การกล้าแสดงออก การตัดสินใจ การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน

ปรีชญา ใจสะอาด (2518 : 99) ได้ศึกษาเรื่องการสร้างชุดการสอนสำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ วิชาภูมิศาสตร์ ในหลักสูตรประกาศนียบัตร ผลปรากฏว่านักเรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

ณรงค์ สมพงษ์ (2519 : 35) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนประกอบหลักสูตรประถมศึกษาปีที่ 4 วิชาสังคมศึกษา ที่สร้างขึ้นโดยวิธีวิเคราะห์ระบบให้สัมพันธ์กับลักษณะความเป็นอยู่และปัญหาในท้องถิ่นชนบทภาคกลาง ผลปรากฏว่านักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนที่ไม่วิเคราะห์ระบบและนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนชนิดใดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุเทพ อ่อนไสว (2520 : 42) ได้ศึกษาผลการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยเปรียบเทียบระหว่างห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้และแบบครูเป็นศูนย์กลาง ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติทาง วิทยาศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่เรียนในห้องเรียนแบบครูเป็นศูนย์กลาง

พิสุทธิ บุญเจริญ (2522 : 80-81) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นกลุ่มของการสอนด้วยชุดการสอนแบบสืบสวนกับการสอนแบบ ปกติ ในวิชาภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 95 คน ในจังหวัดศรีสะเกษ ผลปรากฏว่าผล สัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจของนักเรียนกลุ่มควบคุมสูงกว่านักเรียน กลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนด้านความคิด การประมาณค่าการนำไปใช้สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

พวงทอง อ่อนจรัส (2528 : 60) ได้ทดลองสร้างชุดการสอนด้วยวิธีวิเคราะห์ระบบ เพื่อพัฒนาความพร้อมและความสามารถในการเขียนพยานะไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 1 จังหวัดขอนแก่น จำนวน 56 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนจะ สามารถพัฒนาความพร้อม และความสามารถในการเขียนพยานะไทย ได้สูงกว่าก่อนสอนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่พัฒนาความพร้อมและความสามารถในการ เขียนพยานะไทยที่เรียนตามแผนการสอนในคู่มือครูของกรมวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05

อรอนงค์ สุวรรณกุล (2528 : 83-91) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับวิธีการอบรมสั่งสอนพุทธ ศาสนาสำหรับเด็กในระดับประถมศึกษา เพื่อหาวิธีการสอนพุทธศาสนาสำหรับเด็กที่ได้ผลดี โดย มีสมมติฐานว่าวิธีสอนแบบใช้ชุดการเรียนการสอนให้ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนพุทธศาสนา สูงกว่าวิธีสอนแบบไม่ใช้ชุดการเรียนสอน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียน ชั้น ป.3 โรงเรียนพลร่มอนุสรณ์ จังหวัดลพบุรี และโรงเรียนจังหวัดทหารบก ลพบุรี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสนับสนุนสมมติฐานของ การวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือนักเรียนที่ใช้ชุดการเรียนการสอนมีผลสัมฤทธิ์ของ การเรียนการสอนพุทธศาสนาด้านสติปัญญาสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ชุดการเรียนการสอน

สมคิด ชันทอง (2530 : 46-49) ได้สร้างชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพ วิชาสังคมศึกษา ส 606 เรื่อง “ศาสนาพุทธ” สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มี ต่อชุดการสอน กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนท่าบ่อ อำเภوتاบ่อ จังหวัด หนองคาย จำนวน 90 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้คือ ชุดการสอนจำนวน 1 ชุด 7 หน่วยการสอน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินผลสำหรับผู้มีประสบการณ์ แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนต่อชุดการสอน พบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ สูงตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 แสดงว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นนี้มีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้เรียนมีผล

สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดการสอนอยู่ในระดับมีความเหมาะสมมาก

กาญจนา มิ่งวงศ์ (2531 : 47-48) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา สุขศึกษาของนักเรียนโรงเรียนพลังราษฎร์พิทยาสุรินทร์ จังหวัดมุกดาหาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปี การศึกษา 2530 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 30 คน นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 เรียนโดยวิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ และกลุ่มทดลองที่ 2 เรียนโดยวิธีสอน แบบปกติ เรียนในเนื้อหาเดียวกัน และใช้เวลาเรียนกลุ่มละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีกว่านักเรียนที่เรียน โดย วิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01

งานวิจัยในต่างประเทศ

อาร์ม สตรอง (Armstrong.1972 : 5669-A) ได้ทำการวิจัยศึกษาเปรียบเทียบผลการ เรียนรู้ภาษาฝรั่งเศสของผู้เรียนในระดับมหาวิทยาลัย โดยใช้การสอนแบบบรรยาย และเรียนจาก ชุดการสอนรายบุคคลชนิดสื่อประสม ซึ่งผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนมี ผลสัมฤทธิ์สูงกว่ากลุ่มที่เรียนด้วยการฟังบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

มิคซ์ (Meeks.1972 : 429-A) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอน กับ การสอนแบบธรรมดา ที่มหาวิทยาลัยไอโอวา ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยใช้ชุดการสอนมีประ สติภาพสูงกว่าการสอนแบบธรรมดา

แลงสตาฟ (Langstaff.1972 : 1566-A) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการและการ ประเมินผลชุดการสอน เพื่อการเรียนด้วยตนเองสำหรับการฝึกหัดครู โดยใช้ครูประจำการ และ นักศึกษาครูเป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเปรียบเทียบการสอนโดยใช้ชุดการสอน กับการสอนแบบเดิม ผลการวิจัย พบว่าทั้งครูประจำการและนักศึกษาครูที่เรียนด้วยชุดการสอนมีพัฒนาการทางการ เรียนเพิ่มขึ้นอย่างได้ผล อีกทั้งการเรียนด้วยชุดการสอนยังช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในชั้นเรียน ของผู้เรียนอีกด้วย

ฮาร์เปอร์ (Harper.1972 : 5669-A) ได้ทดลองสร้างชุดการสอนประกอบการสอน วิชา ภาษาฝรั่งเศสมหาวิทยาลัยอาร์เรน เมื่อสอนไปได้หนึ่งภาคเรียน จึงสรุปได้ดังนี้ ผลสัมฤทธิ์ของ นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนปกติ ความก้าวหน้าของนักเรียน กลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อนมีความก้าวหน้ากว่านักเรียนกลุ่มปานกลาง

รักบี้ (Rigbe.1974 : 949-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการสอน โดยใช้ชุดการสอนแบบกิจกรรม กับวิธีสอนแบบเดิมที่ใช้ครูสอนโดยตรงในการสอนพิมพ์ดีดชั้น กลางในมหาวิทยาลัย ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยใช้ชุดการสอนดีกว่าวิธีสอนแบบเดิมในด้าน ความเที่ยงตรงและรวดเร็วในการพิมพ์ นอกจากนี้ยังพบว่าการสอนโดยใช้ชุดการสอนแบบกิจกรรม เป็นเทคนิคการสอนที่ดี อีกทั้งนักศึกษายังมีเจตคติที่ดีต่อชุดการสอนแบบกิจกรรม

โอเลตา (Oleta.1975 : 428) ได้ทำการทดลองเพื่อศึกษาผลการสอน จากชุดการสอนแบบสื่อประสม เพื่อสอนในเรื่องการบอกเวลาสำหรับนักเรียนที่เรียนช้าผู้ทดลองได้ใช้ชุดการสอน 12 ชุด ทดลองในเวลา 15 วัน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนจากชุดการสอนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบธรรมดา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 สถิติปัญญามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ตัวแปรจากตัวแปร 11 ตัวแปร

แมคโคลแมน (Maccoleman.1975 : 109-A) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ชุดการสอนกิจกรรมกลุ่มในการสอนวิชาสังคมศึกษา กับนักเรียนระดับ 9 จำนวน 24 ห้องเรียน โดยจัดการสอนออกเป็นห้อง ห้องละสามกลุ่ม รวม 72 กลุ่ม การแบ่งกลุ่มแบ่งตามสติปัญญา อายุ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อโรงเรียนผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ใช้ชุดการสอนร่วมกันอภิปรายกลุ่มเล็ก ๆ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ใช้การสอนเพียงอย่างเดียว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนจะชุดการสอนเพียงอย่างเดียวมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนโดยการสอนปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศพบว่า การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการเรียนแบบศูนย์การเรียนนั้น ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า การสอนแบบปกติ นอกจากนี้ยังช่วยแก้ปัญหาในเรื่องการขาดครูที่ไม่มีความรู้ทางด้านแขนงวิชานั้น ๆ เพราะครูสามารถให้ศูนย์การเรียนแทนตัวครูได้ และยังช่วยแก้ปัญหาในเรื่องการขาดสื่อการสอนเพราะการสอนโดยใช้ชุดการเรียนแบบศูนย์การเรียน สามารถสอนนักเรียนได้หลายคนต่อหนึ่งชุด เป็นการประหยัดงบประมาณในการทำสื่ออีกด้วย การสอนโดยใช้ชุดการเรียนแบบศูนย์การเรียนยังสามารถช่วยสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่ไม่ทันเพื่อนได้อีก ซึ่งใช้ได้ทั้งในและนอกเวลา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำโปรแกรมชุดการเรียนแบบศูนย์การเรียน มาใช้พัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา

3.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา

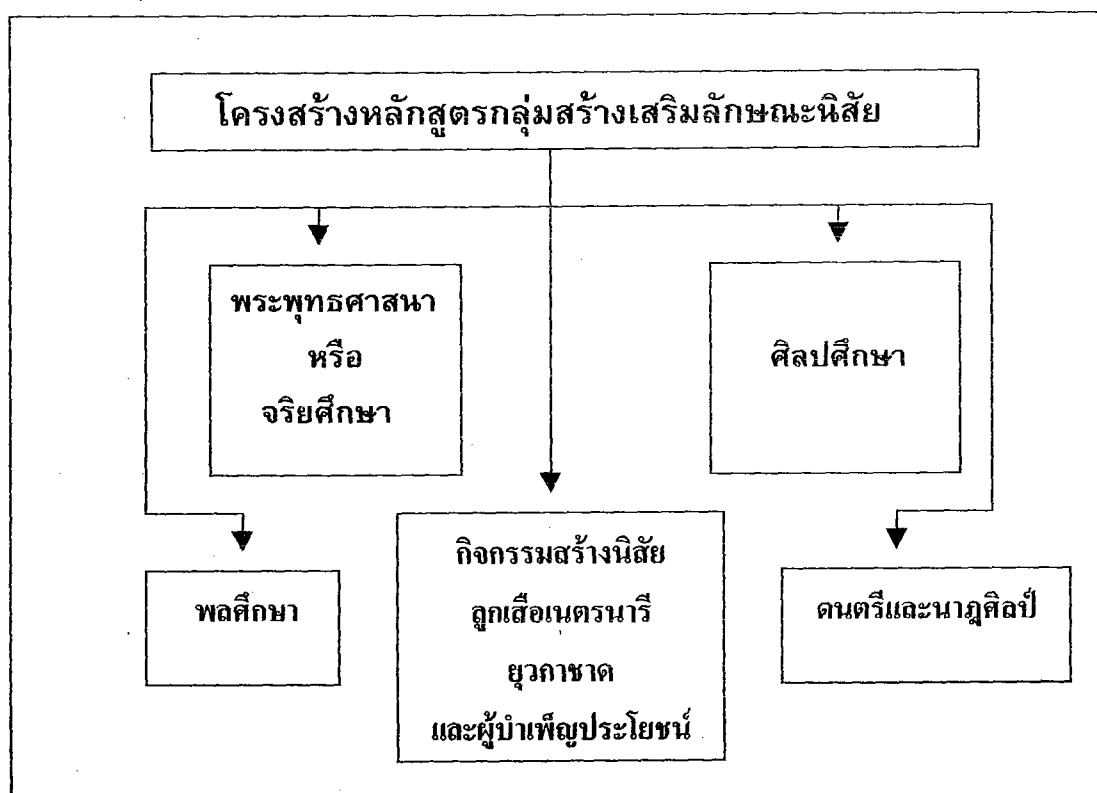
พระพุทธศาสนาเป็นเนื้อหาของกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ซึ่งกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยนี้เป็นกลุ่มที่ว่าด้วยกิจกรรมที่สร้างเสริมลักษณะนิสัย ค่านิยม เจตคติ และพฤติกรรมเพื่อนำไปสู่การมีบุคลิกภาพที่ดี กิจกรรมที่จะช่วยสร้างเสริมลักษณะนิสัยได้แก่ กิจกรรมพระพุทธศาสนา หรือจริยศึกษา ศิลปศึกษา พลศึกษา ดนตรีและนาฏศิลป์ ลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเพื่อประโยชน์

3.1.1 จุดประสงค์กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาค่านิยม เจตคติ พฤติกรรม และบุคลิกภาพ เน้น

การเป็นคนช่างคิด ช่างทำ และปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ โดยใช้กิจกรรม พระพุทธศาสนา หรือจริยศึกษา ศิลปศึกษา พลศึกษา ดนตรีนาฏศิลป์ ลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ จึงต้องปลูกฝังให้มีคุณลักษณะดังนี้ (กรมวิชาการ. 2535 : 57)

1. มีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการเกี่ยวกับความดีความงาม การรักษาสุขภาพกายและจิต
2. มีความสามารถในการวิเคราะห์ วิจารณ์ แก้ปัญหา มีความสามารถในการแสดงออกและสามารถทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้
3. มีความเสียสละ สามัคคี มีวินัย ประหยัด ซื่อสัตย์ กตัญญูทกเวที รักการทำงาน เห็นคุณค่าของการออกกำลังกาย
4. มีความสนใจแสวงหาความรู้ และรูปแบบการทำงานใหม่ ๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใช้ความรู้ในการตัดสินใจ และแก้ปัญหาเพื่อการทำงานและการดำรงชีวิต
5. ปรับปรุงตนเองให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถนำความรู้ไปแก้ปัญหาและพัฒนาบุคลิกภาพของตนเองได้

ภาพประกอบ 3 แสดงโครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

3.1.2 เนื้อหาพระพุทธศาสนา

กรมวิชาการ (2534 : 32-33) ได้กำหนดเนื้อหาพระพุทธศาสนา และจริยศึกษาดังนี้ พระพุทธศาสนาในระดับประถมศึกษาปีที่ 4 ให้ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในเรื่อง

ผู้มีพระคุณ (บุพการี) ทิฏฐิธัมมิกัตถประโยชน์ (เฉพาะเรื่องการรู้จักคบเพื่อนที่ดี) ความมีระเบียบวินัย ความพอใจในของของตน ความกตัญญูกตเวที การปฏิบัติตนต่อสถานที่และสิ่งที่เคารพบูชา ความเที่ยงธรรม เบญจศีล เบญจธรรม โอวาท 3 อิทธิบาท 4 สังคหัตถ์ (เฉพาะปิยวาจา อตถจริยา) อริยสัจ 4 หิริโอตตัปปะ ฌราวาสธรรม การเคารพบุพการี ความไม่ประมาท การถ่อมตน ทิศ 6 (เฉพาะหน้าที่ของลูก) พรหมวิหาร (เฉพาะมุกตา) ไตรลักษณ์ (เฉพาะอนิจจัง) กฎแห่งกรรม (การทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว) อุบาสกธรรม (เฉพาะการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ) และ ไตรสิกขา

สำหรับเนื้อหาจริยศึกษาในระดับชั้น ป.3-ป.6 นั้น กรมวิชาการ (2532 : 59-65) ได้กำหนดให้เรียนทั้งสิ้น 13 คุณธรรม ดังนี้

1. ความใฝ่รู้
2. ความขยัน
3. ความอดทน
4. การประหยัด
5. ความซื่อสัตย์สุจริต
6. ความมีระเบียบวินัย
7. ความเสียสละ
8. ความเมตตากรุณา
9. ความกตัญญูกตเวที
10. การตรงต่อเวลา
11. ความสามัคคี
12. ความยุติธรรม
13. ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี

ในการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้หลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนาซึ่งมีจุดประสงค์ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 2)

1. ให้นักเรียนเกิดความศรัทธาและสำนึกในความสำคัญของพระพุทธศาสนา
2. ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และซาบซึ้งในคุณพระรัตนตรัย
3. ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาและหลักพระพุทธธรรมอย่าง

ถูกต้อง

4. ให้มีทักษะในการคิดและการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง ตามหลักธรรมทางพระ

พุทธศาสนา

5. ให้นักรู้หน้าที่ชาวพุทธและสามารถปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังต้องการให้นักเรียนมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น โดยการใช้โปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ในวิชาพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม

การจัดเนื้อหาและคาบเวลาเรียน

หลักสูตรพระพุทธศาสนา ระดับประถมศึกษาได้จัดเนื้อหาและคาบเวลาเรียนไว้ในกลุ่ม
สร้างเสริมลักษณะนิสัยดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงการจัดเนื้อหาและคาบเวลาเรียนวิชาพระพุทธศาสนาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ชั้น	คาบเวลา เรียน	เนื้อหาพระพุทธ ศาสนา/คาบเวลา	กิจกรรมสร้าง นิสัย/คาบเวลา	เนื้อหา/กิจกรรม ส่วนอื่น/คาบเวลา	หมายเหตุ
ป.1-2	750 คาบ	หน่วยที่ 7-10 ใช้ เวลา180 คาบ/ปี	80 คาบ/ ปี	สตน. หน่วยที่ 1-6 ใช้เวลาที่เหลือ 490 คาบ	1. นักเรียนที่ นับถือพุทธ ศาสนาให้จัด
ป.3-4	750 คาบ	-หลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา - ศรัทธาในคุณ พระรัตนตรัยและ พุทธศาสน สุภาษิต - การบริหารจัดการ และเจริญปัญญา - ศาสนพิธีใช้ เวลาเรียน 180 คาบ/ปี	120 คาบ/ปี	- กิจกรรมศิลป ศึกษา - กิจกรรมพล ศึกษา - กิจกรรมดนตรี นาฏศิลป์ใช้ เวลาที่เหลือ 450 คาบ	การเรียนการ สอนตามเนื้อ หาพระพุทธ ศาสนาและ คาบเวลา ใหม่ 2. นักเรียนที่ นับถือ ศาสนาอื่น ๆ ให้จัดการ สร้างเสริม ลักษณะนิสัย
ป.5-6	600 คาบ	หลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา - ศรัทธาในคุณ พระรัตนตรัยและ พุทธศาสน สุภาษิต - การบริหารจัดการ และเจริญปัญญา - ศาสน พิธีใช้ เวลาเรียน180 คาบ/ปี			ในหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับ ปรับปรุง พ.ศ. 2533) 3.เนื้อหา/กิจ กรรมส่วนอื่น ๆ ให้ยืดหยุ่น ตาม ความ เหมาะสม

จุดเน้นในการจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนามีหลักดังนี้

1. การสอนหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มุ่งเน้นการ “รับรู้” หมายความว่า นักเรียนได้เรียนโดยใช้ประสาทสัมผัส คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ รับ และเกิดความเข้าใจ เรียนรู้จนสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน

2. การสอนพระพุทธศาสนาให้เกิดศรัทธาควบคู่กับการรู้คิดอย่างมีเหตุผล ครูผู้สอนควรเป็นตัวอย่างที่ดีมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการและให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมไทยด้วยการเสริมสร้างศรัทธาเป็นกระบวนการสร้างความรู้สึกล้อมรอบและเชื่อมั่นในคุณพระรัตนตรัย ความเชื่อมั่นที่เกิดจากการเรียนพระพุทธศาสนา มี 3 องค์ประกอบ คือ

2.1.1 เชื่อมั่นว่า หลักพระพุทธศาสนา เป็นความจริง ความดีจริง และความงามที่แท้จริง

2.1.2 เชื่อมั่นว่า การปฏิบัติตนตามหลักของพระพุทธศาสนาย่อมเกิดผลที่มีคุณค่าที่แท้จริงแก่ชีวิต

2.1.3 เชื่อมั่นว่า การศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเป็นการเรียนศาสตร์ที่มีเหตุผล สามารถใช้ปัญญาพิสูจน์ให้เห็นจริงได้

การเสริมสร้างศรัทธาเกิดขึ้นได้จากการที่ครูบาเพ็ญตนเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ สร้างแรงจูงใจใฝ่รู้แก่นักเรียน มีบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่เหมาะสมและปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของตนอยู่เสมอ

ศรัทธานั้นเกิดขึ้นควบคู่ปัญญา การสอนพระพุทธศาสนาให้เกิดศรัทธาพร้อมกับการรู้คิดอย่างมีเหตุผล จึงมีหลักการและพฤติกรรมการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการทางปัญญา และสอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมไทยด้วย

3. กิจกรรมการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาควรเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะดังนี้

3.1 เป็นกิจกรรมที่พัฒนานักเรียนทั้งด้านกาย วาจา ใจ

3.2 ให้นักเรียนได้แสดงออกและมีส่วนร่วม

3.3 ให้โอกาสและเห็นความสำคัญของนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน

3.4 ฝึกฝนวิธีแสวงหาความรู้และวิธีการแก้ปัญหา

3.5 สร้างบรรยากาศที่รื่นรมย์สนุกสนาน โดยใช้นิทาน เพลง เกม

3.6 มีการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย

4. การจัดบรรยากาศของการเรียนการสอนควรมีลักษณะดังนี้

4.1 มีสภาพแวดล้อมที่สะอาด สงบ ปลอดภัย ปลอดภัย ปลอดภัย

4.2 วัสดุ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์การเรียนสามารถเคลื่อนย้าย ปรับเปลี่ยนได้ ใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่า และส่งเสริมการเรียนรู้

4.3 มีความเมตตากรุณา และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างเพื่อนนักเรียน

4.4 กระบวนการเรียนการสอนมีความร่าเริงเบิกบาน นักเรียนกล้าแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์

4.5 นักเรียนได้เป็น และยอมรับความรู้ ความจริง ในพุทธธรรมด้วยการเห็นตัวอย่าง ได้ฝึกคิดพิจารณา ฝึกปฏิบัติและเห็นผลของการปฏิบัติด้วยตนเอง (กองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.2536 : 37-38)

การวัดและประเมินผลวิชาพระพุทธศาสนา

การวัดและประเมินผลเป็นเครื่องมือที่ความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนว่าพฤติกรรมของนักเรียนเปลี่ยนไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด ควรมีการแก้ไขข้อบกพร่องอะไรบ้าง และแก้ไขที่ใคร (ครูหรือนักเรียน) ในการวัดและประเมินผลนั้นจะต้องรู้ว่าวัดและประเมินอะไร แค่ไหน อย่างไร จะใช้อะไรวัด จึงจะทำให้ผลการวัดเชื่อถือได้ (กองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. 2536 : 50)

การจัดการเรียนการสอนพระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรประถมศึกษา มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ความคิด คุณลักษณะ ซึ่งครอบคลุมเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และการประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ ให้มีอยู่หรือเป็นไปในทางที่พึงประสงค์ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จึงประกอบไปด้วยจุดประสงค์ที่ระบุให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิดที่ถูกต้อง มีเจตคติที่ดีต่อการประพฤติตามคุณธรรม จริยธรรม เห็นคุณค่า ชื่นชม ตลอดจนยินดี เต็มใจรับเอาค่านิยม จริยธรรม คุณธรรม มาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติ ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงการวัดและการประเมินผลเกี่ยวกับจริยธรรม

คุณสมบัติที่ต้องการวัด	เทคนิคการวัดผล
1. วัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรม (พุทธิพิสัย)	- ใช้แบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางด้านความรู้ ความเข้าใจ การนำไปวิเคราะห์และประเมินค่า
2. วัดความสามารถในการปฏิบัติ (ทักษะพิสัย)	- บันทึกจากการสังเกตแบบต่าง ๆ - แบบสอบถามเรื่องการปฏิบัติ ฯลฯ
3. วัดเจตคติ ค่านิยมและลักษณะนิสัย (จิตพิสัย)	- บันทึกจากการสังเกตสม่ำเสมอในสถานการณ์ ต่าง ๆ เช่น ใช้ Check-List ให้เด็กตอบสม่ำเสมอ, ใช้ Rating-Scale ให้เด็กตอบสม่ำเสมอ หรือใช้ Situational Test ฯลฯ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาพระพุทธศาสนา

อรอนงค์ สุวรรณกุล (2528 : 213) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอน พระพุทธศาสนาตามเนื้อหาของหลักสูตรสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยเปรียบเทียบวิธีสอนแบบใช้ชุดการเรียนการสอนกับไม่ใช้ชุดการเรียนการสอน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ใช้ชุดการเรียนการสอนมีผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนพุทธศาสนาด้านสติปัญญาสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ชุดการเรียนการสอนและมีผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้สึกละแวกคิดเชิงบวกต่อพุทธศาสนากับพฤติกรรมทางคุณธรรม ซึ่งเป็นผลของการเรียนรู้พุทธศาสนาในเชิงบวกสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ใช้ชุดการเรียนการสอนพุทธศาสนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล (2530 : 365) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพในการสอนวิชาพระพุทธศาสนา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพและองค์ประกอบทางจิตวิทยาและการพัฒนาจริยธรรม และนักเรียนที่ได้รับการสอนตามคู่มือครูมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพุทธศาสนา ทศนคติต่อพระพุทธศาสนาความสนใจในวิชาพระพุทธศาสนา มโนภาพเกี่ยวกับตนเองในวิชาพุทธศาสนา และพฤติกรรมทางคุณธรรมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาพุทธศาสนา ทศนคติต่อพุทธศาสนา ความสนใจในวิชาพุทธศาสนาและมโนภาพเกี่ยวกับตนเองในวิชาพุทธศาสนาของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มที่วัดหลังการสอนสูงกว่าก่อนสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ชมพูนุช ศรีมุกดา (2530 : 184) ได้ศึกษาการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติที่มีต่อพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน และโดยวิธีสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อพระพุทธศาสนาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อพระพุทธศาสนาของกลุ่มทดลองภายหลังการสอนสูงกว่าก่อนสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำรวย วรเดชะคงคา (2534 : 227-228) ได้ศึกษาผลการฝึกอบรมทางศาสนาที่มีต่อการพัฒนาจิตลักษณะของนักเรียนที่เข้าโครงการบรรพชาสามเณรฤดูร้อน ที่วัดม่วง เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า

1. กลุ่มที่เข้ารับการฝึกอบรมทางศาสนามีการเปลี่ยนแปลงวินัยในตนเอง ทศนคติต่อพุทธศาสนา และการรับรู้ต่อการละเมิดศีลห้าสูงขึ้นมากกว่ากลุ่มที่ไม่เข้ารับการฝึกอบรมทางศาสนา
2. ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมที่มีความสามารถในการปรับตัวต่ำมีการเปลี่ยนแปลงทศนคติต่อพุทธศาสนาโดยรวม และด้านบทบาทของวัดและพระสงฆ์สูงกว่าผู้ที่ไม่เข้ารับการฝึกอบรมที่มีความสามารถในการปรับตัวต่ำ

3. ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมที่ได้รับการถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัว มามีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อพุทธศาสนาสูงกว่าผู้ที่ไม่เข้ารับการฝึกอบรมที่ได้รับการถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัวมา โดยพบเฉพาะกลุ่มที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง

4. ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมที่บิดามีระดับการศึกษาสูงมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อพุทธศาสนาด้านหลักธรรมทางศาสนาสูงกว่าผู้ที่ไม่เข้ารับการฝึกอบรมที่บิดามีการศึกษาต่ำพบเฉพาะกลุ่มที่ได้รับการถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัว

5. ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมซึ่งได้รับการถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัวมา มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเชิงจริยธรรมสูงกว่า ผู้ที่ไม่เข้ารับการฝึกอบรมและได้รับการถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัวมา เฉพาะกลุ่มที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง

6. ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมที่ได้รับการถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัวมา มีการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ต่อการละเมิดศีลห้าสูงกว่าผู้ที่ไม่เข้ารับการฝึกอบรมที่ได้รับการถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัวน้อยเฉพาะกลุ่มที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสูง

7. ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมที่ได้รับการถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัวมา มีการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ต่อการละเมิดศีลห้าสูงกว่าผู้ที่ไม่เข้ารับการฝึกอบรมที่ได้รับการถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัวมาเฉพาะกลุ่มที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจสูง

8. ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมทางศาสนาที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง มีการเปลี่ยนแปลงการรับรู้ต่อการละเมิดศีลห้ามากกว่าผู้ที่ไม่เข้ารับการฝึกอบรมที่ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ เฉพาะผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดทางศาสนาจากครอบครัวมา

กำจัด จันทวงษ์โส (2536 : 167) ได้ศึกษาการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียนหลักสูตรระดับชั้นสูงของศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ เขต กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า

1. ผู้เรียนหลักสูตรระดับชั้นสูงของศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนโดยรวม และแยกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้เรียนหลักสูตรระดับชั้นสูงของศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาในระบบโรงเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระบบโรงเรียน ปีการศึกษาที่ผ่านมา และสาเหตุของการเข้าเรียนในหลักสูตรของศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ ของผู้เรียน สถานภาพ ระดับการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ของผู้ปกครอง ที่มีความแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผู้เรียนหลักสูตรระดับชั้นสูงของศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผู้เรียนหลักสูตรระดับชั้นสูงของศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ มีข้อเสนอแนะว่าศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ ควรปรับปรุงในเรื่องอุปกรณ์การสอนให้มีจำนวนมากขึ้น

กุศล อิสตุลย์ (2537 : 167) ได้ศึกษา การศึกษาการจัดการทางการศึกษาและทรัพยากรการเรียนรู้วิชาพระพุทธรศาสนาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบลักษณะการจัดการทางการศึกษาวิชาพระพุทธรศาสนาจากกลุ่มผู้บริหารโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่ได้รับเลือกเป็นสถานที่จัดจรรย์ศึกษาดีเด่น มีลักษณะการวางแผนด้านบุคลากรและลักษณะการดำเนินการด้านสถานที่ดีกว่าโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบลักษณะทรัพยากรการเรียนรู้วิชาพระพุทธรศาสนาจากกลุ่มครูผู้สอน พบว่า โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นสถานที่จัดจรรย์ศึกษาดีเด่น มีการใช้สื่อการสอนการใช้เทคนิค หรือวิธีสอน การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน และการประเมินผลการเรียน ดีกว่าโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนเรื่องอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

จากผลงานวิจัยที่กล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่าการสอนวิชาพระพุทธรศาสนา ซึ่งเป็นนามธรรมให้บรรลุตามจุดมุ่งหมาย ผู้สอนจะต้องใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนและสื่อเป็นสิ่งเร้าให้นักเรียนเกิดความพร้อมในการเรียน และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทศนคติ ความคิด ความสนใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้วิจัยจึงใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้วิชาพระพุทธรศาสนาในการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจรรย์ธรรม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 4 ห้องเรียน มีทั้งสิ้น 167 คน เป็นนักเรียนชาย 84 คน และนักเรียนหญิง 83 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ผู้วิจัยสุ่มอย่างง่ายจากประชากร จำนวน 4 ห้องเรียน มีทั้งสิ้น 167 คน มาจำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 78 คน คือนักเรียน ห้อง ป.4/1 และนักเรียน ห้อง ป.4/2 ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงจำนวนประชากรจำแนกตามห้องและเพศ

ห้อง	นักเรียนชาย	นักเรียนหญิง	จำนวน
ป. 4/1	18	21	39
ป. 4/2	21	18	39
ป. 4/3	26	19	45
ป. 4/4	19	25	44
รวม	84	83	167

2. ผู้วิจัยสุ่มห้องเรียนอย่างง่าย อีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม คือ ห้อง ป.4/2 เป็นนักเรียนชาย 21 คน นักเรียนหญิง 18 คน และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม คือ ห้องป.4/1 นักเรียนชาย 18 คน นักเรียนหญิง 21 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้
2. โปรแกรมการสอนแบบปกติ
3. แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

1. โปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

1.1 ขั้นตอนการสร้างโปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

1.1.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับจริยธรรม ลักษณะทางจริยธรรม ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม วิธีส่งเสริมการพัฒนาจริยธรรมและสิ่งต่าง ๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรม

1.1.2 ศึกษาหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

1.1.3 ศึกษาคู่มือหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยเฉพาะ เรื่องพระพุทธศาสนา

1.1.4 ศึกษาแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

1.1.5 พิจารณาความคิดรวบยอดของเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย (พระพุทธศาสนา)

1.1.6 ศึกษาวิธีการสร้างชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ของชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2528 : 1-47) และ ชาญชัย อินทรสุณานนท์ (2538 : 453-492)

1.1.7 สร้างชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมความคิดรวบยอด จุดประสงค์ เนื้อหาให้ตรงกับแผนการสอนในวิชาพระพุทธศาสนา ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย ความคิดรวบยอด วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ ประเมินผล

1.1.8 นำโปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยุวดี เทียรชมประสิทธิ์ และอาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา ตรวจสอบหาความสอดคล้องและถูกต้องตามคุณลักษณะของชุดการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงแก้ไข

1.1.9 นำโปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ที่ปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 คน เพื่อหาข้อบกพร่องจากการนำไปทดลองใช้) ดูความเหมาะสมของกิจกรรมเวลาที่ใช้ และปัญหาที่เกิดขึ้น

การใช้โปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มีขั้นตอนดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ

1.1 ผู้วิจัยแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้

1.2 ผู้วิจัยทดสอบนักเรียนก่อนเรียนประจำชุดการเรียนรู้ (ชุดการเรียนรู้หลัก)

1.3 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มนักเรียนและผู้วิจัยชี้แจงวิธีเรียนแบบศูนย์กิจกรรม โดยใช้ชุด

การเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ

นักเรียนปฏิบัติตามที่ศูนย์กิจกรรมกำหนดไว้ในชุดการเรียนรู้ศูนย์ละ 10 นาที จนครบทุกศูนย์กิจกรรมทั้ง 4 ศูนย์ ซึ่งมีเนื้อหาเดียวกันแต่มีกิจกรรมต่างกัน ดังนี้ ศูนย์การเรียนรู้ที่ 1 กิจกรรม คือ กรณีตัวอย่าง ศูนย์การเรียนรู้ที่ 2 กิจกรรม คือ แต่งเรื่องจากภาพ ศูนย์การเรียนรู้ที่ 3 กิจกรรม คือ นิทานพาเพลิน ศูนย์การเรียนรู้ที่ 4 กิจกรรม คือ กิจกรรมเกม และมีศูนย์กิจกรรมสำรองสำหรับให้นักเรียนที่ทำกิจกรรมในศูนย์กิจกรรมเสร็จก่อนเวลา ซึ่งศูนย์กิจกรรมสำรองนี้จะเป็นศูนย์ที่มีของเล่นหรือเกมที่ไม่เกี่ยวกับเนื้อหาที่ใช้ในศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง เบญจธรรม และพรวาธรรม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

3.1 ผู้วิจัยให้ตัวแทนนักเรียนเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์และอภิปรายผลในแต่ละศูนย์การเรียนรู้

3.2 ผู้วิจัยประเมินผลของนักเรียนแต่ละกลุ่ม และเสริมแรงของแต่ละกลุ่มตามผลงานที่ได้

โปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ใช้เวลา ทดลอง 12 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที โดยการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง คือ วันจันทร์ และวันศุกร์ เวลา 8.30-9.30 น. และ 9.30-10.30 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

2. โปรแกรมการสอนแบบปกติ

2.1 ขั้นตอนการสร้างโปรแกรมการสอนแบบปกติ

2.1.1 ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการสอนแบบปกติ เรื่องเบญจธรรม และพรวาธรรม วิชาพระพุทธศาสนา โดยมีวัตถุประสงค์และเนื้อหาเช่นเดียวกับกลุ่มทดลอง

2.1.2 นำโปรแกรมการสอนแบบปกติไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง จุดมุ่งหมาย กิจกรรม เนื้อหา วิธีดำเนินการ แบบการประเมินผล ซึ่งการสอนแบบปกติใช้วิธีการสอนโดยผู้วิจัยเป็นผู้บรรยาย มีการอภิปราย ชักถาม และสรุป

2.1.3 นำโปรแกรมการสอนแบบปกติมาแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 90 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้ในการวิจัย

โปรแกรมการสอนแบบปกติใช้เวลาทดลอง 12 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที รวม 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันจันทร์ และวันศุกร์ ระหว่างเวลา 8.30-9.30 น. และ 9.30-10.30 น. (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

3. แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

3.1 ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

3.1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวข้องกับจริยธรรม และทฤษฎีพัฒนาการ การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget) และโคลเบอร์ก (Kohlberg)

3.1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

3.1.3 ให้ความหมายและนิยามศัพท์เฉพาะของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

3.1.4 นำสถานการณ์ที่นักเรียนสามารถพบได้ในชีวิตประจำวันมาสร้างเป็นเรื่องราวที่เป็นปัญหาขัดแย้งทางจริยธรรมให้สอดคล้อง กับนิยามศัพท์เฉพาะที่จะศึกษาตามชั้นพัฒนาการทางจริยธรรมจากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 6 ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก(Kohlberg) โดยใช้สถานการณ์ ภาษา ให้เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา โดยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของ ดวงจันทร์ หนูทอง (2533 : 261-268) ค่าความเชื่อมั่น .750 สง่า วุฒิประจักษ์ (2531 :109-122) ค่าความเชื่อมั่น .842 อนุกุล มโนชัย (2536 : 231-246) ค่าความเชื่อมั่น .920 และ จิรวิวัฒนา มั่นยืน (2536 : 272-279) ค่าความเชื่อมั่น .820

3.1.5 นำแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม จำนวน 3 คนตรวจสอบความเที่ยงตรงเพื่อให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะแล้วผู้วิจัยนำมาเพื่อปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.1.6 นำแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมจำนวน 30 ข้อ ที่ปรับปรุงตามข้อบกพร่องที่พบแล้วไปทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จังหวัดสมุทรปราการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน โรงเรียนวัดสวนส้ม แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อโดยใช้เทคนิค 25% โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงสูดมายังต่ำสุด แล้วหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้ t-test เทคนิค 25% กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ แล้วเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไว้ใช้ในการทดลอง ได้ค่า t ระหว่าง 1.77-5.066

3.1.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วในข้อ 2.6 จำนวน 25 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .6005

ตัวอย่างแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

คำชี้แจง

เรื่องที่นักเรียนอ่านต่อไปนี้เป็นเรื่องราวของบุคคลต่าง ๆ ที่พบปัญหาและต้องใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ให้นักเรียนอ่านและปฏิบัติดังนี้

1. ให้นักเรียนให้เหตุผลในการตัดสินใจว่า ถ้านักเรียนเป็นคน ๆ นั้น นักเรียนจะทำเช่นนั้นเพราะเหตุใดโดยเลือกเหตุผลตามคำตอบที่ให้ไว้ 6 คำตอบ ให้ตรงกับเหตุผลของนักเรียนมากที่สุด แล้วขีดเครื่องหมายกากบาท (X) เพียงข้อละ 1 คำตอบเท่านั้น

2. แบบสอบถามนี้ต้องการทราบเพียงว่า หากนักเรียนพบเหตุการณ์ตามเรื่องราวเหล่านี้แล้ว นักเรียนจะให้เหตุผลอะไร ดังนั้นเหตุผลของนักเรียนจึงไม่มีโอกาสผิด และไม่มีการนำคำตอบของนักเรียนไปคิดคะแนนได้ หรือ ตก จึงขอให้นักเรียนตอบด้วยความจริงใจ

(0) แดงชวนโต้งไปชมภาพยนตร์กลางแปลง ซึ่งมาฉายที่สนามโรงเรียน โต้งอยากไปชมมากเพราะนาน ๆ ภาพยนตร์จึงจะมาฉาย แต่โต้งซึ่งเรียนคนละห้องกับแดงมีการบ้านเยอะ ตอนนั้นเป็นเวลา 1 ทุ่ม แล้วถ้าโต้งไปชมภาพยนตร์พรุ่งนี้ก็จะไม่มีการบ้านส่งครู ถ้าข้าพเจ้าเป็นโต้งก็จะไม่ไปชมภาพยนตร์เพราะ

- ก. กลัวครูทำโทษถ้าทำการบ้านไม่เสร็จ
- ข. นักเรียนต้องรับผิดชอบการเรียนก่อนเรื่องอื่น
- ค. ครูต้องชมเชยหากทำการบ้านเสร็จเรียบร้อย
- ง. น่าจะอายุมากถ้าไปชมภาพยนตร์โดยไม่ทำการบ้านให้เสร็จ
- จ. เพื่อน ๆ ที่ห้องทำการบ้านเสร็จ เราก็คงต้องทำให้เสร็จเหมือนกัน
- ง. ในฐานะที่เป็นนักเรียนที่ดีต้องตั้งใจทำการบ้าน แม้ครูจะบังคับหรือไม่ก็บังคับให้ทำการบ้านก็ตาม

เกณฑ์ในการให้คะแนน

คำตอบทั้ง 6 ตัวเลือกนี้ แสดงถึงจริยธรรมขั้นที่ 1-6 ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์กถ้าเลือกคำตอบตรงกับจริยธรรมขั้นที่ 1 ได้ 1 คะแนน เลือกคำตอบตรงกับขั้นที่ 2 ได้ 2 คะแนน เลือกคำตอบตรงกับขั้นที่ 3 ได้ 3 คะแนน ตามลำดับจนถึงคำตอบตรงกับจริยธรรมขั้นที่ 6 ได้ 6 คะแนน

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้แบบแผนการวิจัย Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design มีลักษณะดังแสดงไว้ในตาราง 5

ตาราง 5 แสดงแบบแผนการวิจัย Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design

กลุ่มตัวอย่าง	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
RE	T _{E1}	X	T _{E2}
RC	T _{C1}	-X	T _{C2}

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนวิจัย

R	แทน	กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับจากการสุ่ม (Random Assignment)
E	แทน	กลุ่มทดลอง (Experimental Group) ที่ได้ใช้โปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้
C	แทน	กลุ่มควบคุม (Control Group) การสอนแบบปกติ

X	แทน	การจัดกระทำ (Treatment) ใช้โปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้
~X	แทน	การสอนแบบปกติ
T _{E1} , T _{E2}	แทน	การสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองตามลำดับ
T _{C1} , T _{C2}	แทน	การสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มควบคุมตามลำดับ

การดำเนินการทดลอง

1. ขั้นก่อนทดลอง ผู้วิจัยใช้คะแนนที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนทดลอง
2. ขั้นตอนการทดลอง
 - 2.1 ผู้วิจัยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้กับกลุ่มทดลอง ตามโปรแกรมการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันจันทร์ เวลา 9.30-10.30 น. และวันศุกร์ เวลา 8.30-9.30 น. รวม 12 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที ตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2541 ถึง วันที่ 8 มกราคม 2542
 - 2.2 ผู้วิจัยใช้การสอนแบบปกติกับกลุ่มควบคุม ตามโปรแกรมการสอนแบบปกติ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันจันทร์ เวลา 8.30-9.30 น. และวันศุกร์ เวลา 9.30-10.30 น. รวม 12 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที ตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2541 ถึง วันที่ 8 มกราคม 2542
3. ขั้นหลังการทดลองสิ้นสุดลง ทำการทดสอบครั้งหลัง (Posttest) กับนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งเป็นชุดเดียวกับชุดที่ใช้ทำการทดสอบครั้งแรก (Pretest)
4. นำคะแนนที่ได้ในการทำการทดสอบครั้งแรก (Pretest) และนำคะแนนการสอบครั้งหลัง (Posttest) ของทั้งสองกลุ่มมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชายก่อนและหลังได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้
2. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนหญิงก่อนและหลังได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้
3. หาปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
4. เปรียบเทียบผลต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนชายที่ได้รับการสอนแบบปกติ

5. เปรียบเทียบผลต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิงที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ

6. เปรียบเทียบผลต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

7. เปรียบเทียบผลต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ

8. เปรียบเทียบผลต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 หาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

1.2 หาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายชื่อของแบบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมโดยใช้แบบเทคนิค 25% ของกลุ่มสูงและต่ำ แล้วทดสอบด้วย t-test

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนก่อนการทดลองและหลังทดลองโดยคำนวณจาก t-test แบบ Dependent Samples

3.2 เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยคำนวณจาก t-test แบบ Independent Samples

3.3 หาปฏิสัมพันธ์ของเพศกับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ส่งผลต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยใช้ TWO WAY ANALYSIS OF VARIANCE

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์และแปลผล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการศึกษาผลของการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ วิชาพระพุทธศาสนา ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นั้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกับผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงความถี่ (t-distribution)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
df	แทน	ขั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
F	แทน	ค่าที่ใช้ในการพิจารณาการแจกแจงความถี่ (F-distribution)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชาย ก่อนและหลังได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้
2. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิง ก่อนและหลังได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้
3. หาปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ และการสอนแบบปกติ ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
4. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชาย ที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนชายที่ได้รับการสอนแบบปกติ
5. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิง ที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ
6. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

7. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ

8. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ดังแสดงในตาราง 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 และ 13 ตามลำดับ

ตาราง 6 แสดงการเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D	t
ก่อนทดลอง	21	90.429	11.835	1.112
หลังทดลอง	21	93.810	13.835	

จากตาราง 6 พบว่า นักเรียนชายกลุ่มทดลองมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น ภายหลังได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ทำให้นักเรียนชาย ไม่สามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้

ตาราง 7 แสดงการเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิงกลุ่มทดลอง ก่อน และหลังได้รับการชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D	t
ก่อนทดลอง	18	101.889	11.519	2.279 *
หลังทดลอง	18	108.111	13.974	

* นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า นักเรียนหญิงกลุ่มทดลองมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น ภาย หลังได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 แสดงว่า ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ทำให้นักเรียนหญิง สามารถพัฒนาการการให้เหตุผล เชิงจริยธรรมสูงขึ้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

ตาราง 8 แสดงการหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ และการสอนแบบปกติ ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
เพศ (A)	1	60.447	60.447	0.401
ชุดการสอน (B)	1	1227.114	1227.114	8.150 *
ปฏิสัมพันธ์ (AB)	1	22.418	22.418	0.149
ภายในเซลล์ (W)	74	111141.80	150.565	
Total	77	12417.29	161.264	

จากตาราง 8 พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ และการสอนแบบปกติ มีปฏิสัมพันธ์กัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า เพศและชุดการ สอนไม่ส่งผลร่วมกันในการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และพบว่าชุดการสอนที่ต่างกัน เท่านั้นที่ทำให้การให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ ตั้งไว้

ตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้กับนักเรียนชายกลุ่มควบคุม ที่ได้รับการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D	t
กลุ่มทดลอง	21	3.381	13.934	1.644
กลุ่มควบคุม	18	-3.500	12.196	

จากตาราง 9 พบว่า นักเรียนชายที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชายที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนชายที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้มีการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกับนักเรียนชายที่ได้รับการสอนแบบปกติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ตั้งไว้

ตาราง 10 แสดงการเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิงกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนหญิงกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D	t
กลุ่มทดลอง	18	6.222	11.584	2.478 *
กลุ่มควบคุม	21	-2.810	11.066	

* นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่า นักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า นักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้มีการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 5

ตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงในกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	S.D	t
ชาย	21	3.381	13.934	0.695
หญิง	18	6.222	11.584	

จากตาราง 11 พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องตามสมมติฐานข้อ 6 ที่ตั้งไว้

ตาราง 12 แสดงการเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงในกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ

กลุ่มควบคุม	N	$\bar{X}$	S.D	t
ชาย	18	-3.500	12.196	0.854
หญิง	21	-2.810	11.066	

จากตาราง 12 พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องตามสมมติฐานข้อ 7 ที่ตั้งไว้

ตาราง 13 แสดงการเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D	t
กลุ่มทดลอง	39	4.692	12.817	
				2.842 *
กลุ่มควบคุม	39	-3128	11.451	

* นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จากตาราง 13 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ ทำให้นักเรียนพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าการสอนแบบปกติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 8

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาผลของการใช้ชุดการเรียนรู้ แบบศูนย์การเรียนรู้ วิชาพระพุทธศาสนา ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กับการสอนแบบปกติ ซึ่งพอสรุปลำดับขั้นและผลของการศึกษาค้นคว้าดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชาย ก่อนและหลังได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้
2. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิง ก่อนและหลังได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้
3. เพื่อหาปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ และการสอนแบบปกติ ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
4. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชาย ที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนชายที่ได้รับการสอนแบบปกติ
5. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิง ที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนชายที่ได้รับการสอนแบบปกติ
6. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้
7. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ
8. เพื่อเปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนชายมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น หลังจากได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้
2. นักเรียนหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น หลังจากได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้
3. เพศกับชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้และการสอนแบบปกติ มีปฏิสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

4. นักเรียนชายที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชายที่ได้รับการสอนแบบปกติ
5. นักเรียนหญิงที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ
6. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน
7. นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน
8. นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 4 ห้องเรียน มีทั้งสิ้น 167 คน เป็นนักเรียนชาย 84 คน และนักเรียนหญิง 83 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2541 โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ โดยผู้วิจัยได้แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างนักเรียน 2 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 78 คน เป็นกลุ่มทดลองเรียน โดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 39 คน เป็นนักเรียนชาย 21 คน นักเรียนหญิง 18 คน กับกลุ่มควบคุมเรียนโดยใช้แผนการสอนแบบปกติกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 39 คน เป็นนักเรียนชาย 18 คน นักเรียนหญิง 21 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. โปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เป็นชุดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหา วิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง พระวาจาธรรม และเบญจธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) แบ่งออกเป็น 10 ชุด คือ สังข์จะ ทมะ ขันติ จาคะ พระวาจาธรรม เมตตากฎุณา สัมมาอาชีวะ ความซื่อสัตย์ สติสัมปชัญญะ เบญจธรรม ใช้เวลาในการสอน 12 คาบ

2. โปรแกรมแผนการสอนแบบปกติ เรื่อง พระวาจาธรรม และเบญจธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ใช้เวลาสอน 12 คาบ

3. แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม สร้างขึ้น โดยปรับปรุงมาจากแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของ ดวงจันทร์ หนูทอง (2533) สง่า วุฒิประจักษ์ (2531) อนุกุล มโนชัย (2536) และจิรวัดนา มั่นยืน (2536) มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปรนัยเลือกตอบ 6 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ โดยผ่านการตรวจหาความเที่ยงตรงจากผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และหาค่าอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ปรากฏว่าได้แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่คัดเลือกตามเกณฑ์แล้ว จำนวน 25 ข้อ มีค่า t ระหว่าง 1.77-5.066 ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .6005

การดำเนินการทดลอง

1. ขั้นก่อนทดลอง ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนทั้งสองกลุ่ม แล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนทดลอง (Pretest)

2. ขั้นดำเนินการทดลอง

2.1 ผู้วิจัยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้กับกลุ่มทดลอง ตามโปรแกรมการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันจันทร์ เวลา 9.30-10.30 น. และวันศุกร์ เวลา 8.30-9.30 รวม 12 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที ตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2541 ถึง วันที่ 8 มกราคม 2542

2.2 ผู้วิจัยใช้การสอนแบบปกติกับกลุ่มควบคุม ตามโปรแกรมการสอนแบบปกติเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ๆ ละ 2 วัน คือ วันจันทร์ เวลา 8.30-9.30 น. และวันศุกร์ เวลา 9.30-10.30 น. รวม 12 ครั้ง ๆ ละ 60 นาที ตั้งแต่วันที่ 16 พฤศจิกายน 2541 ถึง วันศุกร์ที่ 8 มกราคม 2542

3. ขั้นหลังการทดลองสิ้นสุดลง ทำการทดสอบครั้งหลัง (Posttest) กับนักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ซึ่งเป็นชุดเดียวกับชุดที่ใช้ทำการทดสอบครั้งแรก (Pretest)

4. นำคะแนนที่ได้ในการทำการทดสอบครั้งแรก (Pretest) และนำคะแนนการสอบครั้งหลัง (Posttest) ของทั้งสองกลุ่มมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชายก่อนและหลังได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ โดยใช้การทดสอบ t -test แบบ Dependent Samples

2. เปรียบเทียบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนหญิงก่อนและหลังได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ โดยใช้การทดสอบ t -test แบบ Dependent Samples

3. หาปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศกับชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้และการสอนแบบปกติที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม โดยใช้การทดสอบแบบ TWO WAY ANALYSIS OF VARIANCE

4. เปรียบเทียบผลต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนชายที่ได้รับการสอนแบบปกติ โดยใช้การทดสอบ t-test แบบ Independent Samples

5. เปรียบเทียบผลต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนหญิงที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ โดยใช้การทดสอบ t-test แบบ Independent Samples

6. เปรียบเทียบผลต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ โดยใช้การทดสอบ t-test แบบ Dependent Samples

7. เปรียบเทียบผลต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ โดยใช้การทดสอบ t-test แบบ Dependent Samples

8. เปรียบเทียบผลต่างของการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ กับนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ โดยใช้การทดสอบ t-test แบบ Independent Samples

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าสรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนชาย มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น หลังจากได้รับการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2. นักเรียนหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น หลังจากได้รับการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. เพศ กับชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ และการสอนแบบปกติ มีปฏิสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. นักเรียนชายที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชายที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. นักเรียนหญิงที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง ภายหลังจากที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง ภายหลังจากที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

8. นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้าที่ตั้งไว้ 8 ข้อ เป็นไปตามสมมติฐานเพียง 3 ข้อ คือ ข้อ 2, 5 และ 8 และไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 5 ข้อ คือ ข้อ 1, 3, 4, 6 และ 7 ดังนั้นผู้วิจัยจึงขออภิปรายเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นไปตามสมมติฐาน และตอนที่ 2 ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐาน

1.1 สมมติฐานข้อที่ 2 พบว่า นักเรียนหญิงกลุ่มทดลอง มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม สูงขึ้น ภายหลังได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ทำให้นักเรียนหญิง มีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะว่าโดยธรรมชาติของเด็กผู้หญิงนั้นมักจะ เรียนรู้และเข้าใจภาษาได้เร็ว และจากการสังเกตพบว่านักเรียนให้ความสนใจในชุดการเรียนรู้แบบ ศูนย์การเรียนรู้และมีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ทั้งนี้เกิดจากนักเรียนหญิงได้มีโอกาส ศึกษากรณีตัวอย่างจากสื่อการสอนที่จัดเตรียมไว้ในชุดการเรียนรู้ นั้น ๆ และฝึกการให้เหตุผล เชิงจริยธรรม เช่น อ่านนิทานประกอบภาพ เกม กรณีตัวอย่าง ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาอย่าง เหมาะสม จึงทำให้นักเรียนหญิงสามารถเกิดความคิด ความรู้สึก และคิดที่จะปฏิบัติเป็นแบบ อย่างที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนักเทคโนโลยีทางการศึกษาหลายคนสรุปตรงกันว่า เด็กมี ความสนใจ และชอบดูภาพการ์ตูน อันเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้เป็นตัวแทนของบุคคล แนวคิด หรือ สถานการณ์ และสร้างขึ้นสำหรับจูงความคิดของคน สามารถถ่ายทอดเรื่องยาก ๆ ที่เป็นนามธรรม ให้กลายเป็นรูปธรรมขึ้นมา (สมพงษ์ ศิริเจริญ และคนอื่น ๆ 2506 : 53) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ของ พวงทอง อ่อนจรัส (2528 : 60) ที่สร้างชุดการสอนด้วยวิธีวิเคราะห์ระบบเพื่อพัฒนาความ พร้อมและความสามารถในการเขียนพยานุชนะไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จังหวัด ขอนแก่น จำนวน 56 คน ปรากฏว่า นักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนจะสามารถพัฒนาความพร้อม และความสามารถในการเขียนพยานุชนะไทยได้สูงกว่าก่อนสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของปรัชญา ใจสะอาด (2518 : 99) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างชุดการสอนสำหรับห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ วิชาภูมิศาสตร์ ในหลักสูตรประกาศนียบัตร ผลปรากฏว่านักเรียนในห้องเรียนแบบศูนย์การเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

1.2 สมมติฐานข้อที่ 5 พบว่า นักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบ ศูนย์การเรียนรู้จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการ สอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับ

การสอนแบบปกติ ทั้งนี้เพราะนักเรียนหญิงได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ ซึ่งมีการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน เช่น การอภิปรายกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การใช้ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนทำให้เกิดความคล้อยตาม เพื่อนนับว่าเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเด็กมาก โคลเบอร์เกอร์ได้ยืนยันว่า การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนจะมีผลต่อการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมโดย เด็กที่เข้าร่วมสังคมกันอย่างกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้จะก้าวหน้า กว่าเด็กที่แยกเดี่ยวอย่างกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่า สมาชิก กลุ่มมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันโดยการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จะช่วยให้เกิดการ พัฒนาการด้านการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ได้เรียนรู้ความคิดบุคคลอื่น มีความยืดหยุ่น ในการสมาคม และสามารถพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับตนเองอีกด้วย (ก่องแก้ว เจริญอักษร. 2532 : 1-2) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กาญจนา มิ่งวงศ์ (2531 : 47-48) ที่ศึกษาเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสุขศึกษาของนักเรียนโรงเรียนพลังราษฎร์พิทยาสุรพิจิตร จังหวัด มุกดาหาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2530 จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 เรียนโดยวิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ และกลุ่มทดลองที่ 2 เรียนโดยวิธีสอนแบบปกติ เรียนใน เนื้อหาเดียวกัน พบว่า นักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดี กว่านักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.3 สมมติฐานข้อที่ 8 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งจากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้สามารถใช้ พัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมดีกว่าการสอนแบบปกติ เพราะการเรียนการสอนโดยใช้ชุดการ เรียนแบบศูนย์การเรียนรู้เน้นดำเนินการสอนโดยให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองในศูนย์ครบทุก คนทุกศูนย์การเรียนรู้ที่ครูจัดไว้โดยใช้สื่อหลาย ๆ ชนิด ทำให้นักเรียนสนใจเรียนตั้งใจเรียน และ ติดตามการเรียนตลอดเวลา นักเรียนได้ความคิดหลากหลาย เด็กเก่งมีโอกาสได้ช่วยเพื่อน ใน กลุ่มให้เรียนทันไปด้วยมีครูคอยแนะนำประสานงานจัดให้ผู้เรียน เรียนตามความสามารถของตน เองทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาและสามารถตอบคำถามได้ ทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้มากกว่ากลุ่มที่ ทำการสอนแบบปกติ โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของชูศรี พันธุ์ร่วม (2519 : 56) ที่ทำการวิจัย เรื่องการสร้างชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้วิชาภูมิศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับห้อง เรียนแบบศูนย์การเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ที่ตั้งไว้ และทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอรอนงค์ สุวรรณกุล (2528 : 213) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอน พระพุทธศาสนา กับนักเรียนชั้นประถม ศึกษาปีที่ 3 โดยเปรียบเทียบวิธีสอนแบบใช้ชุดการเรียนการสอนกับไม่ใช้ชุดการเรียนการสอน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนกลุ่มที่ใช้ชุดการเรียนการสอน มีผลการเรียนรู้พุทธศาสนาสูงกว่า นักเรียนกลุ่มที่ไม่ใช้ชุดการเรียนการสอนพุทธศาสนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง สอดคล้องผลงานวิจัยของเม็ค (Meeks 1972 : 429a) ที่เปรียบเทียบวิธีสอนโดยใช้ชุดการสอน

กับการสอนแบบธรรมดาที่มหาวิทยาลัยไอโอวา ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า การสอนโดยใช้ชุดการสอนมีประสิทธิภาพสูงกว่าการสอนแบบธรรมดา

ตอนที่ 2 ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

2.1 สมมติฐานข้อที่ 1 พบว่า นักเรียนชายกลุ่มทดลองมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น ภายหลังได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่าชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ไม่ทำให้นักเรียนชายสามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้นได้ และสมมติฐานข้อที่ 4 พบว่า นักเรียนชายที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้จะมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชายที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า นักเรียนชายที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้มีการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกับนักเรียนชายที่ได้รับการสอนแบบปกติ และจากการสังเกตพบว่าถึงแม้ให้นักเรียนชายให้ความสนใจในชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้และการอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกัน และนักเรียนชายได้มีโอกาสศึกษากรณีตัวอย่างจากสื่อการสอนที่จัดเตรียมไว้ในชุดการเรียนนั้น ๆ และฝึกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เช่น อ่านนิทานประกอบภาพ เกม กรณีตัวอย่าง ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาอย่างเหมาะสมก็ตาม แต่ทั้งนี้ผลการวิจัยการพัฒนาลักษณะต่าง ๆ ของหญิงเปรียบเทียบกับชาย ปรากฏว่าชายมีพัฒนาการทางภาษาได้ช้ากว่าหญิง ดังที่ได้อภิปรายไว้ในสมมติฐานข้อที่ 2 ทำให้ชายเข้าใจกฎเกณฑ์ที่เป็นข้อเรียกร้องทางสังคมได้ช้ากว่าหญิง เรียนรู้และเข้าใจภาษาได้ช้ากว่าหญิง ดังสอดคล้องกับงานวิจัยของนนทยา ยิ่งเจริญ (2527 : 59) ศึกษาเรื่องพัฒนาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 3 ถึง 6 เด็กหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเด็กชาย

2.2 สมมติฐานข้อที่ 3 พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้และการสอนแบบปกติ มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่า อิทธิพลของวิธีสอนที่ต่างกันคือ ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้กับการสอนแบบปกติไม่ทำให้การพัฒนาการเหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกันทั้งในเพศชายและเพศหญิง กล่าวคือในการพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่จำเป็นต้องมีตัวแปร 2 ตัวส่งผลร่วมกัน อาจมีเพียง 1 ตัวแปรก็สามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้ทั้งนี้เพราะในระดับประถมศึกษา นักเรียนชายและหญิงได้รับการอบรมสั่งสอนจากอาจารย์ ในเรื่องการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน เพราะการอบรมจริยธรรมไม่ต้องคำนึงถึงความแตกต่างทางเพศ เช่น ความแตกต่างทางสรีระ และการได้รับการอบรมจริยธรรมในปัจจุบันไม่เน้นเฉพาะเพศชายเหมือนสมัยก่อน

2.3 สมมติฐานข้อที่ 6 พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้จากการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

เป็นการเรียนแบบใช้กิจกรรมแบบผสมผสาน โดยใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีที่เหมาะสมกับเนื้อหา เช่นการอภิปรายช่วยส่งเสริมให้เด็กทุกคนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในกิจกรรม เป็นการพัฒนาสติปัญญาและการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของแต่ละคนแต่การสอนโดยใช้ชุดการเรียนแบบศูนย์การเรียน มีการเรียนที่อาศัยอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนทำให้เกิดความคล้อยตาม ซึ่งเพื่อนนับว่าเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อเด็กมาก ดังเช่นการวิจัยของ เลอเฟอจี และวัลโลชิน (Lefurgy and Waloshin. 1969 : 104-110) ให้เด็กชายและเด็กหญิงได้รับฟังเหตุผลของเพื่อน ๆ ผู้แสดงเหตุผลสูงหรือต่ำว่าจริยธรรมของวัยรุ่นผู้นั้นหนึ่งชั้น ผลปรากฏว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลรุนแรงมากสามารถทำให้เกิดการเพิ่มหรือลดขั้นการพัฒนาทางจริยธรรมได้ ทำให้นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนโดยชุดการเรียนแบบศูนย์การเรียนมีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน

2.4 สมมติฐานข้อที่ 7 พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ สอดคล้องกับชไนเดอร์ (Schneider. 1979 :4152A) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของการพัฒนาทางจริยธรรมของเด็กในเรื่องเหตุผลเชิงจริยธรรม ผลการวิจัยปรากฏว่า เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมทางจริยธรรมของเด็กชายและเด็กหญิงไม่มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัยย่อมแสดงให้เห็นว่าการใช้ชุดการเรียนแบบศูนย์การเรียน วิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง ฆราวาสธรรม และเบญจธรรม สามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น และดึงดูดความสนใจของผู้เรียนเป็นอย่างดี อีกทั้งช่วยให้บรรยากาศในการเรียนไม่เบื่อหน่าย มีเนื้อหาที่น่าสนใจ จึงเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องนำชุดการเรียนแบบศูนย์การเรียนไปใช้เพื่อปลูกฝังพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนต่อไป

1.2 ในการพิจารณาเนื้อหา เรื่องราว เหตุการณ์ เพื่อนำมาใช้ในชุดการเรียนแบบศูนย์การเรียนนั้น ครูผู้สอนต้องพิจารณาให้เหมาะสม และสอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนของผู้เรียนด้วย

1.3 การเรียนแบบศูนย์การเรียนนั้น ควรมีการจัดสถานที่ให้เหมาะสมกับการเรียนในแต่ละชุดการเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนที่ทำกิจกรรมร่วมกันในแต่ละชุดการเรียนได้เป็นอย่างดี

1.4 การศึกษาจริยธรรมโดยใช้แบบสอบถามทางจริยธรรม อาจมีข้อจำกัดในเรื่องพัฒนาการทางภาษาของนักเรียน ดังนั้น การใช้วิธีอ่านแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ละข้อ ให้นักเรียนตอบพร้อมกัน หรือคัดเลือกเฉพาะนักเรียนที่มีพัฒนาการทางภาษาใกล้เคียง

กันให้อยู่กลุ่มเดียวกัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ไปใช้กับเนื้อหาวิชาอื่น ๆ ที่เหมาะสมและสามารถพัฒนาการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม เช่นเนื้อหากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย วิชาพระพุทธศาสนา ตามหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ในหัวเรื่องอื่น ๆ เช่น เบญจศีล ไตรลักษณ์ พรหมวิหาร 4 เป็นต้น

2.2 ควรทำการวิจัยเรื่องเดิมกับกลุ่มตัวอย่างระดับอื่น เช่น มัธยมศึกษาตอนต้น เป็นต้น

2.3 ควรศึกษาเชิงสำรวจ เช่น ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา เป็นต้น

2.4 ในการวิจัยครั้งต่อไป ไม่ควรใช้แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่มีจำนวนข้อมากเกินไป และถ้าเป็นไปได้ควรเป็นรูปภาพประกอบเพื่อทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการตอบแบบสอบถามและเข้าใจสถานการณ์ที่กำหนดมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กาญจนา มิ่งวงศ์. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสุขศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีสอนแบบศูนย์การเรียนรู้กับวิธีสอนแบบปกติ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- กานแก้ว พงษ์อุดม. พัฒนาการด้านการคิดหาเหตุผลเชิงตรรกศาสตร์และการคิดหาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- กุศล อีสตุลย์. การศึกษาการจัดการทางการศึกษาและทรัพยากรการเรียนรู้ วิชาพระพุทธศาสนา ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- กัจจ จันทวงษ์โส. การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียนตามหลักสูตรระดับชั้นสูงของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เขตกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- โกศล มีคุณ. การวิจัยเชิงทดลองฝึกอบรมการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม และทักษะในการสวมบทบาทของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา. ปรินิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2524. อัดสำเนา.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. “แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม,” ข่าวสารวิจัยการศึกษา. 16 : 3-20 ; สิงหาคม-กันยายน, 2536.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. เอกสารประกอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544. ม.ป.ป.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. เอกสารประกอบแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ, 2540. สำนักงาน. แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544, 2539.
- จิรวัดนา มั่นยืน. ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางพุทธศาสนาและทางจิตวิทยาของนิสิต ในกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- ชมพูนุท ศรีมุกดา. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติที่มีต่อพระพุทธศาสนาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยวิธีสอนแบบสืบสวนสอบสวน และโดยวิธีสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.
- ชาญชัย อินทรสุณานนท์. ศูนย์การเรียนรู้และชุดการสอน ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.

- ชาญวิทย์ เทียมบุญประเสริฐ. ประเภทของการวิจัย. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525.
- ชูศรี พันธุ์ร่วม. การสร้างชุดการสอนวิชาภูมิศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับห้องเรียน
แบบศูนย์การเรียนรู้. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.
อัสสัณหา.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. หลักการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2524.
- ชัยพร วิชาวุธ. "ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม : โคลเบิร์ก แบบดูลา," จริยธรรมกับการศึกษา.
กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. แนวคิดในการผลิตชุดการสอน. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อการศึกษา หน่วยที่ 1-15. นนทบุรี : สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษา, มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาธิราช, 2523.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ สมเชาว์ เนตรประเสริฐ และสุดา สินสกุล. ระบบสื่อการสอน. กรุงเทพฯ
: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.
- ✓ ดวงจันทร์ หนูทอง. ผลของการใช้แม่แบบหนังสือที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความ
รับผิดชอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดมณีเจริญมิตรภาพที่ 227 จังหวัด
นครศรีธรรมราช. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2533. อัสสัณหา.
- ✓ ดวงเดือน พันธุมนาวิน. "จริยธรรมในทัศนะของนักพฤติกรรมศาสตร์," ใน รายงานการสัมมนา
จริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2524.
- _____ ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมการวิจัยและพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์, 2538.
- ✓ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจฉิก. จริยธรรมของเยาวชนไทย รายงานฉบับที่ 21.
สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- นิพนธ์ สุขปรีดี. เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : พิชฌเกศ, 2525.
- นิรมล จำลอง. การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเป็นพุทธศาสนิกชน และความรู้ที่มีต่อพุทธศาสนา
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการฝึกโดยใช้ชุดกิจกรรมสร้างเสริมลักษณะนิสัย
ความเป็นพุทธศาสนิกชน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2540. อัสสัณหา.
- นิภา ศรีไพโรจน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2533.
- ธีระพร อูวรรณโณ. "แล้วเราจะเสริมสร้างจริยธรรมกับคนวัยใด," วารสารครูศาสตร์. 11: 1-
6 เมษายน - มิถุนายน, 2526.

- ธำรงค์ น่วมศิริ. การทดลองใช้ข่าวหนังสือพิมพ์สร้างเป็นสถานการณ์จำลองในการสอนจริยศึกษาเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2537. อัดสำเนา.
- ปริญญ์ ศรีเพชรพัฒน์. การใช้สถานการณ์จำลองและเทคนิคแม่แบบในการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน อนุบาลราชบุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2539. อัดสำเนา.
- บุญลักษณ์ อึ้งชัยพงศ์. ผลของการใช้ชุดแนะแนวที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านพรานกระต่าย อำเภอพรานกระต่าย จังหวัดกำแพงเพชร. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- ✓ ปรีชา ศรีสมยศ. การเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาโดยใช้ชุดการแสดงบทบาทสมมติและการใช้การอภิปรายกลุ่ม ระดับประถมศึกษาปีที่ 6. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- ปัทมาวดี ละออจันทร์. การเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยวิธีการใช้บทบาทสมมติและหุ่นเชิดมือในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- ✓ พวงรัตน์ ทวีรัตน์. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2538.
- ✓ พะนอม แก้วกำเนิด. "การเตรียมการสอนนำเยาวชน," วารสารมิตรครู. 23(10) : 8-10; 2531.
- ✓ พิพัฒน์ ปิ่นจินดา. การเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมโดยการอภิปรายกลุ่มและการสอนโดยวิธีเบญจขันธ์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- แพง ชินพงศ์. การวิเคราะห์บทความด้านจริยธรรมของเด็กปฐมวัย ในนิตยสารสำหรับครอบครัว. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- ไพโรจน์ ปานอยู่. ผลของการสอนโดยใช้กลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามปกติที่มีต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2536. อัดสำเนา.
- มณี เป็นสุข. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความคงทนในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้บทเรียนโปรแกรมการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้และการเรียนตามหลักสูตร สสวท. ปรินิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522. อัดสำเนา.

- ✓ ระเบียบ ภาวิไล. “คุณค่าใหม่ทางจริยธรรมในสังคมไทย,” วารสารเศรษฐศาสตร์. 16(1) : 1;
กรกฎาคม-กันยายน, 2530.
- ✓ ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2530.
- ✓ พระราชวรมณี. พุทธจริยธรรม. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2523.
- วณิ ออมสิน. พัฒนาการทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
ปริญญานิพนธ์. กศ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.
- ✓ วิชากร, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2536.
- รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาหาเกณฑ์ปกติของระดับพัฒนาการทางจริยธรรมและองค์ประกอบที่มีผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม. กรุงเทพฯ : การศาสนา, 2524.
- วิภาภรณ์ เตโชชัยวุฒิ. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองแบบสืบเสาะหาความรู้กับการเรียนตามปกติ. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2533. อัดสำเนา.
- สกล เทียงแท้. การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, 2538.
- ✓ สง่า วุฒิประจักษ์. การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการสอนจริยธรรมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามคู่มือครู. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2531. อัดสำเนา.
- สวัสดิ ประทุมราช สุเทพ จิตรชื่น และชเนศ ธนโชคทวีพร. หนังสือแบบเรียนเบ็ดเสร็จ กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533). กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ, ม.ป.ป.
- สมคิด ขันทอง. การสร้างชุดการสอนที่มีประสิทธิภาพวิชาสังคมศึกษา ส 606 เรื่อง “ศาสนาพุทธ” สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศาสนา 2524.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2530.
อัดสำเนา.
- ✓ สมบูรณ์ ศาลายาชีวิน. “พัฒนาการทางจริยธรรมวัดได้หรือไม่,” ใน วารสารมิตรครู. 23(10) : 8-13; พฤษภาคม 2524.
- สมพงษ์ ศิริเจริญ และคนอื่น ๆ. คู่มือการใช้สไลด์ทัศน์วัสดุ. กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2506.
- ✓ สิปปนนท์ เกตุทัต. ความจริงของแผ่นดิน. กรุงเทพฯ : เจ. फिल्ม โปรเซส, 2541.

สิริพร แก้วน่ม. การศึกษาการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ในเขตการ
การศึกษา 12. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.

สำราจ วรเดชะคงคา. ผลของการฝึกอบรมทางศาสนาที่มีต่อการพัฒนาจิตลักษณะของนักเรียนที่เข้า
โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน ที่วัดม่วง เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร.
ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534.
อัดสำเนา

✓ เสฐียรพงษ์ วรรณปก. "สองทางนิพพาน," ไทยรัฐ. 15 มีนาคม 2530 หน้า 8.

✓ สุขชีพ ปุญญาณภาพ. พระไตรปิฎกฉบับประชาชน. กรุงเทพฯ : มหามงกุฎราชวิทยาลัย ในพระบรม
ราชูปถัมภ์, 2524.

สุณีย์ ธีรดากร. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว วิทยาลัย
ครูพระนคร, 2526.

สุนทรี วัฒนพันธ์. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการตัดสินใจ
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมโครงงานวิทยาศาสตร์
ประเภททดลอง กับที่ได้รับการสอนตามคู่มือครู. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. 2534. อัดสำเนา.

สุวิทย์ ก้องฮา. การศึกษาเปรียบเทียบการสอนจริยศึกษาเพื่อยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมโดย
ใช้วิธีการแสดงบทบาทสมมติและการเซตหน้าตั้งสูงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัด
สำนักงานการศึกษาจังหวัดสงขลา. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2532. อัดสำเนา.

สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. สื่อการสอนระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 8-15. คณะศึกษาศาสตร์,
2525.

สุเทพ อ่อนใสว. การทดลองเปรียบเทียบผลการสอนในห้องเรียน แบบศูนย์การเรียนรู้และแบบ
ครูเป็นศูนย์กลางในวิชาวิทยาศาสตร์ทั่วไป ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520. อัดสำเนา.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. คู่มือการพัฒนาคุณธรรม. กรุงเทพฯ : สำนักงานพัฒนาคุณธรรม, 2533.

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. จริยศาสตร์ศึกษา. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2525.

ศักดิ์ศรี ปาณะกุล. การใช้กิจกรรมกลุ่มสร้างคุณภาพในการสอนวิชาพระพุทธศาสนานักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2530. อัดสำเนา.

- อนุกุล มโนชัย. การเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในวิชาจริยศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนโดยใช้กิจกรรมเกมกับการสอนโดยใช้กิจกรรมตามแผนการสอนของกรมวิชาการ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2536. อัดสำเนา.
- อารีย์ เจริญพจน์. เปรียบเทียบผลการเรียน ภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การสอนแบบศูนย์การเรียนกับการสอนแบบปกติ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2521. อัดสำเนา.
- อาภรณ์ พุกกะมาน. การศึกษาการสอนศีลธรรมเพื่อสร้างพุทธธรรมจริยาในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : เจริญผล, 2528.
- อัญชลี เครือคำขาว. การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนวิชาจริยธรรมกับบุคคลโดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่างที่ใช้การเรียนแบบร่วมมือ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2540. อัดสำเนา.
- อำนาจ ทะพิงค์แก และชยันต์ วรธนะภูติ. "จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะของนักการศึกษาไทย," รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน. โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. ม.ป.ป.
- Armstrong, Jane. "The Development and Evalvation of a Multi-Media Self Instructional Package in Beginning France at Iarraw Country Junior College," Dissertation Abstracts. 32 : 5669-A : April, 1972.
- Biskin, Donald S' and Kenneth Hoskinson. "An Experimental Test of the Effect of Structured Discussions of Moral Dilemmas Found in Children's lituraltures on Moral Reasoning," The Elementary School Journal. 77 (55) : 407-415 ; 1977.
- Freud, Sigmund. The Origins Of Psychoanalsis. letters, Drafts and notes to wilhelm Fliess, Garden City, N.Y; Doudleday, 1944.
- Hoffman, M.L. "Empathy, Role-talking, Guilt, and Development of Altruistic Motives," In Lickona T. (ed.) Moral Development and behavior, Theory, Research, and Social. 124-143 ; 1976.
- Houston, W. Robert and other. Development Instructional Modules; A Modular System for Writing Modules. Houston, College of Education University of Houston, 1972.
- Kapfer, Phillip and Mirian Kapfer. Learning Package in American Education. New Jsersey. Educational Techology Publication, 1972.
- Klein, Alan F. Role Playing in Leadership Training and Group Problem Solving. National Board of You8nd Men's Christian Associations, U.S.A., 1959.

- ✓ Kohlberg, L. "Stage and Sequence : The Cognitive Development Approach to Social Iization,"
Handbook of Sociatization:Theory and Resarch. Chicago : Rand McNally, 1969.
- _____ . "Education for Justice : a Modern Statement of the Platonic View," in
 Gustafson, J.M., (ed). Moral Education : Five Lectures. Harvard University Press,
 Cambridge, Massachustetts, 1970.
- _____ . "Moral Stages and Moralization : The Cognitive Development Approach".
 In Lickona, T. (ed). Moral Development and Behavior : Theory, Research, And
 Social Issues. New York : Holt, Rinehart and Winston, 1976.
- Maccoleman, James Wistey. "Relationship Between the Use of Instruction Media
 Package; Group Activities and the Preference of Student toward the School Study
 Course," Dissertation Abstracts. 36(1) : 109-A; July , 1975.
- Meeks, Elija Bruce. "Learing Packages Versus Conventional Metohd of Instruction,"
Dissertation Abstracts. 33 : 429-A; February, 1972.
- ✓ Piaget, Jean. The moral Judgment of the child. New york : Collier Books, 1960.
- Scheider, B.H. "An Claboration of the Relationship Between Parental Behavior and Children &
 Moral Development," Dissertation Abstracts Internation," 39 (7) : 4152-A; 1979.
- ✓ Skinner, Burrhus Frederic. Beyond Freedom and diqnity. New York : dnoptf, 1971. ✓
- ✓ Turiel, Elliot. "An Experimental Test of the Sequentiallity of Development Stage in The
 Child's Moral Judgment," Journal of Personality and Social Psychology. 3(6) :611-
 618; June, 1966.

ภาคผนวก

โปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

โปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

ครั้งที่	หัวเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
1	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพและบรรยากาศที่ดีในการเริ่มต้นทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน 2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจขั้นตอนของการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เข้าใจจุดมุ่งหมายของบทบาท หน้าที่ของนักเรียน ตลอดจนช่วงเวลา จำนวนครั้งและสถานที่ที่ใช้ในการร่วมกิจกรรม 3. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบจุดมุ่งหมายและลักษณะการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม เรื่องมารยาทธรรม เบญจธรรม	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองแล้วใช้กิจกรรมเป็นสื่อสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนโดยใช้เกม จำ จ้า จำ ซึ่งมีวิธีการดำเนินกิจกรรมดังนี้ 1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนดูแผ่นคำทั้งหมดที่มี 20 คำภายใน 45 วินาที 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติดังนี้ 1.2.1 เขียนคำทุกคำที่จำได้ 1.2.2 เขียนคำเฉพาะเจาะจงที่ผู้วิจัยกำหนด 1.3 ผู้วิจัยสรุปข้อความที่กำหนดให้นักเรียนทราบ 2. ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงจุดมุ่งหมาย บทบาทหน้าที่ของนักเรียน และวิธีดำเนินการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม 3. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 4. สนทนาซักถาม และแจกตารางวันเวลาในการ	1. บัตรคำและความหมาย 2. แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 3. กระดาษคำตอบ

โปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

ครั้งที่	หัวเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
			เข้าร่วมกิจกรรมให้กับนักเรียน 5. นัดหมายครั้งต่อไปในการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ครั้งที่ 2-11 มีวิธีดำเนินการทุกครั้งเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1. ขั้นนำ 1.1 ผู้วิจัยแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้ 1.2 ผู้วิจัยทดสอบนักเรียนก่อนเรียนประจำชุดการเรียนรู้ (ชุดการเรียนรู้หลัก) 1.3 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มนักเรียนและผู้วิจัยชี้แจงวิธีเรียนรู้แบบศูนย์กิจกรรมโดยใช้ชุดการเรียนรู้ 2. ขั้นดำเนินการ นักเรียนปฏิบัติตามที่ศูนย์กิจกรรมกำหนดไว้ในชุดการเรียนรู้ศูนย์ละ 10 นาที ครบทุกศูนย์กิจกรรมทั้ง 4 ศูนย์ ซึ่งมีเนื้อหาเดียวกันแต่มีกิจกรรมต่างกัน ดังนี้ ศูนย์ที่ 1 กิจกรรมคือ กรณีตัวอย่าง ศูนย์ที่ 2 กิจกรรมคือ แต่งเรื่องจากภาพ ศูนย์ที่ 3 กิจกรรมคือ นิทานพาเพลิน ศูนย์	

โปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

ครั้งที่	หัวเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
2	สัจจะ	1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดีและมีคุณภาพได้ตามครรลองของขรราวาธรรมเรื่องสัจจะ ได้ 2. บอกพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติขรราวาธรรม เรื่องสัจจะ ได้ 3. บอกความหมายและประโยชน์ของขรราวาธรรมเรื่องสัจจะ ให้ผลดีต่อผู้ครองเรือนอย่างไรบ้าง 4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้	ที่ 4 กิจกรรมคือ เกม และมี ศูนย์ กิจกรรมสำรองสำหรับให้นักเรียนที่ทำกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้เสร็จก่อนเวลา ซึ่งศูนย์กิจกรรมสำรองนี้จะ เป็นศูนย์ที่มีของเล่นหรือเกมที่ไม่เกี่ยวกับเนื้อหาที่ใช้ในศูนย์การเรียนรู้ 3. ขั้นสรุป 3.1 ผู้วิจัยให้ตัวแทนนักเรียนเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์ และอภิปราย ในแต่ละศูนย์กิจกรรม 3.2 ผู้วิจัยประเมินผลของนักเรียนแต่ละกลุ่ม และเสริมแรงของแต่ละกลุ่มตามผลงานที่ได้	ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เรื่อง สัจจะ

โปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

ครั้งที่	หัวเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
3	ทมะ	1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดี และมีคุณภาพได้ตามครรลองของพระวาสาธรรมเรื่องทมะ ได้ 2. บอกพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติพระวาสาธรรมเรื่องทมะ ได้ 3. บอกความหมายและประโยชน์ของพระวาสาธรรมเรื่องทมะให้ผลดีต่อผู้ครองเรือนอย่างไรบ้าง 4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้		ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เรื่องทมะ
4	ขันติ	1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดีและมีคุณภาพได้ตามครรลองของพระวาสาธรรมเรื่อง ขันติได้ 2. บอกพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติพระวาสาธรรม เรื่องขันติได้ 3. บอกความหมายและประโยชน์ของพระวาสาธรรมเรื่อง ขันติ ให้ผลดีต่อผู้ครองเรือนอย่างไรบ้าง 4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้		ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เรื่องขันติ
5	จาคะ	1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดี และมีคุณภาพได้ตามครรลองของพระวาสาธรรมเรื่อง จาคะได้ 2. บอกพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติพระวาสาธรรมเรื่องจาคะได้		ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เรื่องจาคะ

โปรแกรมชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

ครั้งที่	หัวเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
6	ชมราวาส ธรรม (สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ)	3.บอกความหมายและประ โยชน์ของชมราวาสธรรมเรื่อง จาคะให้ผลดีต่อผู้ครองเรื่อง อย่างไรบ้าง 4.บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้ 1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือน ที่ดี และมีคุณภาพได้ตาม ครรลองของชมราวาสธรรม ได้ 2.บอกพฤติกรรมการปฏิบัติ ชมราวาสธรรมได้ 3.บอกความหมายและประ โยชน์ของชมราวาสธรรมให้ผล ดีต่อผู้ครองเรื่องอย่างไรบ้าง 4.บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้		ชุดการเรียนรู้ แบบ ศูนย์ การ เรียน เรื่อง (สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ)
7	เมตตา กรุณา	1.บอกความหมายและประ โยชน์ในการปฏิบัติ เบญจธรรมเรื่องเมตตากรุณา ได้ 2. บอกพฤติกรรมที่ควร ปฏิบัติและละเว้น เรื่องเมตตา กรุณา ได้ 3.ยินดีเรียนรู้และชื่นชมต่อ การเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง เมตตากรุณาได้ 4.บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้		ชุดการเรียนรู้ แบบ ศูนย์ การ เรียน เรื่องเมตตา กรุณา
8	สัมมาอาชีวะ	1.บอกความหมายและประ โยชน์ในการปฏิบัติเบญจ ธรรมเรื่องสัมมาอาชีวะได้		ชุดการเรียนรู้ แบบศูนย์ การเรียน เรื่อง

โปรแกรมการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
11	เบญจธรรม (เมตตา กรุณา สัมาอาชีพ ความซื่อ สัตย์ สติสัมปชัญญะ)	1.บอกความหมายและประโยชน์ในการปฏิบัติเบญจธรรมได้ 2. บอกพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและละเว้น ได้ 3. ยินดีเรียนรู้และชื่นชมต่อการเป็นผู้มีเบญจธรรมได้ 4.บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้		ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้เรื่องเบญจธรรม (เมตตา กรุณา สัมาอาชีพ ความซื่อสัตย์ สติสัมปชัญญะ)
12	ปัจฉิมนิเทศ	1.เพื่อให้ให้นักเรียนบอกความหมายของเรื่องเบญจธรรม พรวาสธรรมได้ 2. เพื่อให้ให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับเบญจธรรม พรวาสธรรม และตระหนักถึงผลดีของการประพฤติตน และผลเสียของการละเว้นประพฤติตน ตามหลักเบญจธรรม และพรวาสธรรม 3. เพื่อให้ให้นักเรียนบอกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้	1. ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ 2. ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปเกี่ยวกับเบญจธรรม พรวาสธรรม และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม 3. ผู้วิจัยกล่าวขอจบนักเรียนและกล่าวปิดกิจกรรม	1. บัตรคำและความหมาย 2. กระดาษคำตอบ

โปรแกรมการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ ครั้งที่ 1

เรื่อง ปฐมนิเทศ

ความคิดรวบยอด

การสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศที่ดีในการเริ่มต้นทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจขั้นตอนของการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เข้าใจจุดมุ่งหมายของบทบาท หน้าที่ของนักเรียน ตลอดจนช่วงเวลา จำนวนครั้งและสถานที่ที่ใช้ในการร่วมกิจกรรม
3. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบจุดมุ่งหมายและลักษณะการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม เรื่อง ขวาวาธรรม เบญจธรรม

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำ และความหมาย
2. แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
3. กระดาษคำตอบ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองแล้วใช้กิจกรรมเป็นสื่อสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนโดยใช้เกม จำจำ ซึ่งมีวิธีดำเนินการดังนี้
 - 1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนทุกคนดูแผ่นคำทั้งหมดที่มี 20 คำ ภายใน 45 วินาที
 - 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนนักเรียนปฏิบัติดังนี้
 - 1.2.1 เขียนคำทุกคำที่จำได้
 - 1.2.2 เขียนคำเฉพาะเจาะจงที่ผู้วิจัยกำหนด
 - 1.3 ผู้วิจัยสรุปข้อความที่กำหนด ให้นักเรียนทราบ

2. ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงจุดมุ่งหมาย บทบาทหน้าที่ของนักเรียน และวิธีดำเนินการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
4. สันทนาซักถาม และแจกตารางวันเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมให้กับนักเรียน
5. นัดหมายครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการซักถาม และการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ประเมินผลจากเหตุผลเชิงจริยธรรมจากการตอบแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

โปรแกรมการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ ครั้งที่ 2

เรื่อง สัจจะ

ความคิดรวบยอด

1. หลักธรรมที่ผู้ครองเรือนควรยึดถือปฏิบัติ เรื่องสัจจะ
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีฉราวาสธรรมเรื่อง สัจจะ ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งในการครอบครัวยุคใหม่
3. “ฉราวาสธรรม 4” เรื่อง สัจจะ มีผลดีต่อผู้ครองเรือน
4. รู้จักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วัตถุประสงค์

1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดี และมีคุณภาพได้ตามครรลองของฉราวาสธรรม เรื่องสัจจะ
2. บอกพฤติกรรมการปฏิบัติฉราวาสธรรม เรื่อง สัจจะ ได้
3. บอกความหมายและประโยชน์ของฉราวาสธรรม เรื่อง สัจจะ ให้ผลดีต่อผู้ครองเรือนอย่างไรบ้าง
4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำสั่ง
2. บัตรเนื้อหา
3. บัตรคำถาม
4. บัตรเฉลย
5. แบบฝึกปฏิบัติ
6. ใบกิจกรรม

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (ขั้นนำ) ใช้เวลา 10 นาที

- 1.1 ผู้วิจัยแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้และนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเล่นเกมหลายกระดาน
- 1.2 ผู้วิจัยกับนักเรียนอภิปรายเนื้อหา เกี่ยวกับสัจจะ

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ (ขั้นสอน)

ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 40 นาที

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ไว้ในชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มี 5 ศูนย์ดังนี้

2.1.1 ศูนย์ที่ 1 เรื่อง ความดีของเสรี

2.1.2 ศูนย์ที่ 2 เรื่อง สัจจะคืออะไร

2.1.3 ศูนย์ที่ 3 เรื่อง เด็กเลี้ยงแกะ

2.1.4 ศูนย์ที่ 4 เรื่อง สัจจะต่อครอบครัว

2.1.5 ศูนย์ที่ 5 ศูนย์สำรอง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์กิจกรรมที่ปฏิบัติและอภิปรายร่วมกัน

2.3 สรุปเพื่อนำเสนอ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 10 นาที

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์และอภิปราย และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 ประเมินผลของแต่ละกลุ่มและเสริมแรงของแต่ละกลุ่มตามผลงานที่ได้

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการตอบคำถาม สรุป และอภิปรายผล
3. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

โปรแกรมการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ ครั้งที่ 3

เรื่อง ทมะ

ความคิดรวบยอด

1. หลักธรรมที่ผู้ครองเรือนควรยึดถือปฏิบัติ เรื่อง ทมะ
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีฉราวาสธรรมเรื่องทมะ ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัวได้
3. “ฉราวาสธรรม 4” เรื่อง ทมะ มีผลดีต่อผู้ครองเรือน
4. รู้จักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วัตถุประสงค์

1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดี และมีคุณภาพได้ตามครรลองของฉราวาสธรรม เรื่อง ทมะได้
2. บอกพฤติกรรมการปฏิบัติฉราวาสธรรม เรื่อง ทมะได้
3. บอกความหมายและประโยชน์ของฉราวาสธรรม เรื่อง ทมะ ให้ผลดีต่อผู้ครองเรือนอย่างไรบ้าง
4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำสั่ง
2. บัตรเนื้อหา
3. บัตรคำถาม
4. บัตรเฉลย
5. แบบฝึกปฏิบัติ

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (ขั้นนำ) ใช้เวลา 10 นาที

1.1 ผู้วิจัยแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้และนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเล่นเกมอ่านคำจากภาพ

1.2 ผู้วิจัยกับนักเรียนอภิปรายเนื้อหา เกี่ยวกับทมะ

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ (ขั้นสอน)

ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 40 นาที

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ไว้ในชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มี 5 ศูนย์ดังนี้

2.1.1 ศูนย์ที่ 1 เรื่อง ทมะคืออะไร

2.1.2 ศูนย์ที่ 2 เรื่อง ทมะอยู่ในใจ

2.1.3 ศูนย์ที่ 3 เรื่อง ข้อดีของฉัน

2.1.4 ศูนย์ที่ 4 เรื่อง ข้อไม่ดีของฉัน

2.1.5 ศูนย์ที่ 5 ศูนย์สำรอง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์กิจกรรมที่ปฏิบัติและอภิปรายร่วมกัน

2.3 สรุปเพื่อนำเสนอ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 10 นาที

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์และอภิปราย และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 ประเมินผลของแต่ละกลุ่มและเสริมแรงของแต่ละกลุ่มตามผลงานที่ได้

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการตอบคำถาม สรุป และอภิปรายผล
3. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

โปรแกรมการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ ครั้งที่ 4

เรื่อง ชันติ

ความคิดรวบยอด

1. หลักธรรมที่ผู้ครองเรือนควรยึดถือปฏิบัติ เรื่อง ชันติ
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีพรวาสนธรรมเรื่อง ชันติในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งในการบวรได้
3. “พรวาสนธรรม 4” เรื่อง ชันติ มีผลดีต่อผู้ครองเรือน
4. รู้จักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วัตถุประสงค์

1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดี และมีคุณภาพได้ตามครรลองของพรวาสนธรรม เรื่อง ชันติได้
2. บอกพฤติกรรมการปฏิบัติพรวาสนธรรม เรื่อง ชันติได้
3. บอกความหมายและประโยชน์ของพรวาสนธรรม เรื่อง ชันติ ให้ผลดีต่อผู้ครองเรือนอย่างไรบ้าง
4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำสั่ง
2. บัตรเนื้อหา
3. บัตรคำถาม
4. บัตรเฉลย
5. แบบฝึกปฏิบัติ
6. จิกซอว์ก

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (ขั้นนำ) ใช้เวลา 10 นาที

- 1.1 ผู้วิจัยแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้และนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม
แข่งกันบอกความหมายของคำที่กำหนดให้
- 1.2 ผู้วิจัยกับนักเรียนอภิปรายเนื้อหา เกี่ยวกับชันติ

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ (ชั้นสอน)

ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 40 นาที

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ไว้ในชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มี 5 ศูนย์ดังนี้

2.1.1 ศูนย์ที่ 1 เรื่อง ขันติคืออะไร

2.1.2 ศูนย์ที่ 2 เรื่อง แต่งภาพจากกระดาษสี

2.1.3 ศูนย์ที่ 3 เรื่อง ผลดีของขันติ

2.1.4 ศูนย์ที่ 4 เรื่อง ต่ोजิกซอร์วัก

2.1.5 ศูนย์ที่ 5 ศูนย์สำรอง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์กิจกรรมที่ปฏิบัติและอภิปรายร่วมกัน

2.3 สรุปเพื่อนำเสนอ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 10 นาที

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์และอภิปราย และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 ประเมินผลของแต่ละกลุ่มและเสริมแรงของแต่ละกลุ่มตามผลงานที่ได้

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการตอบคำถาม สรุป และอภิปรายผล
3. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

โปรแกรมการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ ครั้งที่ 5

เรื่อง จาคะ

ความคิดรวบยอด

1. หลักธรรมที่ผู้ครองเรือนควรยึดถือปฏิบัติ เรื่อง จาคะ
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีฉราวาสธรรมเรื่องจาคะ ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัวได้
3. “ฉราวาสธรรม 4” เรื่อง จาคะ มีผลดีต่อผู้ครองเรือน
4. รู้จักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วัตถุประสงค์

1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดี และมีคุณภาพได้ตามครรลองของฉราวาสธรรม เรื่อง จาคะได้
2. บอกพฤติกรรมการปฏิบัติฉราวาสธรรม เรื่อง จาคะได้
3. บอกความหมายและประโยชน์ของฉราวาสธรรม เรื่อง จาคะ ให้ผลดีต่อผู้ครองเรือนอย่างไรบ้าง
4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำสั่ง
2. บัตรเนื้อหา
3. บัตรคำถาม
4. บัตรเฉลย
5. แบบฝึกปฏิบัติ

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (ขั้นนำ) ใช้เวลา 10 นาที

- 1.1 ผู้วิจัยแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้และนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มแข่งกันแต่งประโยคจากคำที่กำหนดให้
- 1.2 ผู้วิจัยกับนักเรียนอภิปรายเนื้อหา เกี่ยวกับจาคะ

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ (ชั้นสอน)

ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 40 นาที

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ไว้ในชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มี 5 ศูนย์ดังนี้

2.1.1 ศูนย์ที่ 1 เรื่อง จาคะคืออะไร

2.1.2 ศูนย์ที่ 2 เรื่อง จาคะในชีวิตประจำวัน

2.1.3 ศูนย์ที่ 3 เรื่อง ผลดีของจาคะ

2.1.4 ศูนย์ที่ 4 เรื่อง เด็กชายเฉลิม

2.1.5 ศูนย์ที่ 5 ศูนย์สำรอง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์กิจกรรมที่ปฏิบัติและอภิปรายร่วมกัน

2.3 สรุปเพื่อนำเสนอ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 10 นาที

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์และอภิปราย และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 ประเมินผลของแต่ละกลุ่มและเสริมแรงของแต่ละกลุ่มตามผลงานที่ได้

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการตอบคำถาม สรุป และอภิปรายผล
3. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

โปรแกรมการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

ครั้งที่ 6

เรื่อง ขรวาาธรรม (สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ)

ความคิดรวบยอด

1. หลักธรรมที่ผู้ครองเรือนควรยึดถือปฏิบัติ เรื่อง สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีขรวาาธรรมเรื่อง สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัวได้
3. “ขรวาาธรรม 4” เรื่อง สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ มีผลดีต่อผู้ครองเรือน
4. รู้จักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วัตถุประสงค์

1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดี และมีคุณภาพได้ตามครรลองของขรวาาธรรม เรื่อง สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะได้
2. บอกพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติขรวาาธรรม เรื่อง สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะได้
3. บอกความหมายและประโยชน์ของขรวาาธรรม เรื่อง สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ ให้ผลดีต่อผู้ครองเรือนอย่างไรบ้าง
4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำสั่ง
2. บัตรเนื้อหา
3. บัตรคำถาม
4. บัตรเฉลย
5. แบบฝึกปฏิบัติ

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (ขั้นนำ) ใช้เวลา 10 นาที

- 1.1 ผู้วิจัยแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้และนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มแข่งกันบอกความหมายจากคำที่กำหนดให้
- 1.2 ผู้วิจัยกับนักเรียนอภิปรายเนื้อหา เกี่ยวกับขรวาาธรรม

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ (ขั้นสอน)

ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 40 นาที

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ไว้ในชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มี 5 ศูนย์ดังนี้

2.1.1 ศูนย์ที่ 1 เรื่อง ลัทธิ

2.1.2 ศูนย์ที่ 2 เรื่อง ทมะ

2.1.3 ศูนย์ที่ 3 เรื่อง ขันติ

2.1.4 ศูนย์ที่ 4 เรื่อง จาคะ

2.1.5 ศูนย์ที่ 5 ศูนย์สำรอง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์กิจกรรมที่ปฏิบัติและอภิปรายร่วมกัน

2.3 สรุปเพื่อนำเสนอ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 10 นาที

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์และอภิปราย และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 ประเมินผลของแต่ละกลุ่มและเสริมแรงของแต่ละกลุ่มตามผลงานที่ได้

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการตอบคำถาม สรุป และอภิปรายผล
3. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

โปรแกรมการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ ครั้งที่ 7

เรื่อง เมตตากรรณา

ความคิดรวบยอด

1. เข้าใจแนวทางการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม เรื่อง เมตตากรรณาได้
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง เมตตากรรณาได้
3. แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติเบญจธรรมเรื่องเมตตากรรณาได้ อย่างถูกต้อง
4. รู้จักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วัตถุประสงค์

1. บอกความหมายและประโยชน์ในการปฏิบัติเบญจธรรมเรื่อง เมตตากรรณาได้
2. บอกพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและควรละเว้น เรื่อง เมตตากรรณาได้
3. ยินดีเรียนรู้และชื่นชมต่อการเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง เมตตากรรณาได้
4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำสั่ง
2. บัตรเนื้อหา
3. บัตรคำถาม
4. บัตรเฉลย
5. แบบฝึกปฏิบัติ
6. ใบกิจกรรม
7. หนังสือนิทาน

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (ขั้นนำ) ใช้เวลา 10 นาที

1.1 ผู้วิจัยแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้และนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนดูภาพประกอบเกี่ยวกับเรื่องเมตตากรรณา

1.2 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนอภิปรายเนื้อหาเกี่ยวกับ เมตตากรรณา

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ (ขั้นสอน)

ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 40 นาที

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ไว้ในชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มี 5 ศูนย์ดังนี้

2.1.1 ศูนย์ที่ 1 เรื่อง เขียนเรื่องต่อจากครู

2.1.2 ศูนย์ที่ 2 เรื่อง เล่านิทาน

2.1.3 ศูนย์ที่ 3 เรื่อง ความรักของกระต่าย

2.1.4 ศูนย์ที่ 4 เรื่อง เมตตากุณาคืออะไร

2.1.5 ศูนย์ที่ 5 ศูนย์สำรอง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์กิจกรรมที่ปฏิบัติและอภิปรายร่วมกัน

2.3 สรุปเพื่อนำเสนอ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 10 นาที

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์และอภิปราย และผู้วิจัยสรุป

เพิ่มเติม

3.2 ประเมินผลของแต่ละกลุ่มและเสริมแรงของแต่ละกลุ่มตามผลงานที่ได้

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการตอบคำถาม สรุป และอภิปรายผล
3. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

โปรแกรมการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ ครั้งที่ 8

เรื่อง สัมมาอาชีวะ

ความคิดรวบยอด

1. เข้าใจแนวทางการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม เรื่อง สัมมาอาชีวะได้
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง สัมมาอาชีวะได้
3. แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามเบญจธรรมเรื่องสัมมาอาชีวะได้ อย่างถูกต้อง
4. รู้จักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วัตถุประสงค์

1. บอกความหมายและประโยชน์ในการปฏิบัติเบญจธรรมเรื่อง สัมมาอาชีวะได้
2. บอกพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและควรละเว้น เรื่อง สัมมาอาชีวะได้
3. ยินดีเรียนรู้และชื่นชมต่อการเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง สัมมาอาชีวะได้
4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำสั่ง
2. บัตรเนื้อหา
3. บัตรคำถาม
4. บัตรเฉลย
5. แบบฝึกปฏิบัติ

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (ขั้นนำ) ใช้เวลา 10 นาที

- 1.1 ผู้วิจัยแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้ และนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนเล่นเกม

นักแสดงอาชีวะ

- 1.2 ผู้วิจัยกับนักเรียนอภิปราย เนื้อหาเกี่ยวกับสัมมาอาชีวะ

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ (ขั้นสอน)

- ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 40 นาที

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ไว้ในชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มี 5 ศูนย์ดังนี้

- 2.1.1 ศูนย์ที่ 1 เรื่อง อาชีพในฝัน
- 2.1.2 ศูนย์ที่ 2 เรื่อง ชีวิตของสมชาย
- 2.1.3 ศูนย์ที่ 3 เรื่อง สัมมาอาชีพคืออะไร
- 2.1.4 ศูนย์ที่ 4 เรื่อง นานาอาชีพ
- 2.1.5 ศูนย์ที่ 5 ศูนย์สำรอง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์กิจกรรมที่ปฏิบัติและอภิปรายร่วมกัน

2.3 สรุปเพื่อนำเสนอ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 10 นาที

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์และอภิปราย และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 ประเมินผลของแต่ละกลุ่มและเสริมแรงของแต่ละกลุ่มตามผลงานที่ได้

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการตอบคำถาม สรุป และอภิปรายผล
3. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

โปรแกรมการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ ครั้งที่ 9

เรื่อง ความซื่อสัตย์

ความคิดรวบยอด

1. เข้าใจแนวทางการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม เรื่อง ความซื่อสัตย์ได้
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง ความซื่อสัตย์ได้
3. แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติเบญจธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ได้ อย่างถูกต้อง
4. รู้จักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วัตถุประสงค์

1. บอกความหมายและประโยชน์ในการปฏิบัติเบญจธรรมเรื่อง ความซื่อสัตย์ได้
2. บอกพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและควรละเว้น เรื่อง ความซื่อสัตย์ได้
3. ยินดีเรียนรู้และชื่นชมต่อการเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง ความซื่อสัตย์ได้
4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำสั่ง
2. บัตรเนื้อหา
3. บัตรคำถาม
4. บัตรเฉลย
5. แบบฝึกปฏิบัติ
6. หนังสือนิทาน

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (ขั้นนำ) ใช้เวลา 10 นาที

- 1.1 ผู้วิจัยแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้ และนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนเล่นเกมทาย

คำที่กำหนด

- 1.2 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนอภิปรายเนื้อหาเกี่ยวกับ ความซื่อสัตย์

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ (ขั้นสอน)

ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 40 นาที

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ไว้ในชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มี 5 ศูนย์ดังนี้

2.1.1 ศูนย์ที่ 1 เรื่อง สัญญาของแม่หมี่

2.1.2 ศูนย์ที่ 2 เรื่อง คำขวัญของกลุ่ม

2.1.3 ศูนย์ที่ 3 เรื่อง ลอกข้อสอบ

2.1.4 ศูนย์ที่ 4 เรื่อง ผลดีและผลเสีย

2.1.5 ศูนย์ที่ 5 ศูนย์สำรอง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์กิจกรรมที่ปฏิบัติและอภิปรายร่วมกัน

2.3 สรุปเพื่อนำเสนอ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 10 นาที

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์และอภิปราย และผู้วิจัยสรุป

เพิ่มเติม

3.2 ประเมินผลของแต่ละกลุ่มและเสริมแรงของแต่ละกลุ่มตามผลงานที่ได้

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการตอบคำถาม สรุป และอภิปรายผล
3. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

โปรแกรมการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

ครั้งที่ 10

เรื่อง สติสัมปชัญญะ

ความคิดรวบยอด

1. เข้าใจแนวทางการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม เรื่อง สติสัมปชัญญะได้
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง สติสัมปชัญญะได้
3. แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติเบญจธรรมเรื่อง สติสัมปชัญญะได้ อย่างถูกต้อง
4. รู้จักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วัตถุประสงค์

1. บอกความหมายและประโยชน์ในการปฏิบัติเบญจธรรมเรื่อง สติสัมปชัญญะได้
2. บอกพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและควรละเว้น เรื่อง สติสัมปชัญญะได้
3. ยินดีเรียนรู้และชื่นชมต่อการเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง สติสัมปชัญญะได้
4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำสั่ง
2. บัตรเนื้อหา
3. บัตรคำถาม
4. บัตรเฉลย
5. แบบฝึกปฏิบัติ
6. ใบกิจกรรม
7. หนังสือนิทาน

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (ขั้นนำ) ใช้เวลา 10 นาที

1.1 ผู้วิจัยแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้ และนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนเล่นเกม บก
น้ำ อากาศ

1.2 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนอภิปรายเนื้อหาเกี่ยวกับ สติสัมปชัญญะ

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ (ขั้นสอน)

ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 40 นาที

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ไว้ในชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มี 5 ศูนย์ดังนี้

2.1.1 ศูนย์ที่ 1 เรื่อง วัวน้อยเจ้าปัญญา

2.1.2 ศูนย์ที่ 2 เรื่อง แต่งเรื่องจากภาพ

2.1.3 ศูนย์ที่ 3 เรื่อง แต้มสีส้น

2.1.4 ศูนย์ที่ 4 เรื่อง สติคืออะไร

2.1.5 ศูนย์ที่ 5 ศูนย์สำรอง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์กิจกรรมที่ปฏิบัติและอภิปรายร่วมกัน

2.3 สรุปเพื่อนำเสนอ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 10 นาที

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์และอภิปราย และผู้วิจัยสรุป

เพิ่มเติม

3.2 ประเมินผลของแต่ละกลุ่มและเสริมแรงของแต่ละกลุ่มตามผลงานที่ได้

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการตอบคำถาม สรุป และอภิปรายผล
3. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

โปรแกรมการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

ครั้งที่ 11

เรื่อง เบญจธรรม (เมตตา กรุณา สัมมาอาชีวะ ความซื่อสัตย์ สติสัมปชัญญะ)

ความคิดรวบยอด

1. เข้าใจแนวทางการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม ได้
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีเบญจธรรมได้
3. แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติเบญจธรรมได้ อย่างถูกต้อง
4. รู้จักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วัตถุประสงค์

1. บอกความหมายและประโยชน์ในการปฏิบัติเบญจธรรมได้
2. บอกพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและควรละเว้น ได้
3. ยินดีเรียนรู้และชื่นชมต่อการเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง ได้
4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำสั่ง
2. บัตรเนื้อหา
3. บัตรคำถาม
4. บัตรเฉลย
5. แบบฝึกปฏิบัติ

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (ขั้นนำ) ใช้เวลา 10 นาที

1.1 ผู้วิจัยแนะนำการใช้ชุดการเรียนรู้ และนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม
แข่งกันบอกความหมายจากคำที่กำหนดให้

1.2 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนอภิปรายเนื้อหาเกี่ยวกับ เบญจธรรม

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ (ขั้นสอน)

ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 40 นาที

2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติตามกิจกรรมที่กำหนดให้ไว้ในชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มี 5 ศูนย์ดังนี้

2.1.1 ศูนย์ที่ 1 เรื่อง เมตตากรุณา

2.1.2 ศูนย์ที่ 2 เรื่อง สัมมาอาชีวะ

2.1.3 ศูนย์ที่ 3 เรื่อง ความซื่อสัตย์

2.1.4 ศูนย์ที่ 4 เรื่อง สติสัมปชัญญะ

2.1.5 ศูนย์ที่ 5 ศูนย์สำรอง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนวิเคราะห์กิจกรรมที่ปฏิบัติและอภิปรายร่วมกัน

2.3 สรุปเพื่อนำเสนอ

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 10 นาที

3.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนเสนอผลที่ได้จากการวิเคราะห์และอภิปราย และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

3.2 ประเมินผลของแต่ละกลุ่มและเสริมแรงของแต่ละกลุ่มตามผลงานที่ได้

การประเมินผล

1. สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรม
2. สังเกตจากการตอบคำถาม สรุป และอภิปรายผล
3. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

โปรแกรมการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ ครั้งที่ 12

เรื่อง ปัจฉินิเทศ

ความคิดรวบยอด

การสรุปและอภิปรายเกี่ยวกับการสอนปกติที่ผ่านมาย่อมทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ และเชื่อมโยงไปสู่การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และปฏิบัติ ได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนบอกความหมายของเรื่องเบญจธรรม ขรവാสาธรรม ได้
2. เพื่อให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับเบญจธรรม ขรവാสาธรรม และตระหนักถึงผลดีของการประพฤติตน และผลเสียของการละเว้นประพฤติตน ตามหลักเบญจธรรม และขรวาสาธรรม
3. เพื่อให้นักเรียนบอกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำและความหมาย
2. กระดาษคำตอบ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียน อภิปรายเกี่ยวกับ การปฏิบัติกิจกรรมการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้
2. ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปเกี่ยวกับเบญจธรรม ขรวาสาธรรม และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
3. ผู้วิจัยกล่าวขบขันนักเรียนและกล่าวปิดกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการซักถาม และการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ประเมินผลจากเหตุผลเชิงจริยธรรมจากการตอบแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

กิจกรรมการสอนแบบปกติ

กิจกรรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
1	ปฐมนิเทศ	1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศที่ดีในการเริ่มต้นทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน 2. เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจขั้นตอนของการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เข้าใจจุดมุ่งหมายของบทบาท หน้าที่ของนักเรียน ตลอดจนช่วงเวลา จำนวนครั้งและสถานที่ที่ใช้ในการร่วมกิจกรรม 3. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบจุดมุ่งหมายและลักษณะการสอนโดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม เรื่องพรวาสธรรม เบญจธรรม	1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองแล้วใช้กิจกรรมเป็นสื่อสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนโดยใช้เกมพลาเยกระซิบ ซึ่งมีวิธีการดำเนินกิจกรรมดังนี้ 1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนทั้งหมดแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ๑ ละ เท่ากัน เลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คน รองหัวหน้ากลุ่ม 1 คน 1.2 ผู้วิจัยอธิบายวิธีการเล่นเกมให้กับนักเรียนทราบ 1.3 ให้เวลาในการดำเนินการเล่นเกม 3 นาที โดยให้รองหัวหน้าเขียนคำที่ได้รับจากหัวหน้าผ่านสมาชิกในกลุ่มบนกระดานดำ 1.4 ผู้วิจัยสรุปข้อความที่กำหนดให้นักเรียนทราบ 2. ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงจุดมุ่งหมาย บทบาทหน้าที่ของนักเรียน และวิธีดำเนินการสอนแบบปกติเพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนในการร่วมกิจกรรม 3. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบสอบถามการให้เหตุ	1. บัตรคำและความหมาย 2. แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม 3. กระดาษคำตอบ

กิจกรรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
2	สัจจะ	1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดีและมีคุณภาพได้ตามครรลองของพระวาจาธรรมเรื่องสัจจะ ได้ 2. บอกพฤติกรรมการณ์การปฏิบัติพระวาจาธรรม เรื่องสัจจะ ได้	ผลเชิงจริยธรรม 4. สนทนาซักถาม และแจกตารางวันเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมให้กับนักเรียน 5. นัดหมายครั้งต่อไปในการสอนแบบปกติ ครั้งที่ 2-11 มีวิธีดำเนินการทุกครั้งเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1. ชื่นนำ ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนโดยสนทนาและซักถาม นักเรียนตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ในเรื่องที่กำหนด 2. ชื่นสอน ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสมและเปิดโอกาสให้นักเรียนอภิปรายและซักถาม 3. ชื่นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนสรุปเนื้อหาที่ได้จากการเรียนรู้และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม	1. บัตรคำ 2. แผ่นข้อความหมายของสัจจะ ข้อคำถาม

กิจกรรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่	หัวเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
3	ทมะ	3.บอกความหมายและประโยชน์ของฉราวาสนธรรมเรื่องสัจจะ ให้ผลดีต่อผู้ครองเรื่องอย่างไรบ้าง 4.บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้ 1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดี และมีคุณภาพได้ตามครรลองของฉราวาสนธรรมเรื่องทมะ ได้ 2.บอกพฤติกรรมการปฏิบัติฉราวาสนธรรมเรื่องทมะ ได้ 3.บอกความหมายและประโยชน์ของฉราวาสนธรรมเรื่องทมะให้ผลดีต่อผู้ครองเรื่องอย่างไรบ้าง 4.บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้		3.แผ่นภาพนิทาน 1.บัตรคำและความหมาย 2.เอกสารและข้อความเรื่องทมะ
4	ขันติ	1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดีและมีคุณภาพได้ตามครรลองของฉราวาสนธรรมเรื่อง ขันติได้ 2.บอกพฤติกรรมการปฏิบัติฉราวาสนธรรม เรื่องขันติได้ 3. บอกความหมายและประโยชน์ของฉราวาสนธรรมเรื่อง ขันติ ให้ผลดีต่อผู้ครองเรื่องอย่างไรบ้าง 4.บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้		1.บัตรคำและความหมาย 2. แผ่นข้อความเรื่อง ขันติ 3. จิ๊กซอว์

กิจกรรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
5	จาคะ	1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดี และมีคุณภาพได้ตามครรลองของพระวาจาธรรมเรื่อง จาคะได้ 2. บอกพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติพระวาจาธรรมเรื่องจาคะได้ 3. บอกความหมายและประโยชน์ของพระวาจาธรรมเรื่องจาคะให้ผลดีต่อผู้ครองเรือนอย่างไรบ้าง 4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้		1. บัตรคำและความหมาย 2. เอกสารและกรณีตัวอย่าง
6	พระวาจาธรรม (สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ)	1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดี และมีคุณภาพได้ตามครรลองของพระวาจาธรรม ได้ 2. บอกพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติพระวาจาธรรมได้ 3. บอกความหมายและประโยชน์ของพระวาจาธรรมให้ผลดีต่อผู้ครองเรือนอย่างไรบ้าง 4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้		1. บัตรคำและความหมาย 2. แผ่นข้อความกรณีตัวอย่าง
7	เมตตา กรุณา	1. บอกความหมายและประโยชน์ในการปฏิบัติเบญจธรรมเรื่องเมตตากรุณาได้ 2. บอกพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและละเว้น เรื่องเมตตากรุณา ได้ 3. ยินดีเรียนรู้และชื่นชมต่อการเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่องเมตตากรุณาได้		1. บัตรคำและความหมาย 2. หนังสือนิทาน

กิจกรรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
8	สัมมาอาชีวะ	4.บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้ 1.บอกความหมายและประโยชน์ในการปฏิบัติเบญจธรรมเรื่องสัมมาอาชีวะได้ 2. บอกพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและละเว้น เรื่อง สัมมาอาชีวะได้ 3.ยินดีเรียนรู้และชื่นชมต่อการเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่องสัมมาอาชีวะได้ 4.บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้		1.บัตรคำและความหมาย 2. เอกสารเกมนานาชาติ 3. กระดาษ
9	ความซื่อสัตย์	1.บอกความหมายและประโยชน์ในการปฏิบัติเบญจธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ได้ 2. บอกพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและละเว้น เรื่อง ความซื่อสัตย์ได้ 3.ยินดีเรียนรู้และชื่นชมต่อการเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ได้ 4.บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้		1. บัตรคำและความหมาย 2. เอกสารกรณีตัวอย่าง 3. กระดาษ
10	สติสัมปชัญญะ	1.บอกความหมายและประโยชน์ในการปฏิบัติเบญจธรรมเรื่องสติสัมปชัญญะได้ 2. บอกพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและละเว้น เรื่อง สติสัมปชัญญะได้ 3.ยินดีเรียนรู้และชื่นชมต่อ		1.บัตรคำและความหมาย 2. แผ่นภาพนิทาน

กิจกรรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่	หัวข้อเรื่อง	จุดมุ่งหมาย	วิธีดำเนินการ	อุปกรณ์
11	เบญจธรรม (เมตตา กรุณา สัมาอาชีวะ ความซื่อ สัตย์ สติสัมปชัญญะ)	การเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง สติสัมปชัญญะได้ 4.บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้ 1.บอกความหมายและประ โยชน์ในการปฏิบัติเบญจ ธรรมได้ 2. บอกพฤติกรรมที่ควร ปฏิบัติและละเว้น ได้ 3.ยินดีเรียนรู้และชื่นชมต่อ การเป็นผู้มีเบญจธรรมได้ 4.บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้		1. บัตรคำ และความ หมาย 2. แผ่นข้อ ความกรณี ตัวอย่าง
12	ปัจฉิมนิเทศ	1.เพื่อให้นักเรียนบอกความ หมายของเรื่องเบญจธรรม ฆราวาสธรรมได้ 2. เพื่อให้นักเรียนสรุปเกี่ยว กับเบญจธรรม ฆราวาสธรรม และตระหนักถึงผลดีของการ ประพฤติตน และผลเสียของ การละเว้นประพฤติตน ตาม หลักเบญจธรรม และฆราวาส ธรรม 3. เพื่อให้นักเรียนบอกการให้ เหตุผลเชิงจริยธรรมได้	1. ผู้วิจัยให้นักเรียน อภิปรายเกี่ยวกับการ ปฏิบัติกิจกรรมการสอน แบบปกติที่ผ่านมา 2. ผู้วิจัยและนักเรียน สรุปเกี่ยวกับเบญจธรรม ฆราวาสธรรม และผู้วิจัย สรุปเพิ่มเติม 3. ผู้วิจัยกล่าวขอขอบคุณ นักเรียนและกล่าวปิดกิจ กรรม	1. บัตรคำ และความ หมาย 2. กระดาษ คำตอบ

กิจกรรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 1

เรื่อง ปฐมนิเทศ

ความคิดรวบยอด

การสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติกิจกรรมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศที่ดีในการเริ่มต้นทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน
2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจขั้นตอนของการสอนแบบปกติ เข้าใจจุดมุ่งหมายของบทบาทหน้าที่ของนักเรียน ตลอดจนช่วงเวลา จำนวนครั้งและสถานที่ที่ใช้ในการร่วมกิจกรรม
3. เพื่อให้นักเรียนได้ทราบจุดมุ่งหมายและลักษณะการสอนแบบปกติ เพื่อการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรม เรื่อง ขรวาาธรรม เบญจธรรม

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำ
2. แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
3. กระดาษคำตอบ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเองแล้วใช้กิจกรรมเป็นสื่อสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนโดยใช้เกม “พลายกระซิบ” ซึ่งมีวิธีดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้
 - 1.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนทั้งหมดแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละเท่า ๆ กัน เลือกหัวหน้ากลุ่ม 1 คนและรองหัวหน้ากลุ่ม 1 คน
 - 1.2 ผู้วิจัยอธิบายวิธีการเล่นเกม “พลายกระซิบ” ให้กับนักเรียนทราบ
 - 1.3 ให้เวลาในการดำเนินการเล่นเกม 3 นาที โดยให้รองหัวหน้าเขียนคำที่ได้รับจากหัวหน้าผ่านทางสมาชิกในกลุ่มบนกระดานดำ
 - 1.4 ผู้วิจัยสรุปข้อความที่กำหนดให้นักเรียนทราบ

2. ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงจุดมุ่งหมาย บทบาทหน้าที่ของนักเรียน และวิธีดำเนินการสอนแบบปกติ เพื่อพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนในการเข้าร่วมกิจกรรม
3. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม
4. สันทนาซักถาม และแจกตารางวันเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมให้กับนักเรียน
5. นัดหมายครั้งต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตจากการซักถาม และการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ประเมินผลจากเหตุผลเชิงจริยธรรมจากการตอบแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

กิจกรรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 2

เรื่อง สัจจะ

ความคิดรวบยอด

1. หลักธรรมที่ผู้ครองเรือนควรยึดถือปฏิบัติ เรื่องสัจจะ
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีฉราวาธรรมเรื่อง สัจจะ ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มครัวได้
3. “ฉราวาธรรม 4” เรื่อง สัจจะ มีผลดีต่อผู้ครองเรือน

วัตถุประสงค์

1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดี และมีคุณภาพได้ตามครรลองของฉราวาธรรม เรื่อง สัจจะได้
2. บอกพฤติกรรมการปฏิบัติฉราวาธรรม เรื่อง สัจจะ ได้
3. บอกความหมายและประโยชน์ของฉราวาธรรม เรื่อง สัจจะ ให้ผลดีต่อผู้ครองเรือนอย่างไรบ้าง

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำ
2. แผ่นข้อความความหมายของสัจจะ ข้อคำถาม
3. แผ่นภาพนิทาน

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ชี้นำ ใช้เวลา 15 นาที

ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนโดยสนทนาและซักถามนักเรียนถึงความหมายของคำว่า สัจจะ

ขั้นที่ 2 ชี้นำสอน

ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 30 นาที

2.1 ผู้วิจัยเล่านิทานพร้อมภาพประกอบ เรื่อง เด็กเลี้ยงแกะและให้นักเรียนซักถาม

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบข้อคำถามที่กำหนดให้

ขั้นที่ 3 ชี้นำสรุป ใช้เวลา 15 นาที

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากนักเรียนสรุปข้อคิดที่ได้จากเรื่อง
2. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และยกตัวอย่างการมีสัจจะ

กิจกรรมการสอนแบบปกติ ครั้งที่ 3

เรื่อง ทมะ

ความคิดรวบยอด

1. หลักธรรมที่ผู้ครองเรือนควรยึดถือปฏิบัติ เรื่องทมะ
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีพราวาสธรรมเรื่อง ทมะ ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัวได้
3. “พราวาสธรรม 4” เรื่อง ทมะ มีผลดีต่อผู้ครองเรือน

วัตถุประสงค์

1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดี และมีคุณภาพได้ตามครรลองของพราวาสธรรม เรื่องทมะ ได้
2. บอกพฤติกรรมการปฏิบัติพราวาสธรรม เรื่อง ทมะ ได้
3. บอกความหมายและประโยชน์ของพราวาสธรรม เรื่อง ทมะ ให้ผลดีต่อผู้ครองเรือนอย่างไรบ้าง

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำ และความหมาย
2. เอกสารและข้อคำถามเรื่องทมะ
3. กระดาษ

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ใช้เวลา 15 นาที

ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนโดยสนทนาและซักถามนักเรียนถึงความหมายของคำว่า ทมะ

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 30 นาที

2.1 ผู้วิจัยสอนเรื่อง ทมะ โดยแจกเอกสารกรณีตัวอย่างให้นักเรียนตอบคำถาม

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มแล้วแจกกระดาษให้นักเรียนทุกคนเขียนข้อไม่ดีของตนเอง 1 ข้อ และให้เพื่อนในกลุ่มเขียนข้อไม่ดีของนักเรียนคนละ 1 ข้อ จนครบทุกคนในกลุ่ม

2.3 ให้นักเรียนบอกความรู้สึกของนักเรียนจากข้อความที่เพื่อน ๆ บอกข้อไม่ดี
ของนักเรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 15 นาที

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียน และตั้งใจตอบคำถาม
2. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน

กิจกรรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 4

เรื่อง ชันติ

ความคิดรวบยอด

1. หลักธรรมที่ผู้ครองเรือนควรยึดถือปฏิบัติ เรื่อง ชันติ
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีพรวาสนธรรมเรื่อง ชันติ ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัวได้
3. “พรวาสนธรรม 4” เรื่อง ชันติ มีผลดีต่อผู้ครองเรือน

วัตถุประสงค์

1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดี และมีคุณภาพได้ตามครรลองของพรวาสนธรรม เรื่อง ชันติได้
2. บอกพฤติกรรมการปฏิบัติพรวาสนธรรม เรื่อง ชันติ ได้
3. บอกความหมายและประโยชน์ของพรวาสนธรรม เรื่อง ชันติ ให้ผลดีต่อผู้ครองเรือนอย่างไรบ้าง

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำ และความหมาย
2. แผ่นข้อความเรื่องชันติ
3. จิกซอว์ก

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ชำนาญ ใช้เวลา 15 นาที

ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนโดยให้นักเรียนนั่งสมาธิ สันทนาและซักถามนักเรียนถึงความหมายของคำว่า ชันติ

ขั้นที่ 2 ชำนาญ

ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 30 นาที

- 2.1 ผู้วิจัยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม
- 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันต่อจิกซอว์กให้สำเร็จ
- 2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนบอกข้อคิดที่ได้จากการต่อจิกซอว์ก

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 15 นาที

- 3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป
- 3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียน และความร่วมมือในการต่อจิ๊กซอว์
2. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน

กิจกรรมการสอนแบบปกติ ครั้งที่ 5

เรื่อง จาคะ

ความคิดรวบยอด

1. หลักธรรมที่ผู้ครองเรือนควรยึดถือปฏิบัติ เรื่อง จาคะ
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีขรवासธรรมเรื่อง จาคะ ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งในการครอบครัวยุคใหม่
3. “ขรवासธรรม 4” เรื่อง จาคะ มีผลดีต่อผู้ครองเรือน

วัตถุประสงค์

1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดี และมีคุณภาพได้ตามครรลองของขรवासธรรม เรื่อง จาคะ ได้
2. บอกพฤติกรรมการปฏิบัติขรवासธรรม เรื่อง จาคะ ได้
3. บอกความหมายและประโยชน์ของขรवासธรรม เรื่อง จาคะ ให้ผลดีต่อผู้ครองเรือนอย่างไรบ้าง

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำ และความหมาย
2. เอกสารและกรณีตัวอย่าง

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ใช้เวลา 15 นาที

ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนโดยสนทนาและซักถามนักเรียนถึงความหมายของคำว่า จาคะ

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 30 นาที

- 2.1 ผู้วิจัยสอนเรื่อง จาคะ โดยแจกเอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง เด็กชายเฉลิม ให้

นักเรียนอ่าน

- 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบคำถามจากกรณีตัวอย่าง

- 2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายและซักถาม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 15 นาที

- 3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียน และตั้งใจตอบคำถาม
2. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน

กิจกรรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 6

เรื่อง ขรवासธรรม (สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ)

ความคิดรวบยอด

1. หลักธรรมที่ผู้ครองเรือนควรยึดถือปฏิบัติ คือ สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีขรवासธรรมเรื่อง สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัวได้
3. “ขรवासธรรม 4” เรื่อง สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ มีผลดีต่อผู้ครองเรือน

วัตถุประสงค์

1. ปฏิบัติตนเป็นผู้ครองเรือนที่ดี และมีคุณภาพได้ตามครรลองของขรवासธรรม เรื่อง สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ ได้
2. บอกพฤติกรรมการปฏิบัติขรवासธรรม เรื่อง สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ ได้
3. บอกความหมายและประโยชน์ของขรवासธรรม เรื่อง สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ ให้ผลดีต่อผู้ครองเรือนอย่างไรบ้าง

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำ และความหมาย
2. แผ่นข้อความกรณีตัวอย่าง

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ชี้นำ ใช้เวลา 15 นาที

ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนโดยสนทนาและซักถามนักเรียนถึงความหมายของขรवासธรรม คือ สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ

ขั้นที่ 2 ชี้นำสอน

ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 30 นาที

2.1 ผู้วิจัยสอนสรุปเรื่องขรवासธรรม (สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ) โดยนำแผ่นข้อความกรณีตัวอย่างให้นักเรียนอ่าน

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบคำถามจากกรณีตัวอย่าง

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายและซักถาม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 15 นาที

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียน และตั้งใจตอบคำถาม
2. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน

กิจกรรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 7

เรื่อง เมตตากรุณา

ความคิดรวบยอด

1. เข้าใจแนวทางการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม เรื่อง เมตตากรุณา ได้
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง เมตตากรุณา ได้
3. แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติเบญจธรรมเรื่อง เมตตากรุณาได้ อย่างถูกต้อง
4. รู้จักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วัตถุประสงค์

1. บอกความหมายและประโยชน์ในการปฏิบัติเบญจธรรมเรื่อง เมตตากรุณาได้
2. บอกพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและควรละเว้น เรื่อง เมตตากรุณาได้
3. ยินดีเรียนรู้และชื่นชมต่อการเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง เมตตากรุณา ทั้งทางกาย วาจา

ใจได้

4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำ และความหมาย
2. หนังสือนิทาน

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ชี้นำ ใช้เวลา 15 นาที

ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนโดยสนทนาและซักถามนักเรียนถึงความหมายของคำว่า เมตตากรุณา

ขั้นที่ 2 ชื่นสอน

ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 30 นาที

2.1 ผู้วิจัยสอนเรื่อง เมตตากรุณา โดยเล่านิทานเรื่อง ความรักของกระต่าย ให้ นักเรียนฟัง

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบคำถามจากเรื่อง ความรักของกระต่ายและให้เหตุผลเชิง จริยธรรม

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายและซักถาม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 15 นาที

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียน และตั้งใจตอบคำถาม
2. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน

กิจกรรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 8

เรื่อง สัมมาอาชีพร

ความคิดรวบยอด

1. เข้าใจแนวทางการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม เรื่อง สัมมาอาชีพร ได้
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง สัมมาอาชีพร ได้
3. แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติเบญจธรรมเรื่อง สัมมาอาชีพร ได้ อย่างถูกต้อง
4. รู้จักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วัตถุประสงค์

1. บอกความหมายและประโยชน์ในการปฏิบัติเบญจธรรมเรื่อง สัมมาอาชีพร ได้
2. บอกพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและควรละเว้น เรื่องสัมมาอาชีพร ได้
3. ยินดีเรียนรู้และชื่นชมต่อการเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่องสัมมาอาชีพร ได้
4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำ และความหมาย
2. เอกสารเกม นานาอาชีพร
3. กระดาษ

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ใช้เวลา 15 นาที

ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนโดยสนทนา และซักถามนักเรียนถึงความหมายของคำว่า

สัมมาอาชีพร

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 30 นาที

- 2.1 ผู้วิจัยสอนเรื่อง สัมมาอาชีพร โดยให้นักเรียนเล่นเกม นานาอาชีพร
- 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนอาชีพรในฝัน พร้อมทั้งให้เหตุผล
- 2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายและซักถาม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 15 นาที

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียน และตั้งใจตอบคำถาม
2. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน

กิจกรรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 9

เรื่อง ความซื่อสัตย์

ความคิดรวบยอด

1. เข้าใจแนวทางการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม เรื่อง ความซื่อสัตย์ได้
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง ความซื่อสัตย์ได้
3. แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติเบญจธรรมเรื่อง ความซื่อสัตย์ได้ถูกต้อง
4. รู้จักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วัตถุประสงค์

1. บอกความหมายและประโยชน์ในการปฏิบัติเบญจธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ ได้
2. บอกพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและควรละเว้น เรื่องความซื่อสัตย์ได้
3. ยินดีเรียนรู้และชื่นชมต่อการเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ได้
4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำ และความหมาย
2. เอกสารกรณีตัวอย่าง
3. กระดาษ

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ใช้เวลา 15 นาที

ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนโดยสนทนา และซักถามนักเรียนถึงความหมายของคำว่า

สัมมาอาชีพ

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 30 นาที

2.1 ผู้วิจัยสอนเรื่อง ความซื่อสัตย์ โดยแจกเอกสารกรณีตัวอย่างเรื่อง ลอกข้อสอบ

ให้นักเรียนอ่าน

2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบคำถามจากกรณีตัวอย่าง

2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายและซักถาม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 15 นาที

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียน และตั้งใจตอบคำถาม
2. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน

กิจกรรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 10

เรื่อง สติสัมปชัญญะ

ความคิดรวบยอด

1. เข้าใจแนวทางการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม เรื่อง สติสัมปชัญญะได้
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง สติสัมปชัญญะได้
3. แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติเบญจธรรมเรื่อง สติสัมปชัญญะได้ อย่างถูกต้อง
4. รู้จักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วัตถุประสงค์

1. บอกความหมายและประโยชน์ในการปฏิบัติเบญจธรรมเรื่อง สติสัมปชัญญะได้
2. บอกพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและควรละเว้น เรื่อง สติสัมปชัญญะได้
3. ยินดีเรียนรู้และชื่นชมต่อการเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง สติสัมปชัญญะได้
4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำ และความหมาย
2. แผ่นภาพนิทาน

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ใช้เวลา 15 นาที

ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนโดยการเล่นเกม บก น้ำ อากาศ และสนทนา ชักถามนักเรียนถึงความหมายของคำว่าสติสัมปชัญญะ

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 30 นาที

- 2.1 ผู้วิจัยเล่านิทานพร้อมภาพประกอบเรื่องเต่ากับกระต่าย
- 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบข้อคำถามที่กำหนด
- 2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายและชักถาม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 15 นาที

3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป

3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียน และตั้งใจตอบคำถาม
2. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน

กิจกรรมการสอนแบบปกติ

ครั้งที่ 11

เรื่อง เบญจธรรม (เมตตากุณา สัมมาอาชีวะ ความซื่อสัตย์ สติสัมปชัญญะ)

ความคิรวบยอด

1. เข้าใจแนวทางการปฏิบัติตามหลักเบญจธรรม เรื่อง เมตตากุณา สัมมาอาชีวะ ความซื่อสัตย์ สติสัมปชัญญะได้
2. ปฏิบัติตนเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง เมตตากุณา สัมมาอาชีวะ ความซื่อสัตย์ สติสัมปชัญญะได้
3. แนะนำให้ผู้อื่นปฏิบัติเบญจธรรมเรื่อง เมตตากุณา สัมมาอาชีวะ ความซื่อสัตย์ สติสัมปชัญญะได้ อย่างถูกต้อง
4. รู้จักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

วัตถุประสงค์

1. บอกความหมาย และประโยชน์ ในการปฏิบัติเบญจธรรมเรื่อง เมตตากุณา สัมมาอาชีวะ ความซื่อสัตย์ สติสัมปชัญญะได้
2. บอกพฤติกรรมที่ควรปฏิบัติและควรละเว้น เรื่อง เมตตากุณา สัมมาอาชีวะ ความซื่อสัตย์ สติสัมปชัญญะได้
3. ยินดีเรียนรู้และชื่นชมต่อการเป็นผู้มีเบญจธรรมเรื่อง เมตตากุณา สัมมาอาชีวะ ความซื่อสัตย์ สติสัมปชัญญะได้
4. บอกเหตุผลเชิงจริยธรรมได้

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำ และความหมาย
2. แผ่นข้อความกรณีตัวอย่าง

วิธีดำเนินการ

ขั้นที่ 1 ชี้นำ ใช้เวลา 15 นาที

ผู้วิจัยนำเข้าสู่บทเรียนโดยสนทนาและซักถามนักเรียนถึงความหมายของเบญจธรรม คือ เมตตากุณา สัมมาอาชีวะ ความซื่อสัตย์ สติสัมปชัญญะ

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

ผู้วิจัยบรรยายพร้อมสื่อประสม ใช้เวลา 30 นาที

- 2.1 ผู้วิจัยสอนสรุปเรื่องเบญจธรรม (เมตตา กรุณา สังฆาอาชีวะ ความซื่อสัตย์ สติสัมปชัญญะ) โดยนำแผ่นข้อความกรณีตัวอย่างให้นักเรียนอ่าน
- 2.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนตอบคำถามจากกรณีตัวอย่าง
- 2.3 ผู้วิจัยให้นักเรียนอภิปรายและซักถาม

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ใช้เวลา 15 นาที

- 3.1 ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุป
- 3.2 ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจของนักเรียน และตั้งใจตอบคำถาม
2. สังเกตจากการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน

กิจกรรมการแบบสอนปกติ

ครั้งที่ 12

เรื่อง ปัจฉินิเทศ

ความคิดรวบยอด

การสรุปและอภิปรายเกี่ยวกับการสอนปกติที่ผ่านมาย่อมทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ และเชื่อมโยงไปสู่การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม และปฏิบัติ ได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนบอกความหมายของเรื่องเบญจธรรม ขรวาธรรม ได้
2. เพื่อให้นักเรียนสรุปเกี่ยวกับเบญจธรรม ขรวาธรรม และตระหนักถึงผลดีของการประพฤติตน และผลเสียของการละเว้นประพฤติตน ตามหลักเบญจธรรม และขรวาธรรม
3. เพื่อให้นักเรียนบอกการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมได้

เวลา 60 นาที

อุปกรณ์การเรียนการสอน

1. บัตรคำและความหมาย
2. กระดาษคำตอบ

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยให้นักเรียน อภิปรายเกี่ยวกับ การปฏิบัติกิจกรรมการสอนปกติที่ผ่าน
2. ผู้วิจัยและนักเรียนสรุปเกี่ยวกับเบญจธรรม ขรวาธรรม และผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม
3. ผู้วิจัยกล่าวขอจบใจนักเรียนและกล่าวปิดกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากการซักถาม และการเข้าร่วมกิจกรรม
2. ประเมินผลจากเหตุผลเชิงจริยธรรมจากการตอบแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิง

จริยธรรม

แบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

คำชี้แจง

ต่อไปนี้เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลที่พบปัญหาที่ต้องตัดสินใจ ขอให้นักเรียนอ่านเรื่องราวต่าง ๆ อย่างละเอียด และปฏิบัติตามดังนี้

1. แบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 30 ข้อ ขอให้นักเรียนตั้งใจอ่าน

2. ให้นักเรียนคิดว่านักเรียนเองคือบุคคลที่อยู่ในเรื่องราวนั้น ๆ

3. ในตอนท้ายของแต่ละเรื่อง จะเป็นคำตอบที่นักเรียนต้องตัดสินใจเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยมีคำตอบให้เลือก 6 คำตอบ คือ ก ข ค ง จ ฉ ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ตรงใจของนักเรียนมากที่สุดแล้วเขียนเครื่องหมาย (X) ลงในช่องตัวอักษรที่ตรงกับคำตอบของนักเรียนเพียงข้อเดียว (ให้ทำลงในกระดาษคำตอบที่เตรียมไว้)

ตัวอย่าง

กระดาษคำตอบ

	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
1				X		
2		X				
3			X			

4. แบบทดสอบนี้ต้องการทราบเพียงว่า หากนักเรียนพบกับเหตุการณ์ตามเรื่องราวเหล่านั้นแล้ว นักเรียนจะตัดสินใจอย่างไร และใช้เหตุผลอย่างไรในการตัดสินใจ ดังนั้นคำตอบของนักเรียนจึงไม่มีโอกาสผิด และจะไม่เกิดผลเสียหายแก่นักเรียน และโรงเรียนแต่อย่างใดทั้งสิ้น

5. หากนักเรียนไม่เข้าใจวิธีทำหรือข้อความใด ๆ เรื่องใด ๆ ขอให้นักเรียนถามอาจารย์ก่อนทำ เมื่อนักเรียนเข้าใจแล้วให้ลงมือทำได้

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

นางสาวชวิภา พงษ์ธนโชติ

นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

1. ถ้านักเรียนนัดหมายกับเพื่อนไว้ แต่บังเอิญมีกิจกรรมจำเป็นไม่สามารถไปตามที่นัดได้ และไม่สามารถแจ้งให้เพื่อนทราบล่วงหน้าได้ เมื่อเจอกันหลังจากนั้นแล้ว นักเรียนจะรีบขอโทษเพื่อนของนักเรียนทันที เพราะ

- ก. ข้าพเจ้าจะได้สบายใจที่ได้ขอโทษเพื่อน
- ข. ใคร ๆ เขาก็ทำอย่างนี้กันทั้งนั้นถ้าผิดนัด
- ค. เป็นหน้าที่ของคนที่ผิดนัดจะต้องกล่าวคำขอโทษ
- ง. เราต้องมีความรับผิดชอบต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่เราทำลงไป
- จ. กลัวว่าตนเองจะลำบากถ้าเพื่อนเลิกคบด้วย
- ฉ. การแสดงมารยาทที่ดีเป็นสิ่งที่ควรกระทำเสมอ

2. นักเรียนกับเพื่อนทุกคนตกลงกันว่าจะเก็บเงินไปเข้าค่ายพักแรมลูกเสือหรือยุวกาชาด เมื่อเตรียมงานพร้อมแล้วถึงกำหนดไป นักเรียนไปไม่ได้ เพราะจะต้องไปเยี่ยมญาติที่ต่างจังหวัด นักเรียนก็จะจ่ายเงินตามนั้น เพราะ

- ก. ข้าพเจ้าคำนึงถึงกิจกรรมส่วนรวมที่ทุกคนต้องร่วมมือจึงจะบรรลุผล
- ข. ถ้าไม่จ่ายเพื่อน ๆ จะต่อว่าข้าพเจ้าให้เสียหายได้
- ค. เพื่อน ๆ ย่อมชมเชยข้าพเจ้าว่าเป็นคนดี เพราะไม่ไป ยังจ่ายเงินช่วยเหลือ
- ง. เพื่อจะได้เป็นไปตามสัญญา ที่ทุกคนได้ตกลงไว้
- จ. ผิดคำพูดและผิดศีลธรรมถ้าไม่จ่ายตามข้อตกลง
- ฉ. เมื่อเพื่อนคนอื่น ๆ จ่าย ข้าพเจ้าเป็นเพื่อนที่ดีจึงต้องจ่ายด้วย

3. มาลีชอบบอมท็อฟฟี่เป็นประจำจนฟันผุ เมื่อคุณแม่พาไปหาหมอฟัน หมอฟันจึงอุดฟันแล้วเตือนว่าอย่าอมท็อฟฟี่ มาลีสัญญากับคุณหมอฟันว่าจะไม่อมท็อฟฟี่อีก 3 วันต่อมา น้ำของมาลีได้ซื้อท็อฟฟี่มาฝากมาลี ขณะนั้นแม่ของมาลีไม่อยู่บ้าน แต่มาลีก็ไม่อมท็อฟฟี่ ถ้านักเรียนเป็นมาลีนักเรียนก็ไม่อมท็อฟฟี่ เพราะ

- ก. ตั้งใจแน่วแน่ว่าจะไม่อมท็อฟฟี่เพื่อป้องกันฟันผุ
- ข. กลัวคุณแม่ดุถ้าอมท็อฟฟี่
- ค. คุณแม่จะได้ชมที่ไม่อมท็อฟฟี่
- ง. สัญญากับหมอฟันไว้ว่าจะไม่อมท็อฟฟี่อีก
- จ. เพื่อน ๆ คนอื่น ๆ เขาก็ไม่อมท็อฟฟี่เหมือนกัน
- ฉ. แม้ว่าคุณแม่จะอยู่หรือไม่ก็ตาม ก็จะไม่อมท็อฟฟี่เพราะละอายใจในการกระทำผิด

4. ถ้าหากผู้ใดกล่าวโจมตีโรงเรียนของนักเรียนโดยไม่มีมูลความจริง ถึงแม้ผู้ที่กล่าวโจมตีจะเป็นผู้ใหญ่กว่านักเรียน แต่นักเรียนจะได้เถียงให้ได้มาซึ่งเป็นความจริง ทำไมนักเรียนจึงทำเช่นนั้น เพราะ

- ก. ไม่ว่าใครก็ต้องปกป้องชื่อเสียงโรงเรียนของตน
- ข. เพราะข้าพเจ้าไม่กลัวอำนาจของผู้ใด
- ค. เพราะการโต้เถียงปกป้องโรงเรียนของตนทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกสบายใจ
- ง. เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่ต้องต่อสู้เพื่อความเป็นจริง

จ. การต่อสู้เพื่อความจริงเป็นสิ่งที่ควรกระทำเพื่อนสังคมมากกว่าเหตุผลใด ๆ

ฉ. ข้าพเจ้าจะภาคภูมิใจ ถ้าสามารถทำให้ผู้อื่นมีความเข้าใจที่ถูกต้อง

5. ถ้ามีเพื่อนคนหนึ่งมาท้าวร้าวนักเรียนด้วยการสบประมาทและทำทนายให้นักเรียนต่อสู้กับเขา การที่นักเรียนจะไม่ต่อสู้กับเขานั้นด้วยเหตุผล เพราะ

ก. ใคร ๆ คงชมเชยที่ข้าพเจ้ารู้จักอดกลั้น

ข. ไม่อยากหาเรื่องเจ็บตัว

ค. การทะเลาะวิวาทเป็นการไม่เคารพกฎระเบียบของโรงเรียน

ง. การทะเลาะวิวาทไม่ก่อให้เกิดประโยชน์สุขใด ๆ แก่สังคม

จ. การรู้จักให้อภัยและข่มใจทำให้โรงเรียนมีความสงบสุข

ฉ. คนอื่น ๆ คงไม่อยากให้เกิดเรื่องทะเลาะวิวาทกัน

6. ในบางครั้งนักเรียนได้โต้เถียง ทะเลาะวิวาทกับพี่น้องหรือคนในบ้าน แต่ต่อมา นักเรียนรู้สึกตัวจึงเลิกทะเลาะ หรือหลีกเลี่ยงไม่ทะเลาะกับคนอื่นเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้เพราะ นักเรียนเองรู้สึกว่

ก. เมื่อข้าพเจ้าทะเลาะกับใคร ในบางครั้งก็มีการทุบตีต่อยเตะ ขว้างปากกัน ทำให้ข้าพเจ้าเจ็บตัว ข้าพเจ้าจึงไม่อยากทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น

ข. ถ้าข้าพเจ้าทำดีกับคนอื่น คนเหล่านั้นก็ย่อมจะรักใคร่และไม่ทะเลาะกับข้าพเจ้าอีก

ค. ข้าพเจ้าอยากให้ใคร ๆ เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนดี น่าคบหาสมาคมด้วย

ง. ข้าพเจ้าถือว่าทุกคนในบ้านควรมีความสามัคคีกัน เพื่อความสงบสุขในบ้าน

จ. การที่ข้าพเจ้าสามารถให้อภัยหรือยกโทษให้ผู้อื่น ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าข้าพเจ้าเป็นผู้ใหญ่แล้ว

ฉ. การทะเลาะเบาะแว้งกับผู้อื่นทำให้จิตใจขุ่นมัวโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แต่อย่างใด การปรับความเข้าใจกันด้วยเหตุผลจะช่วยแก้ปัญหาได้

7. อรทัยเป็นนักเรียนที่เรียนดีแต่ยากจน และได้รับคัดเลือกให้ได้รับทุนการศึกษาเป็นเงิน 1,000 บาท ยุทธนาซึ่งเรียนห้องเดียวกับอรทัยชอบพูดจาดูถูกอรทัยเสมอว่าเป็นคนจน อรทัยซึ่งถูกยุทธนาพูดจาถูกเป็นประจำ อรทัยก็ไม่ได้โต้ตอบและเดินเลี่ยงไป ถ้านักเรียนเป็นอรทัยก็จะไม่ได้ตอบกับยุทธนาและเดินเลี่ยงไป เพราะ

ก. เพื่อนคนอื่นเขาก็อดทนกับยุทธนาทั้งนั้น

ข. ควรอดกลั้นเพื่อความสงบสุขของห้องเรียน

ค. รู้สึกอายใจที่คนอื่นจะต้องมาเดือดร้อนด้วย

ง. ไม่อยากมีเรื่องทะเลาะกันจนถูกลงโทษ

จ. กลัวครูไม่ชมว่าเป็นเด็กดี

ฉ. หน้าที่ของนักเรียนที่ดีคือไม่ทะเลาะกัน

8. เมื่อวานนี้ที่บ้านของวันดามีการจัดงานวันเกิดคุณพ่อ วันดามีหน้าที่เสิร์ฟน้ำให้กับแขกคุณพ่อ คุณแม่ และน้อง ๆ ทุกคนสนุกและมีความสุขมากกับงานวันเกิดของคุณพ่อ วันดาไม่ค่อยสบายใจเพราะยังไม่ได้ทำการบ้านภาษาไทยซึ่งจะต้องส่งครูพรุ่งนี้เช้า หลังจากงานเลิก 4 ทุ่ม วันดาง่วงนอนแต่ก็พยายาม

ทำการบ้านจนเสร็จ ถ้านักเรียนเป็นนักเรียก็ต้องพยายามทำการบ้านจนสำเร็จ เพราะ

- ก. จะได้ส่งการบ้านพร้อมเพื่อน ๆ
- ข. ครูจะได้ชมเชยว่าขยันทำการบ้าน
- ค. เป็นหน้าที่ของนักเรียนต้องทำการบ้านให้เสร็จเรียบร้อย
- ง. รู้สึกจะอายใจที่ทำให้ครูผิดหวังที่ข้าพเจ้าไม่ทำการบ้านให้เสร็จ
- จ. กลัวถูกครูทำโทษ
- ฉ. ต้องทำการบ้านให้เสร็จตามกำหนดเวลา แม้จะง่วงนอนเพียงใดก็ตาม

9. ในวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ คุณครูสอนให้สานไม้ไผ่เป็นพัด โดยสานลายสองไม้ไผ่ที่ใช้ต้องนำไปย้อมสีเขียวกับสีแดง คุณครูให้เวลาสานงาน 1 สัปดาห์แล้วให้นำมาส่ง วิทยาลัยสานไม้ไผ่ไม่เป็นและไม่ชอบสานไม้ไผ่ แต่ก็พยายามสานไม้ไผ่เป็นพัดได้สำเร็จ ถ้านักเรียนเป็นวิทยาลัยก็จะสานพัดให้ได้เช่นกัน เพราะ

- ก. มีความตั้งใจที่จะสานพัดให้สำเร็จ
- ข. กลัวถูกครูลงโทษ
- ค. หน้าที่ของนักเรียนต้องรับผิดชอบทำงานที่ครูมอบหมาย
- ง. รู้สึกจะอายใจมากถ้าไม่พยายามสานพัดให้สำเร็จ
- จ. กลัวไม่ได้คะแนนจากครู
- ฉ. เพื่อนคนอื่นเขาก็พยายามสานพัดให้ได้ เราก็ต้องพยายามสานพัดให้ได้

10. ศิริพร มีผลการเรียนอ่อนลง เพราะใช้เวลาดูหนังสือที่บ้านน้อยเกินไป โดยปกติจะดูเฉพาะตอนเช้า ก่อนนำขนมไปขายที่ตลาด ส่วนตอนกลางคืนศิริพรต้องทำขนมเพื่อขายในตอนเช้าอีก ศิริพรรู้สึกเหน็ดเหนื่อยมาก แต่เธอยังดูหนังสือในตอนกลางคืนหลังจากทำขนมเสร็จแล้วอีกช่วงหนึ่ง ถ้านักเรียนเป็นศิริพรก็จะทำเช่นนั้น เพราะ

- ก. ถ้าสอบตกจะถูกทำโทษ
- ข. ข้าพเจ้าเป็นนักเรียนจึงมีหน้าที่ต้องปรับปรุงตนเองด้านการเรียนให้ดีขึ้น
- ค. คนที่ผลการเรียนอ่อนลงต้องขยันมากขึ้นทั้งนั้น
- ง. ทุกคนต้องรู้จักปรับปรุงตนเอง
- จ. คุณแม่จะได้ชมว่าขยันขึ้น
- ฉ. ข้าพเจ้าสัญญาไว้กับคุณแม่ว่าจะทำคะแนนให้ดีขึ้น

11. นิดาฝึกวาดรูปกับคุณครูทุกเช้าที่มาโรงเรียน เพื่อส่งไปประกวดภาพวาดในวันประถมศึกษา นิดาวาดรูปตามแบบที่ครูสอนไม่ค่อยสวยและคุณครูก็ตำหนิฝีมือของนิดา หลังจากฝึกได้ 2 สัปดาห์ว่าไม่พัฒนาขึ้นเลย นิดานึกเสียใจแต่ไม่ท้อแท้ เมื่อกลับมาบ้านหลังจากทำการบ้านเสร็จแล้ว นิดาก็หั่นฝักวาดรูป เมื่อไปโรงเรียนก็ยังหั่นฝักวาดรูปกับคุณครูโดยไม่ท้อถอย ถ้านักเรียนเป็นนิดาก็จะฝักวาดรูป เพราะ

- ก. อยากให้ครูชมเชยว่าวาดรูปได้สวยงามขึ้น
- ข. กลัวถูกครูตำหนิที่ไม่ฝักวาดรูป

- ค. หน้าที่ของนักเรียนที่ติดตั้งเครื่องฟังครู
- ง. น่าละอายใจมากถ้าทอดทิ้งต่อการฝึกวาดรูป
- จ. เพื่อนคนอื่นก็พยายามวาดรูปเหมือนกัน
- ฉ. ต้องทำให้ได้ดีเพื่อศักดิ์ศรีของโรงเรียน

12. น้องสาวฝาแฝดของนักเรียนป่วยด้วยโรคไต แพทย์ลงความเห็นว่าจะต้องทำการผ่าตัดเปลี่ยนไต

จึงจะมีชีวิตรอด นักเรียนจะเสียสละไตข้างหนึ่งผ่าตัดเปลี่ยนให้น้องสาว เพราะ

- ก. พี่น้องต้องเสียสละให้กันทั้งนั้น
- ข. พี่มีหน้าที่ต้องเสียสละ
- ค. คนจะดำหนิว่าไม่เสียสละ
- ง. คนดีต้องมีความเสียสละ
- จ. การเสียสละทำให้น้องและทุก ๆ คนมีความสุข
- ฉ. อยากให้คนอื่นชื่นชมข้าพเจ้า

13. มานะเป็นหัวหน้าชั้นเรียน ได้รับมอบหมายจากครูให้เรียไรเงินเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมที่จังหวัด นครศรีธรรมราช วันที่มานะเรียไรเงินนั้น นักเรียนได้เงินมาโรงเรียน 3 บาท และตั้งใจไว้ว่าจะนำไปซื้อขนมอร่อย ๆ ที่อยากทานมาหลายวันแล้ว แต่ในการบริจาคครั้งนี้ นักเรียนจะร่วมบริจาคด้วย เพราะ

- ก. การบริจาคเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมเป็นการกระทำที่ทำให้ได้รับคำยกย่องจากคนอื่น
- ข. ข้าพเจ้าต้องการช่วยเหลือคนที่เดือดร้อนขัดสน
- ค. ถ้าไม่บริจาคเพื่อนในห้องอาจตำหนิข้าพเจ้าว่าไม่มีน้ำใจ
- ง. เพื่อนคนอื่น ๆ ก็ไม่ค่อยได้เงินมาโรงเรียน แต่ก็ยังบริจาคกันเป็นส่วนใหญ่ ข้าพเจ้าจึงบริจาคด้วย
- จ. การสละเงินเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมเป็นหน้าที่ของพลเมืองดีที่ต้องช่วยกัน
- ฉ. ถ้าทุกคนมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน จะทำให้สังคมมีความสุข ความเจริญ

14. เพื่อนร่วมชั้นคนหนึ่งในห้องเรียน ขาดเรียนบ่อย เพราะไม่มีชุดนักเรียนใส่ ครูจึงขอความช่วยเหลือจากนักเรียนและเพื่อน ๆ ให้แบ่งเสื้อผ้าให้บ้าง ถ้านักเรียนมีอยู่หลายชุดนักเรียนจะแบ่งให้ เพราะ

- ก. ถ้าข้าพเจ้าไม่แบ่งให้ครูอาจตำหนิและลงโทษได้
- ข. คราวต่อไปถ้าหนูขาดอะไรอย่างอื่น เพื่อนก็จะช่วยข้าพเจ้า
- ค. เพื่อน ๆ ในห้องช่วยกันทั้งนั้น
- ง. การแบ่งปันสิ่งของเป็นหน้าที่ของเพื่อนที่ควรปฏิบัติต่อกัน
- จ. การเสียสละแบ่งปันสิ่งของเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ต่อผู้อื่น
- ฉ. การช่วยเหลือเกื้อกูลกันจะทำให้สังคมเป็นสุข

15. ชาญชัย เป็นหัวหน้าห้องมีหน้าที่รวบรวมงานของเพื่อน ๆ ส่งครูในตอนเช้าก่อนเข้าห้องเรียน สมศรีไม่ได้ทำการบ้านเพราะแม่ป่วยต้องคอยดูแลทั้งคืน จึงขอร้องชาญชัยให้คอยไว้ส่งตอนบ่าย แต่ชาญ

ชัยไม่ยอม เขานำงานของคนอื่น ๆ ไปส่ง และได้ขอร้องคุณครูแทนสมศรี ขอส่งงานตอนบ่าย โดยคุณครูอย่าเอาโทษ ซึ่งคุณครูก็ยินยอม หากนักเรียนเป็นชาวยุ้ย เหตุใดนักเรียนจึงทำเช่นนั้น เพราะ

ก. ครุมีสิทธิตัดสินใจเรื่องของสมศรีเอง หัวหน้าที่ไม่มีสิทธิส่งงานของคนอื่นซ้ำเพื่อรอสมศรี

คนเดียว

ข. กลัวว่าหากไม่รวมงานส่งตามกำหนด คุณครูจะลงโทษ

ค. ต้องการให้ทั้งคุณครู และสมศรีเห็นว่าเป็นคนดี

ง. เป็นหัวหน้าห้องต้องทำหน้าที่ของตนให้ดี และช่วยเหลือเพื่อนทุกคน

จ. การปฏิบัติงานอย่างซื่อสัตย์สุจริตตรงไปตรงมาเป็นสิ่งที่เกิดประโยชน์แก่หมู่คณะ

ฉ. เพื่อนคนอื่น ๆ เขาส่งครบแล้วจึงต้องส่งงานให้ทันตามกำหนด

16. เมื่อมีคนร่างกายสมประกอบไม่พิการ มานั่งขอทาน นักเรียนไม่ให้เงินแก่ขอทานคนนั้นเพราะ

ก. ถ้าข้าพเจ้าให้ทานข้าพเจ้าจะมีเงินไม่พอค่าอาหารและจะทำให้ข้าพเจ้าอดอาหาร

ข. ข้าพเจ้าย่อมไม่ได้ผลตอบแทนคุ้มค่าที่ได้ช่วยเหลือขอทาน

ค. ข้าพเจ้าเห็นว่าคนส่วนมากก็ไม่ให้ทานคนที่มีร่างกายสมประกอบข้าพเจ้าจึงทำตามบ้าง

ง. ข้าพเจ้าย่อมไม่ได้ผลตอบแทนคุ้มค่าที่ได้ช่วยเหลือขอทาน

จ. การไม่ให้ทานแก่คนที่ช่วยตัวเองได้เป็นการกระทำที่เหมาะสมกว่าการให้ทาน

ฉ. เราไม่ควรสนับสนุนให้ผู้สมประกอบขอทานเบียดเบียนผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

17. ถ้านักเรียนเป็นหมอ เปิดคลินิกส่วนตัวอยู่กับบ้าน มีเด็กคนหนึ่งมาเคาะประตูเรียกในยามวิกาล (นักเรียนเปิดร้านและกำลังจะเข้านอน) ด้วยอาการเร่งร้อนให้ไปตรวจรักษาพ่อของเขา ซึ่งเจ็บหนักและไม่สามารถเดินทางมาหาหมอได้ เด็กบอกว่าถ้าหมอไม่ไปรักษา พ่อของเขาอาจจะตายได้ นักเรียนไม่รู้จักกับครอบครัวของเด็กมาก่อน บ้านที่อยู่ของเด็กนั้นเป็นบริเวณที่อยู่อาศัยของคนยากจน แต่เมื่อพิจารณาถี่ถ้วนแล้ว นักเรียนก็ตัดสินใจไป เพราะ

ก. เราสร้างบุญคุณเอาไว้ไม่เสียหลาย คนไข้ยอมตอบแทนบุญคุณสักครั้งหนึ่ง

ข. โดยทั่วไปคนที่เป็หมอก็ต้องรักษาผู้อื่น

ค. การช่วยเหลือจะทำให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ได้

ง. คุณค่าของชีวิตอยู่ที่การทำประโยชน์แก่สังคม

จ. ถ้าไม่ไปญาติมิตรสหายของคนเจ็บอาจจะโกรธเคืองแล้วมาทำร้ายเอาได้

ฉ. เป็นหน้าที่และจรรยาบรรณของหมอที่จะต้องปฏิบัติ

18. ทุก ๆ วันก่อนที่ละมัยจะไปโรงเรียน จะช่วยทำงานบ้านจนเรียบร้อย วันหนึ่งเธอตื่นสายแต่เธอก็ยังช่วยทำงานบ้านจนเสร็จ ซึ่งเธอรู้ว่าถึงเวลาที่โรงเรียนเข้าแล้ว ดังนั้นเธอจึงรีบวิ่งไปโรงเรียนอย่างรวดเร็ว เมื่อไปถึงหน้าโรงเรียนเห็นเพื่อน ๆ ยืนเข้าแถวหน้าเสาธง ละมัยจึงต้องการข้ามถนนเข้าไปในโรงเรียนให้เร็วที่สุด ในขณะที่เดียวกันเห็นชายชราตาบอดยืนเก้ ๆ กัง ๆ กำลังจะข้ามถนน ถ้านักเรียนเป็นละมัย นักเรียนจะช่วยลุงชายชราตาบอดคนนั้นข้ามถนนก่อน เพราะ

ก. เป็นหน้าที่ของพลเมืองดีที่ต้องช่วยเหลือคนพิการ

ข. ถ้าไม่ช่วยคนอื่นเห็นเข้าจะตำหนิข้าพเจ้าได้

- ค. คนตาบอดมีคุณค่าและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับคนอื่น ๆ ดังนั้นข้าพเจ้าจะต้องช่วยเขาให้ดีที่สุด
- ง. การทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น เป็นพฤติกรรมที่น่ายกย่องของสังคม
- จ. ต้องการให้คนอื่นชมเชย ในความมีน้ำใจของข้าพเจ้า
- ฉ. ถ้าเป็นคนอื่น ๆ เขาก็ต้องช่วยลุงชายชราตาบอดคนนั้นข้ามถนนเช่นกัน

19. คุณแม่ต้องไปเฝ้าคุณพ่อซึ่งนอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาล คุณแม่จึงมอบหมายให้นารีเฝ้าบ้าน ตวงใจมาชวนนารีไปดูโทรทัศน์ที่บ้านของเพื่อนเหมือนคันทันก่อน ๆ แต่นารีปฏิเสธ ไม่ไปตามคำชวน ถ้านักเรียนเป็นนารีทำไมนักเรียนจึงทำเช่นนั้น เพราะ

- ก. กลัวแม่กลับมาไม่เจออาจถูกดุและถูกทำโทษ
- ข. ทรัพย์สินของใคร ๆ ก็ต้องรักษาทั้งนั้น
- ค. ต้องระวังทรัพย์สินในบ้านมิฉะนั้นอาจถูกขโมย
- ง. ละอายใจที่จะละทิ้งหน้าที่ความรับผิดชอบ แม้คุณแม่จะไม่รู้จักก็ตาม
- จ. เป็นหน้าที่ของลูกต้องเฝ้าบ้านเมื่อพ่อแม่ไม่อยู่บ้าน
- ฉ. ควรทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุด

20. ทุกคนที่บ้านของจิรภาต้องช่วยกันทำงานบ้าน จิรภามีหน้าที่ล้างจานขณะที่จิรภากำลังเก็บจานไปล้าง เพื่อนที่อยู่ข้างบ้านชวนจิรภาไปเล่นเกมจิรภาก็ไปเล่นกับเพื่อน พอกลับมาถึงบ้านจิรภาก็นั่งดูโทรทัศน์ต่อ พี่ชายของจิรภาบอกให้ไปล้างจาน จิรภาตอบว่า “ไม่ล้าง จะนอนแล้ว ง่วงนอน” ถ้านักเรียนเป็นจิรภาจะไม่ตอบอย่างนั้น และจะไปล้างจาน เพราะ

- ก. ต้องรับผิดชอบหน้าที่ของเรา
- ข. ทุกคนในบ้านต้องช่วยกันทำงานทั้งนั้น
- ค. ตั้งใจไว้แล้วว่าจะล้างจานให้เสร็จหลังจากเล่นเกมและดูโทรทัศน์
- ง. กลัวถูกพี่ชายตำหนิ
- จ. รู้สึกละอายใจที่ละเลยหน้าที่
- ฉ. พี่ชายคงชมถ้าไปล้างจาน และจะไปล้างจาน

21. สมคิดมาเรียนหนังสือชั้น ป.4 ที่กรุงเทพฯ วันเสาร์ที่ผ่านมาสสมคิดกลับไปบ้านที่ต่างจังหวัดเพราะคิดถึงบ้าน และอยากกลับไปนอนพักผ่อนสบาย ๆ ที่บ้าน เมื่อเดินทางมาถึงบ้านคุณพ่อบอกว่า มาวันนี้เหมาะพอดีเลยจะได้ช่วยหมู่บ้านเราขุดลอกคลอง สมคิดตอบว่า “ได้ครับพ่อ” ถ้านักเรียนเป็นสมคิดก็จะตอบเช่นนั้น เพราะ

- ก. จะรู้สึกละอายใจมาก ถ้าไม่ร่วมมือกันรักษาสิ่งแวดล้อม
- ข. เป็นหน้าที่ของชาวบ้านทุกคนต้องช่วยกันพัฒนาหมู่บ้าน
- ค. อยากให้คุณพ่อชมเชยว่าเป็นคนดี
- ง. คนอื่นเขาก็ต้องช่วยกันขุดลอกคลองทั้งนั้น
- จ. กลัวคุณพ่อตำหนิ
- ฉ. การให้ความร่วมมือกับคนอื่นเป็นสิ่งที่ดี

22. วีระอยากได้เกมกตมาก แต่เกมกตมีราคา 300 บาท ถ้าวีระเก็บเงินที่เหลือจากที่คุณพ่อให้ไปใช้ที่โรงเรียน วีระจะมีเงินเก็บวันละ 5 บาท ถ้าสะสมเงินไว้ซื้อเกมกตต้องรอถึง 2 เดือน วันหนึ่งวีระไปเล่นเกมกตที่บ้านอานวย และอานวยชวนวีระเข้าไปในห้องของคุณพ่ออานวยด้วย วีระเห็นกระเป๋าเงินวางไว้บนโต๊ะ เมื่ออานวยเผลอวีระจึงเปิดดู มีเงินจำนวน 2,000 บาท วีระจึงหยิบเงินมา 300 บาท ถ้านักเรียนเป็นวีระก็จะไม่ทำเช่นนั้น เพราะ

- ก. เพื่อนคนอื่นเขาก็ไม่ขโมยเงินเหมือนกัน
- ข. ต้องการเป็นเพื่อนที่ดี
- ค. กลัวถูกคุณพ่อของอานวยลงโทษ
- ง. รู้สึกอายใจที่ขโมยเงินของคนอื่น
- จ. มีความตั้งใจที่จะไม่ขโมยเงินของคนอื่น
- ฉ. มาเที่ยวบ้านอานวยวันหลังจะไม่ได้เล่นเกมกตอีก

23. นักเรียนได้รับมอบหมายให้สืบหาผู้ขโมยของในห้องเรียนและผลการสืบหา พบว่า ผู้ขโมยของเป็นเพื่อนสนิทของนักเรียน นักเรียนจะแจ้งให้คุณครูทราบ เพราะ

- ก. ถ้าข้าพเจ้าไม่แจ้งความจริงแต่ผลปรากฏว่าคุณครูรู้ความจริงขึ้น ข้าพเจ้าอาจถูกกล่าวหาว่าสมรู้ร่วมคิด
- ข. ข้าพเจ้าคำนึงถึงประโยชน์สุขของเพื่อน ๆ ในห้องเรียน
- ค. ผู้ใดได้รับมอบหมายหน้าที่นี้ก็คงจะตัดสินใจเช่นเดียวกับข้าพเจ้า
- ง. การกระทำครั้งนี้เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่ได้รับมอบหมายต้องสืบหาผู้ขโมยของ
- จ. คนเราควรยอมรับผลจากการกระทำของตนเองตามความเป็นจริง
- ฉ. คุณครูจะได้ชมเชยในความสามารถของข้าพเจ้าที่สืบหาความจริงได้

24. ถ้านักเรียนได้รับแต่งตั้งให้เป็นประธานนักเรียน และเป็นผู้ดูแลเก็บรักษารายได้ของชั้นเรียน ในขณะที่ครอบครัวของนักเรียนกำลังขาดเงิน แต่นักเรียนจะไม่ทุจริต เพราะ

- ก. กลัวถูกจับได้และเพื่อน ๆ จะทำร้ายข้าพเจ้า
- ข. ข้าพเจ้าอยากจะได้รับรางวัลเป็นนักเรียนดีเด่น
- ค. ข้าพเจ้าต้องการให้เพื่อน ๆ เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นเด็กดีตามที่ทุกคนต้องการ
- ง. เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องดูแลรักษาตามที่ได้รับแต่งตั้ง
- จ. ข้าพเจ้าควรจะรักษาคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้แก่โรงเรียน
- ฉ. รายได้เป็นส่วนรวมต้องรักษาไว้เพื่อส่วนรวม

25. ถ้านักเรียนจำเป็นต้องซื้อของอย่างหนึ่ง แต่พ่อค้าเรียกราคาแพงกว่าปกติ เพราะรู้ว่านักเรียนจำเป็นต้องใช้สิ่งของสิ่งนั้น ถ้าเผชิญพ่อค้าคนนั้นทอนเงิน มาให้นักเรียนเกิน นักเรียนจะไม่คืนเงินที่เกินให้คนขาย เพราะ

- ก. รู้สึกสบายใจที่ได้ทอนเกินมาจากพ่อค้าที่เอาเปรียบเรา
- ข. กลัวจะถูกมองว่าโง่ที่คืนเงินไป
- ค. ไม่มีใครเดือดร้อนเสียหายจากการกระทำของข้าพเจ้า

- ง. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นการยุติธรรมแล้วที่พ่อค้าเอาเปรียบได้รับผลตอบแทนที่ไม่ดีบ้าง
- จ. คนอื่น ๆ ก็คงทำเหมือนข้าพเจ้าถ้าซื้อของกับพ่อค้าคนนี้
- ฉ. การรับเงินทอนเกินมามีใช้การกระทำที่ผิดกฎหมาย

26. ในการสอบคราวหนึ่ง นักเรียน ทำข้อสอบไม่ได้ เพราะไม่ได้เตรียมตัวมาล่วงหน้า เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ สงสารจึงแอบส่งกระดาษคำตอบให้นักเรียน แต่นักเรียน ก็ไม่ยอมรับกระดาษคำตอบของเพื่อน เพราะ

- ก. การทุจริตในการสอบเป็นสิ่งที่เอาเปรียบผู้อื่น
- ข. เวลาสอบทุกคนต้องระวังตัวไม่ให้ทำอะไรที่สื่อถึงความทุจริต
- ค. เป็นหน้าที่ของนักเรียนที่จะต้องซื่อสัตย์ต่อตนเองและต่อผู้อื่น
- ง. การทุจริตในการสอบเป็นสิ่งที่น่าละอายใจ
- จ. ข้าพเจ้ากลัวจะถูกจับได้และถูกลงโทษให้สอบตก
- ฉ. อยากให้เพื่อน ๆ เห็นว่าข้าพเจ้าเป็นคนซื่อสัตย์เสมอ

27. ถ้ามีเพื่อนนักเรียนชักชวนนักเรียนให้หยุดเรียน ประท้วงความเข้มงวดกวดขัน ของโรงเรียน เช่น ระเบียบว่าด้วยเรื่องเครื่องแต่งกายและทรงผมของนักเรียน นักเรียนคิดว่าจะไม่ทำตาม เพราะ

- ก. ผู้ใหญ่ เช่น พ่อแม่ ครู อาจารย์ คงไม่ชอบที่ไปทำเช่นนั้น
- ข. ข้าพเจ้ากลัวถูกลงโทษโดยฝ่ายปกครองของโรงเรียน
- ค. หน้าที่ของนักเรียนก็คือเรียนและประพฤติตามกฎระเบียบของโรงเรียน
- ง. ข้าพเจ้ายึดมั่นในการที่จะศึกษาเล่าเรียนให้เต็มที่
- จ. ระเบียบกฎเกณฑ์ของโรงเรียนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมจึงควรรักษาไว้
- ฉ. ไม่เกิดประโยชน์อะไรกับตนเอง

28. ถ้าเพื่อนในห้องเรียนเดียวกับนักเรียน ชวนนักเรียนให้ไปเข้าร่วมพรรคพวกเพื่อทะเลาะวิวาทกับนักเรียนห้องอื่น ๆ นักเรียนจะไม่เข้าร่วมด้วย เพราะ

- ก. กลัวคุณครูทราบเรื่องและข้าพเจ้าจะถูกลงโทษ
- ข. คุณครูจะได้ชมเชยที่ข้าพเจ้ารู้จักยับยั้งชั่งใจ
- ค. คนส่วนมากเห็นการทะเลาะวิวาทเป็นสิ่งไม่ดี
- ง. เป็นนักเรียนก็ควรจะช่วยกันรักษาความสงบเรียบร้อยและความสามัคคี
- จ. การช่วยกันรักษาความสงบเรียบร้อยเป็นการทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียน
- ฉ. ข้าพเจ้าเห็นว่าคนเราควรจะมีไมตรีจิตที่ดีต่อกัน เพื่อนจะได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

29. ชายคนหนึ่งกำลังขับรถด้วยความเร็วสูง เพื่อรีบนำคนเจ็บไปส่งโรงพยาบาล แต่บังเอิญรถติดไฟแดง ถ้านักเรียนเป็นชายคนนั้น นักเรียนจะหยุดรถตามกฎหมายจราจร เพราะ

- ก. อยากให้ตนเองและคนเจ็บถึงที่หมายอย่างปลอดภัยจากอุบัติเหตุ
- ข. ข้าพเจ้ากลัวจะถูกตำรวจจราจรจับไปลงโทษตามกฎหมาย
- ค. คนขับคนอื่น ๆ ก็ต้องหยุดรถเมื่อถึงไฟแดง
- ง. การฝ่าไฟแดงเป็นการคุกคามสวัสดิภาพของผู้ใช้รถใช้ถนนคนอื่น ๆ

จ. การกระทำสิ่งที่ผิดทั้ง ๆ ที่รู้ว่าผิดเป็นสิ่งที่น่าละอายใจ

ฉ. เป็นหน้าที่ของข้าพเจ้าที่จะต้องช่วยรักษากฎจราจร

30. หลังจากโรงเรียนเลิกแล้ว เพื่อน ๆ ของสมชาย มักเอาเสื้อออกนอกทางเกวียนเดินกลับบ้านเป็นกลุ่ม ๆ เสมอ เพราะเห็นว่าการเดินทางไม่จำเป็นต้องแต่งกายให้ถูกต้องตามกฎหมายของโรงเรียน แต่สมชายแต่งกายเรียบร้อยจนถึงบ้านเสมอ หากนักเรียนเป็นสมชายเหตุใดนักเรียนจึงทำเช่นนั้น เพราะ

ก. รู้สึกละอายที่จะทำให้เสียภาพพจน์ที่ดีของโรงเรียนเพราะเพียงอยากแต่งกายตามสบาย

ข. หากแต่งกายผิดระเบียบ คุณครูจะถูกลงโทษเมื่อไปโรงเรียน

ค. ต้องการคำชมเชยว่าเราเป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียน

ง. นักเรียนโรงเรียนอื่น เขาแต่งกายเรียบร้อยเสมอ

จ. เป็นการกระทำที่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน

ฉ. การแต่งกายให้เรียบร้อยเป็นสิ่งที่สุภาพชนควรกระทำ

ขอให้นักเรียนที่ให้ความร่วมมือ

ตาราง 14 แสดงโครงสร้างและเฉลยคะแนนของแบบสอบถามการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ข้อที่	เรื่อง	ก	ข	ค	ง	จ	ฉ
1	สัจจะ	5	1	2	4	6	3
2	สัจจะ	5	1	2	4	3	6
3	ทมะ	3	1	2	4	6	5
4	ทมะ	2	1	4	6	5	3
5	ทมะ	1	2	3	4	5	6
6	ทมะ	3	5	6	1	2	4
7	ขันติ	5	1	4	6	2	3
8	ขันติ	1	4	3	6	2	5
9	ขันติ	2	1	4	6	3	5
10	จาคะ	3	4	1	6	5	2
11	จาคะ	2	5	1	3	4	6
12	จาคะ	1	2	3	4	5	6
13	เมตตากรุณา	5	1	2	4	6	3
14	สัมมาอาชีวะ	1	3	2	6	4	5
15	สัมมาอาชีวะ	4	3	5	1	6	2
16	สัมมาอาชีวะ	6	4	2	3	1	5
17	สัมมาอาชีวะ	3	4	1	6	5	2
18	ความซื่อสัตย์	1	5	3	4	6	2
19	สติสัมปชัญญะ	6	1	2	3	4	5
20	ความซื่อสัตย์	1	2	3	4	5	6
21	ความซื่อสัตย์	2	1	5	6	3	4
22	ความซื่อสัตย์	5	3	4	6	1	2
23	สติสัมปชัญญะ	3	1	4	5	6	2
24	สติสัมปชัญญะ	1	2	3	4	5	6
25	สติสัมปชัญญะ	2	1	3	5	6	4

หมายเหตุ คะแนน 1-6 หมายถึง ชั้นจริยธรรมของโคลเบอร์ก ตั้งแต่ชั้นที่ 1 ถึงชั้นที่ 6

ตาราง 15 แสดงค่าอำนาจจำแนก (t) รายข้อ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	2.43	14	3.09
2	3.25	15	1.77
3	2.9	16	2.76
4	5.07	17	2.69
5	3.15	18	3.03
6	2.72	19	2.63
7	2.12	20	2.55
8	1.89	21	1.83
9	2.08	22	3.56
10	4.17	23	2.21
11	2.86	24	1.79
12	4.29	25	1.75
13	2.13		

* ค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ .6005

ตาราง 16 แสดงการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลัง ที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

คนที่	เพศชาย			คนที่	เพศหญิง		
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง		ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ผลต่าง
1	80	84	4	1	120	131	11
2	95	90	-5	2	110	110	0
3	106	71	-35	3	110	113	3
4	109	87	-22	4	88	89	1
5	72	69	-3	5	93	103	10
6	84	80	-4	6	89	96	7
7	72	72	0	7	98	77	-21
8	89	85	-4	8	114	112	-2
9	93	104	11	9	113	113	0
10	99	112	13	10	116	116	0
11	95	107	12	11	106	110	4
12	83	105	22	12	106	118	12
13	96	107	11	13	85	97	12
14	101	108	7	14	113	121	8
15	78	89	11	15	97	101	4
16	102	103	1	16	105	113	8
17	76	81	5	17	85	95	10
18	96	99	3	18	91	131	40
19	74	105	31				
20	92	105	13				
21	105	107	2				
$\bar{X}$	90.429	93.810	3.381	$\bar{X}$	101.889	108.111	6.222
S.D.	11.835	13.909	13.934	S.D.	11.519	13.9743	11.584

ตาราง 17 แสดงการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนกลุ่มควบคุมก่อนและหลัง ที่ได้รับการ
สอนแบบปกติ

คนที่	เพศชาย			คนที่	เพศหญิง		
	ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง	ผลต่าง		ก่อนการ ทดลอง	หลังการ ทดลอง	ผลต่าง
1	101	96	-5	1	79	97	-18
2	109	94	-15	2	122	119	-3
3	95	98	3	3	122	111	-11
4	107	95	-12	4	104	105	1
5	103	67	-36	5	112	110	-2
6	88	88	0	6	112	89	-23
7	111	115	4	7	126	113	-13
8	92	101	9	8	109	109	0
9	107	107	0	9	108	113	5
10	96	93	-3	10	101	114	13
11	100	93	-7	11	105	109	4
12	74	96	22	12	115	100	-15
13	98	92	-6	13	115	122	7
14	108	98	-10	14	112	112	0
15	101	103	2	15	100	113	13
16	90	83	-7	16	114	117	3
17	116	95	-21	17	86	101	15
18	107	96	-11	18	109	114	5
				19	88	98	10
				20	112	101	-11
				21	108	112	4
$\bar{X}$	98.889	95.389	-3.500	$\bar{X}$	109.524	106.714	-2.810
S.D.	9.911	10.048	12.196	S.D.	10.164	9.108	11.066

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวชวิกา พงษ์ธนโชติ
เกิดวันที่	5 พฤศจิกายน 2515
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	231 หมู่บ้านกฤษดานคร 20 ถนนปิ่นเกล้า-นครไชยศรี แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ 10170
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2530	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีมหาพฤฒาราม กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2533	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (พาณิชยกรรม) วิทยาลัยพาณิชยการเซดุน กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2537	ปริญญาตรี บริหารธุรกิจ (การเงิน) มหาวิทยาลัยกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2542	การศึกษามหาบัณฑิต (วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กรุงเทพมหานคร

ผลของการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ วิชาพระพุทธศาสนาที่มีต่อ
การให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
โรงเรียนวัดบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ

บทคัดย่อ
ของ
ชวีกา พงษ์ธนโชติ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
มีนาคม 2542

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ วิชา พระพุทธศาสนา ที่มีต่อการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียน วัดบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2541 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/1 จำนวน 39 คน เป็นนักเรียนชาย 18 คน นักเรียนหญิง 21 คน และประถมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 39 คน เป็นนักเรียนชาย 21 คน นักเรียนหญิง 18 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน และกลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน กลุ่มทดลองได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนแบบปกติ แบบแผนการทดลองของการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบ Randomized Control-Group Pretest-Posttest Design สถิติที่ใช้วิเคราะห์คือ t-test แบบ Dependent Samples, t-test แบบ Independent Samples และ Two way analysis of variance

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนชาย มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น หลังจากได้รับการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
2. นักเรียนหญิงมีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงขึ้น หลังจากได้รับการเรียนรู้โดยใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05
3. เพศ กับชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ และการสอนแบบปกติ มีปฏิสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
4. นักเรียนชายที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนชายที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
5. นักเรียนหญิงที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนหญิงที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
6. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง หลังจากที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
7. นักเรียนชายและนักเรียนหญิง หลังจากที่ได้รับการสอนแบบปกติ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
8. นักเรียนที่ได้รับการใช้ชุดการเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้ มีการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

THE EFFECT OF INSTRUCTIONAL PACKAGE OF LEARNING CENTER TYPE
IN BUDDHISM USING SUBJECT OF MORAL REASONING
OF PRATHOM SUKSA IV STUDENTS AT
WAT BANGYARPRAEK SCHOOL IN
CHANGWAT SAMUT PRAKAN

AN ABSTRACT
BY
CHAVIKA PHONHGTHANACHOTE

Presented in partial fulfillment of the requirements for the Master
Of Educational degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University
March 1999

The purpose of this experimental research was to study The effect of instructional package of learning center type in buddhism using subject of moral reasoning of prathom sukka IV students at Wat Bangyapraek school in Changwat Samut Prakan in the academic year 1999. The subjects were 39 prathom sukka IV/I students; 18 male and 21 female students and 39 prathom sukka IV/II students; 21 male and 18 female students. Then they were randomly divided into the experimental group and the control group. The experimental group was exposed to instruction package of learning center type while the control group was taught by the conventional instruction.

The research design of the experimental group was the randomized control group pretest-posttest design. The data were analysed by t-test and two way analysis of variance.

The results were as follows:

1. Moral reasoning of the male students that were exposed to instructional package of learning center type got no significantly higher than before the experiment.
2. Moral reasoning of the female students that were exposed to instructional package of learning center type got significantly higher than before the experiment at .05 level.
3. There were no significantly interaction among sex, instructional package of learning center type and the conventional instruction with moral reasoning.
4. The male students that were exposed to instructional package of learning center type got no significantly higher than the other male students that taught by the conventional instruction with moral reasoning.
5. The female students that were exposed to instructional package of learning center type got significantly higher than the other female students that taught by the conventional instruction with moral reasoning at .05 level.
6. There were no significantly difference of moral reasoning between male and female students that were exposed to instructional package of learning center type.
7. There were no significantly difference of moral reasoning between male and female students that the conventional instruction.
8. The students who were exposed to instructional package of learning center type got higher significantly than the other students who were taught by the conventional instruction at .05 level.